

Programmabegroting 2018

Gemeente Langedijk

Verzonden aan de raad d.d. 6 oktober 2017.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	6
Begroting in vogelvlucht	8
1. Belangrijke ontwikkelingen	8
2. Leeswijzer	11
Begroting in één oogopslag	12
Lasten	13
Baten	18
Begrotingsresultaat.....	20
Ontwikkeling reservepositie	21
Lokale lastendruk	23
Meerjarenperspectief	24
Beleidsbegroting.....	30
Programma's	31
Besturen en burgers	32
Veiligheid.....	41
Economie.....	51
Onderwijs.....	57
Cultuur	65
Ruimtelijke ordening.....	71

Milieu	78
Sociaal domein	85
Openbare ruimte.....	99
Algemene dekkingsmiddelen	111
Toelichtingen	119
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	120
Vennootschapsbelasting	122
Onvoorzien	123
Paragrafen	124
Lokale heffingen	125
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	136
Onderhoud kapitaalgoederen	148
Financiering	151
Bedrijfsvoering.....	159
Overzicht kosten van overhead	161
Verbonden partijen.....	166
Recreatieschap Geestmerambacht.....	170
GGD Hollands Noorden (GGD)	171
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	173
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord.....	174
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)	175
Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK).....	176
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD).....	178

Cocensus	179
Halte Werk	180
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	181
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV	183
NV Houdstermaatschappij GKNH	185
Grondbeleid	186
Financiële begroting	192
Baten en lasten per programma	193
Toelichting baten en lasten per programma	217
Uiteenzetting financiële positie	220
Geprognosticeerde begin- en eindbalans	221
Bijlagen	223
Reserves	224
Vorzieningen	226
Personele lasten	227
Meerjaren investeringsplan	228
Autonome ontwikkelingen	236
Niet verwerkte voorstellen nieuw beleid Kadernota	242
Afkortingenlijst	244

Moties en amendementen

Moties en amendementen

.....247

Voorwoord

Hierbij presenteren wij u de Programmabegroting 2018 van gemeente Langedijk.

Deze programmabegroting is de laatste begroting die opgesteld is door het huidige college. Er is in de afgelopen collegeperiode hard gewerkt om de eerste jaren van mindere financiële vooruitzichten te keren. In het laatste jaar van deze collegeperiode zijn we hierin geslaagd. Er is in deze begroting weer enige ruimte om te werken aan de (door)ontwikkeling van de gemeente. Het aantrekkelijker maken van de dorpen als leefomgeving voor de huidige inwoners en toekomstige inwoners is hierbij als uitgangspunt genomen.

Naast de investeringen in de samenleving nemen we ook budget op voor de kwalitatieve investering in het gemeentelijke apparaat.

De combinatie van een betere financiële situatie en het toekomstbestendig maken van de organisatie, zorgen ervoor dat gemeente Langedijk met vertrouwen naar de toekomst kan kijken.

Tijd en geld voor de gemeenschap

Binnen de beschikbare middelen heeft het college een keuze gemaakt hoe deze ingezet kunnen worden voor de verdere ontwikkeling van de leefomgeving en leefomstandigheden binnen de gemeente. Er is gekozen om de middelen te gebruiken voor zowel de leefomgeving, het gefaseerd terugbrengen van het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en het opzetten van een programma waarbij de waterrijke omgeving van Langedijk verder ontwikkeld wordt als uniek punt voor zowel de economische ontwikkeling als het verhogen van de kwaliteit van de omgeving voor de bewoners.

Om verder het economische klimaat te verbeteren wordt ook geld vrijgemaakt voor de ontwikkeling van een nieuwe economische visie die aansluit op het huidige ondernemersklimaat en de situatie van de gemeente.

Naast het verbeteren van zowel de openbare buitenruimte als het economisch klimaat is geld vrijgemaakt dat direct ten goede komt aan de burgers. Het blijkt dat de inzet van BOA's een verbetering van het gevoel van onveiligheid bij burgers tot gevolg heeft. Daarom is besloten het pilotproject structureel door te zetten. Om het gevoel van veiligheid verder te bevorderen wordt vanaf 2018 ook buurtbemiddeling verder ingevoerd. Hierdoor kan in een vroeg stadium voorkomen worden dat problemen ontstaan in een buurt.

Niet alleen voor veiligheid is in de begroting meer budget vrijgemaakt, maar ook voor activiteiten voor de burgers. Zo is ruimte vrijgemaakt om, binnen het onderwijs, deelname aan culturele activiteiten te borgen en ook nieuwe ontwikkelingen daarin te coördineren.

Naast cultuur vindt het college dat er middelen nodig zijn voor het uitvoering kunnen geven aan de activiteiten zoals die omschreven gaan worden in de sportnota. Voor de ontwikkeling van kinderen maar ook voor saamhorigheid binnen de gemeente is sporten een goed middel waarbij tevens de gezondheid van de inwoners een aandachtspunt is.

Tenslotte wil de gemeente ook recht doen aan mogelijke initiatieven die door burgers worden ontwikkeld. De gemeente Langedijk heeft verschillende enthousiaste vrijwilligers die actief zijn met het organiseren van evenementen voor de hele gemeenschap. In deze begroting is geld vrij gemaakt om organisaties van evenementen waar mogelijk te ondersteunen om zo de lasten te verlichten. Dit alles onder het devies dat je samen de gemeenschap kunt versterken!

Na jaren van voorzichtigheid is het een goed teken dat er ruimte is voor al deze ontwikkelingen. Waar in het verleden is aangegeven dat de financiële situatie van de gemeente veel zou vragen van de gemeentelijke organisatie en inwoners is nu de mogelijkheid aanwezig om met name de inwoners mee te laten profiteren van de gunstige vooruitzichten.

Begroting in vogelvlucht

Voor u ligt de Programmabegroting 2018 inclusief het meerjarenperspectief 2018-2021. In deze 'Begroting in vogelvlucht' worden de hoofdpunten uit de programmabegroting voor u op een rijtje gezet.

1. Belangrijke ontwikkelingen

1.1 Algemene uitkering

De septembercirculaire is volgens planning op Prinsjesdag verschenen. De circulaire is beleidsarm; ten tijde van het opstellen van deze begroting is er nog geen nieuw kabinet. Wel is in de Miljoenennota 2018 door het demissionaire kabinet een aantal maatregelen opgenomen die een doorwerking hebben naar het gemeentefonds, denk bijvoorbeeld aan de salarisverhoging voor leerkrachten in het basisonderwijs.

Hieronder treft u een overzicht aan van het verloop van de algemene uitkering van het Gemeentefonds voor de gemeente Langedijk sinds de laatst gerapporteerde circulaire van mei 2017. Zoals bekend is in 2015 de decentralisatie uitkering (DU) Sociaal domein aan de algemene uitkering toegevoegd. Omdat de DU Sociaal domein dient als voeding voor het programma sociaal domein wordt deze apart weergegeven.

Verloop algemene uitkering (x € 1.000)	2018		2019		2020		2021	
	Alg. uitk.	DU Sociaal domein	Alg. uitk.	DU Sociaal domein	Alg. uitk.	DU Sociaal domein	Alg. uitk.	DU Sociaal domein
Stand meicirculaire 2017	-20.948	-9.972	-21.178	-9.917	-21.303	-9.911	-21.307	-9.977
Effect septembercirculaire 2017	-212	76	-204	64	-144	78	-108	109
Stand Programmabegroting 2018	-21.160	-9.896	-21.382	-9.853	-21.447	-9.833	-21.415	-9.868

De belangrijkste mutaties zijn de volgende:

Doordat het Rijk vanaf 2018 extra geld uittrekt voor de Belastingdienst, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, onderwijs en veiligheid stijgt het accres. Daarnaast wordt een landelijke stijging van het aantal bijstandsgerechtigden verwacht. Diverse maatstaven zijn bijgesteld.

De daling van de DU Sociaal domein komt doordat het Rijk de financiering van enkele taken binnen de jeugdzorg en Wmo van de gemeenten overneemt. Ook vindt een uitname plaats ten behoeve van de Sociale Verzekeringsbank die met gestegen uitvoeringskosten te maken heeft.

1.2 Precario

Vooruitlopend op de hervorming van het lokaal belastinggebied is precario op nutsleidingen afgeschaft. Dat betekent dat gemeenten geen precariobelasting meer kunnen heffen van nutsbedrijven over netwerken die ze in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Bij het aannemen van de wet over de afschaffing van precario is besloten dat gemeenten maximaal tien jaar de tijd krijgen om de effecten van hun inkomensderving op te vangen. In eerste instantie leek gemeente Langedijk niet onder het overgangsrecht te vallen. Daarom zijn voorzichtigheidshalve geen opbrengsten uit precario meer opgenomen in de Programmabegroting 2017. Na protesten van diverse gemeenten, waaronder Langedijk, is het overgangsrecht aangepast. Hierdoor kan de gemeente Langedijk toch nog gedurende 5 jaar, tot en met 2021, precario heffen. Binnen deze periode mag het tarief niet verhoogd worden. De opbrengst blijft daarom gelijk aan die in 2016, € 1.691.000. Dit voordeel is bij de Kadernota 2018-2021 opgenomen. Het betreft nadrukkelijk een incidentele opbrengst die niet ingezet kan worden ter dekking van structurele lasten.

Voor de eerste twee jaren is naast de opbrengst ook budget voor de verdere invoeringskosten opgenomen van € 100.000.

1.3 Doorontwikkeling decentralisaties

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente, en niet langer het Rijk, verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die langdurige zorg nodig hebben, de participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de jeugdzorg, de zogenaamde decentralisaties.

De eerste periode van de decentralisaties in de jeugdzorg en Wmo zijn achter de rug. Zowel voor de gemeenten als de zorgaanbieders heeft het veel tijd en energie gekost om de basis op orde te krijgen. Nu dit langzaam, maar zeker vordert, ontstaat tijd om de doorontwikkeling verder vorm te geven. In overleg met de zorgaanbieders wordt in regionaal verband gekeken naar mogelijke nieuwe manieren om de zorg te organiseren en wordt gekeken naar mogelijke alternatieven voor bekostiging van de zorg. Deze doorontwikkeling zal ook de komende jaren nog veel inzet en energie vragen. Daartegenover staat dat het Rijk geleidelijk minder geld ter beschikking stelt aan de gemeenten voor het uitvoeren van de decentralisaties. Hierdoor blijft het ook voor de Gemeente Langedijk zaak om financieel goed inzicht te houden op de doorontwikkeling.

Zoals afgesproken worden de ontvangsten en de uitgaven van de twee decentralisaties opgenomen in een zogeheten “vierkant” waarbij het uitgangspunt is dat de uitgaven gelijk moeten zijn aan de inkomsten. Omdat steeds meer zorgtaken gemengd worden met andere gemeentelijke taken zoals het uitvoeren van de Participatiewet, onderwijstaken en de oude Wmo-taken is de splitsing van de kosten en uitgaven voor alleen de gedecentraliseerde taken steeds moeilijker te maken.

Bij de doorontwikkeling zal daarom de inhoud van het “vierkant” steeds goed bekeken moeten worden om te beoordelen of de initieel gestelde uitgangspunten nog het meest optimaal zijn. In deze begroting is vooralsnog rekening gehouden met de uitgangspunten zoals deze zijn vastgesteld door de raad.

1.4 Financieel perspectief

In deze collegeperiode is hard gewerkt om tot een structureel gezonde begroting te komen. In de Programmabegroting 2018 zijn we hierin geslaagd. Dit was geen gemakkelijke opgave. Binnen de gemeente zijn ingrijpende keuzes gemaakt die offers hebben gevraagd van zowel de burgers als de organisatie: er is flink gesneden in voorzieningen en het ambtenarenapparaat is drastisch teruggebracht, waardoor de organisatie kwetsbaar is geworden. Gelukkig zijn er ook externe factoren die in ons voordeel werken. Door de groeiende economie vertoont de algemene uitkering weer een stijgende lijn. De huizenmarkt trekt weer aan, wat positief is voor de grondverkoop. Ook de opbrengsten uit precariobelasting die Langedijk toch tot en met 2021 mag innen, zijn een meevaller. Deze laatste opbrengsten hebben een incidenteel karakter en maken dan ook geen deel uit van het structurele begrotingssaldo. Nu we een positief begrotingssaldo hebben, is enige ruimte ontstaan voor nieuw beleid om de Langedijker samenleving weer een 'boost' te geven. De voorstellen nieuw beleid treft u aan in het Meerjarenperspectief van deze Programmabegroting.

1.5 Bestuurlijke toekomst/ambtelijke fusie

In het kader van de bestuurlijke toekomst heeft de raad gekozen voor een ambtelijke fusie. In de aanloop naar deze ambtelijke fusie zullen extra kosten gemaakt moeten worden. Besloten is deze extra kosten te dekken vanuit de algemene reserve.

Omdat er nog geen duidelijkheid is met wie de fusie zal plaatsvinden en ook niet op welke manier de fusie vormgegeven gaat worden, is nog geen kostenoverzicht aanwezig. De extra kosten hebben met name te maken met de in te stellen projectorganisatie. Deze betreffen externe inhuur van de projectleiders/kwartiermaker, de benodigde externen ter ondersteuning van de eigen medewerkers, die betrokken zullen worden bij de opzet van de nieuwe organisatie en daarnaast zijn er extra uitgaven aan derden voor zaken die wij niet zelf kunnen doen. Hierbij valt te denken aan het organiseren van bijeenkomsten voor inwoners en het verzorgen van de communicatie.

Omdat deze kosten incidenteel zijn en besloten is om deze te dekken uit de algemene reserve heeft het ontbreken van deze kosten geen invloed op het structurele beeld van de begroting.

Een ambtelijke fusie zal op termijn naar verwachting financieel voordeel opleveren, maar het is nog te prematuur dat in deze begroting mee te nemen.

Als meer bekend is over de wijze waarop en de termijn waarbinnen de ambtelijke fusie vormgegeven zal worden, zal ultimo 2017 of begin 2018 een apart raadsvoorstel gemaakt worden om de benodigde budgetten te voteren.

2. Leeswijzer

Met ingang van de Programmabegroting 2017 is de vernieuwing van het BBV ingegaan. Hieronder lichten wij ter opfrissing nog even kort toe wat de belangrijkste wijzigingen waren met betrekking tot de leesbaarheid van de begroting.

1. Verplichte taakvelden

Gemeenten mogen hun eigen programma-indeling kiezen. De indeling in taakvelden daarentegen is verplicht. Hierdoor is het makkelijker om de prestaties van gemeenten onderling te vergelijken.

2. Verplichte set indicatoren voor alle gemeenten

Er is een basisset indicatoren opgesteld die alle gemeenten in de begroting en jaarstukken moeten opnemen. Er is niet voor alle verplichte indicatoren gemeentelijk beleid opgesteld. Waar dit het geval is, hebben wij het streefgetal van de indicator gelijk gesteld aan de streefwaarde. De verplichte indicatoren moeten niet verward worden met de prestatie-indicatoren die bij de doelstellingen vermeld worden: deze prestatie-indicatoren worden gebruikt om te toetsen of de doelstellingen behaald zijn en gelden specifiek voor Langedijk.

3. Taakveld overhead

In het gewijzigde BBV worden overheadkosten niet langer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd, maar centraal onder een afzonderlijk taakveld. Wij nemen dit op onder het programma Besturen en burgers. Indirecte kosten die een rechtstreekse relatie hebben met een specifiek taakveld zijn zoveel als mogelijk wel toegerekend.

4. Verbonden partijen

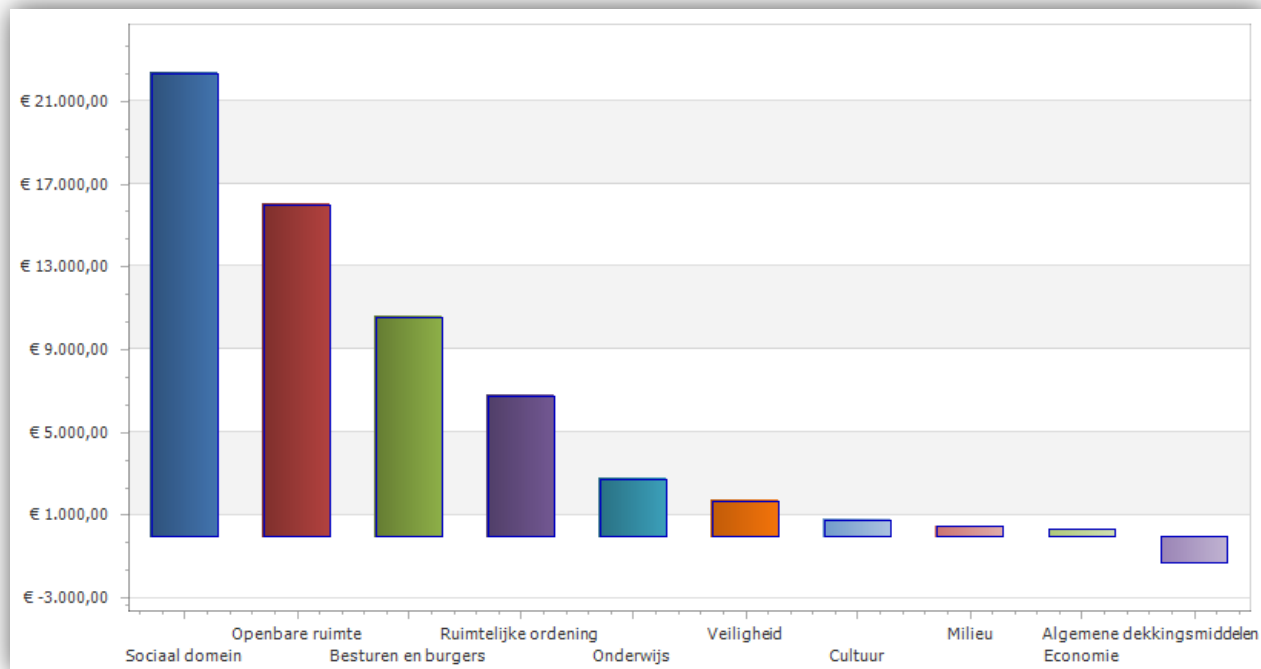
De (beleids-)ontwikkelingen inzake verbonden partijen zijn, conform de begrotingsvoorschriften BBV in de beleidsprogramma's opgenomen, waarop de samenwerking met de verbonden partij betrekking heeft. Hierdoor kan de bijdrage van verbonden partijen en daaraan verbonden risico's makkelijker in de beschouwingen over de begroting en rekening worden meegenomen. In de paragraaf 'Verbonden partijen' zijn de overige verplicht op te nemen gegevens opgenomen.

Inhoudelijk zijn net als in de Programmabegroting 2017 alleen ontwikkelingen opgenomen die nieuwe informatie met zich meebrengen. Dit geldt voor zowel de beleidsaspecten als voor de financiën. Bestaand beleid wordt verondersteld bekend te zijn bij de Raad. Daarnaast zijn individuele mutaties onder € 10.000 niet toegelicht. Dit is om de hoeveelheid gepresenteerde financiële mutaties te beperken zodat beter inzicht ontstaat in de wijzigingen die relevant zijn.

Begroting in één oogopslag

Lasten

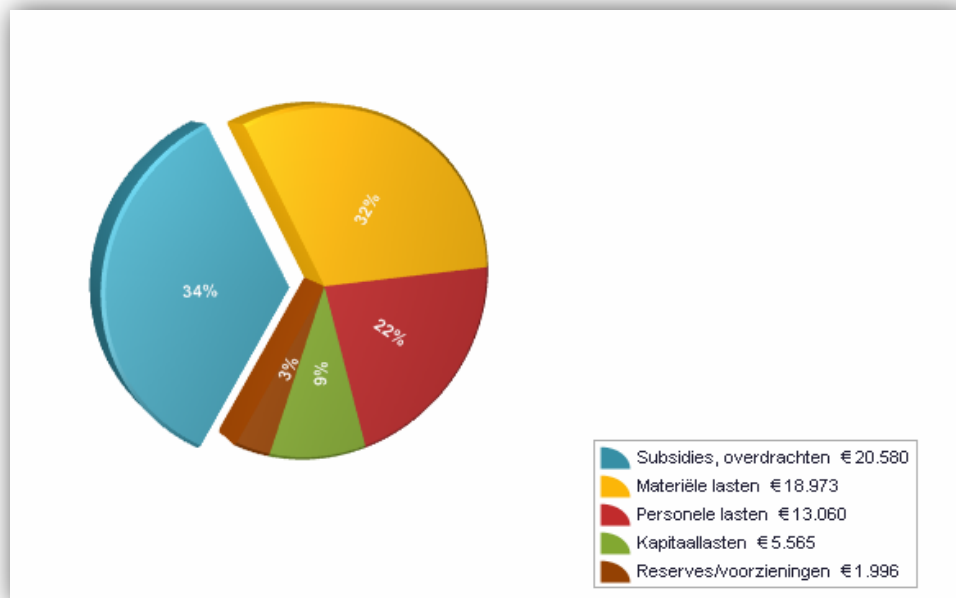
Lasten (x € 1.000)	bedrag	%
Sociaal domein	22.300	37,06%
Openbare ruimte	16.016	26,62%
Besturen en burgers	10.525	17,49%
Ruimtelijke ordening	6.741	11,20%
Onderwijs	2.706	4,50%
Veiligheid	1.641	2,73%
Cultuur	731	1,22%
Milieu	488	0,81%
Economie	294	0,49%
Algemene dekkingsmiddelen	-1.269	-2,11%
Totale lasten	60.174	100,00%

De algemene dekkingsmiddelen kennen aan de lastenzijde een negatief saldo. Dit is deels een gevolg van het voordelig renteresultaat bij taakveld 050 - Treasury.

Er wordt meer rente toegerekend aan de taakvelden (inclusief de grondexploitaties) dan werkelijk wordt betaald. Zie ook de paragraaf Financiering.

Daarnaast zijn er enkele stelposten opgenomen, die voornamelijk betrekking hebben op programma Sociaal Domein.

Lasten naar soort.

Lasten (x € 1.000)	bedrag	%
Subsidies, overdrachten	20.580	34,20%
Materiële lasten	18.973	31,53%
Personele lasten	13.060	21,70%
Kapitaallasten	5.565	9,25%
Reserves/voorzieningen	1.996	3,32%
Totale lasten	60.174	100,00%

specificaties lasten (x € 1.000)	bedrag	%
inkomensoverdrachten	20,6	34,20
- inkomensregelingen	4,7	
- maatwerkdienstverlening 18+	3,8	
- arbeidsparticipatie	2,5	
- Wmo	1,8	
- treasury	1,3	
- crisisbeheersing en brandweer	1,3	
- samenkracht en burgerparticipatie	1,3	
- geëscaleerde zorg 18-	1,3	
- sportaccommodaties	0,9	
- gezondheidszorg	0,9	
- diverse	0,8	
Materiële lasten	19,0	31,53
- bestuurlijke toekomst en trainingen	1,8	

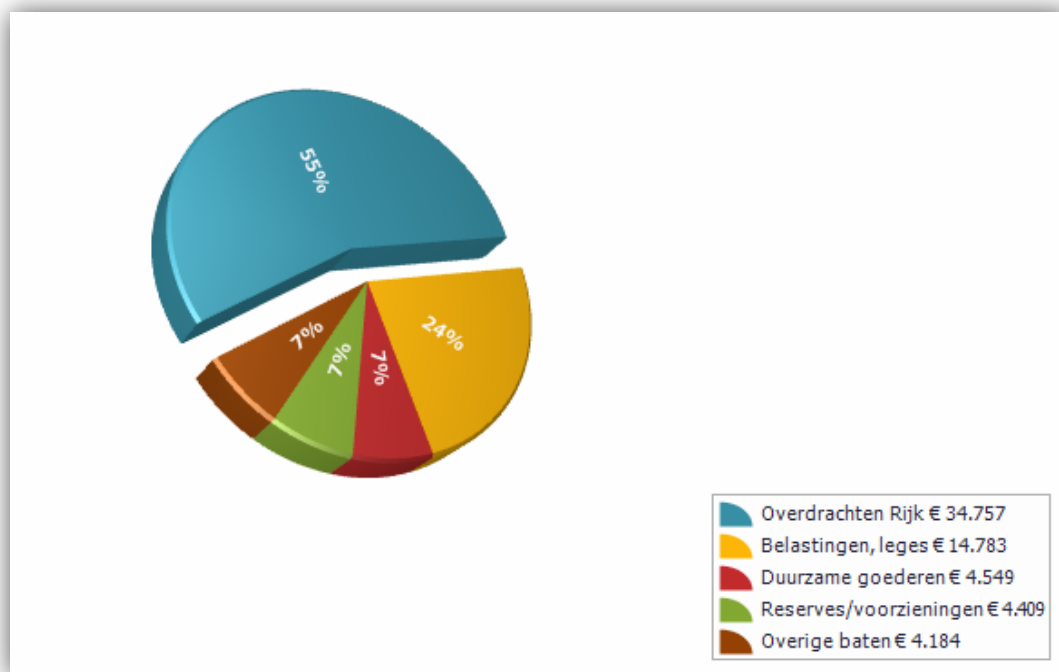

specificaties lasten (x € 1.000)	bedrag	%
- grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen)	2,8	
- verkeer en vervoer	2,4	
- samenkracht en burgerparticipatie	2,0	
- overhead (exclusief salarissen en sociale lasten)	1,7	
- openbaar groen en (openlucht)recreatie	1,4	
- fysieke infrastructuur	1,0	
- afval	1,0	
- diversen	4,9	

Van de personele lasten (€ 13,0 miljoen) wordt € 8,9 miljoen toegerekend aan de programma's; € 4,1 is niet rechtstreeks toe te rekenen en is aangemerkt als overhead.

Baten

Baten naar soort

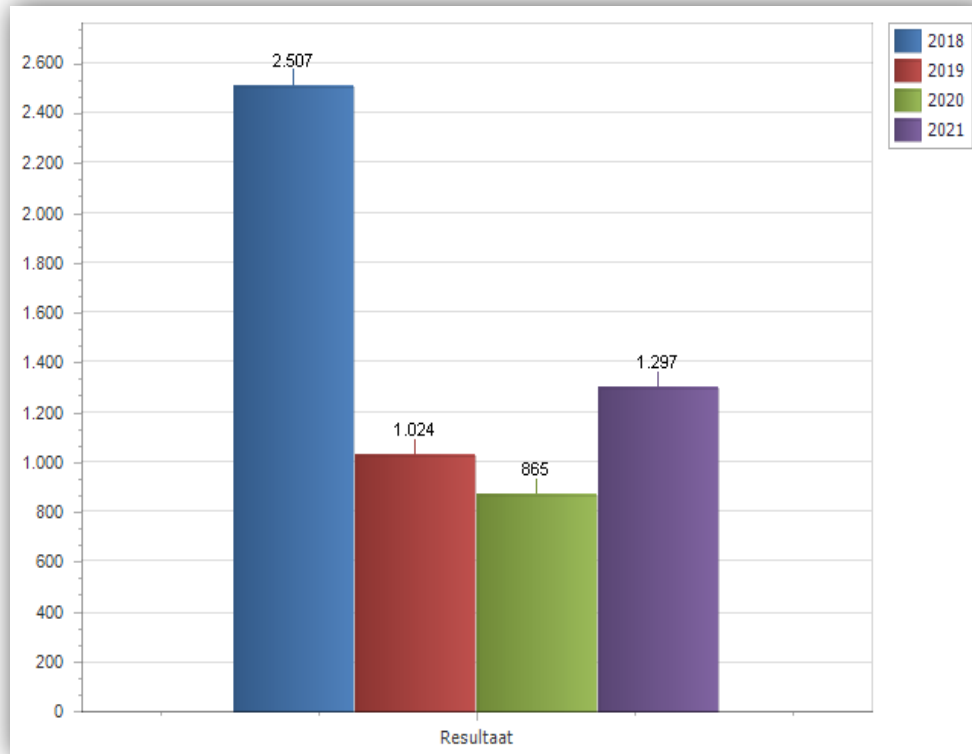

Baten (x € 1.000)	bedrag	%
Overdrachten Rijk	34.757	55,44%
Belastingen, leges	14.783	23,58%
Duurzame goederen	4.549	7,26%
Reserves/voorzieningen	4.409	7,03%
Overige baten	4.191	6,68%
Totale baten	62.688	100,00%

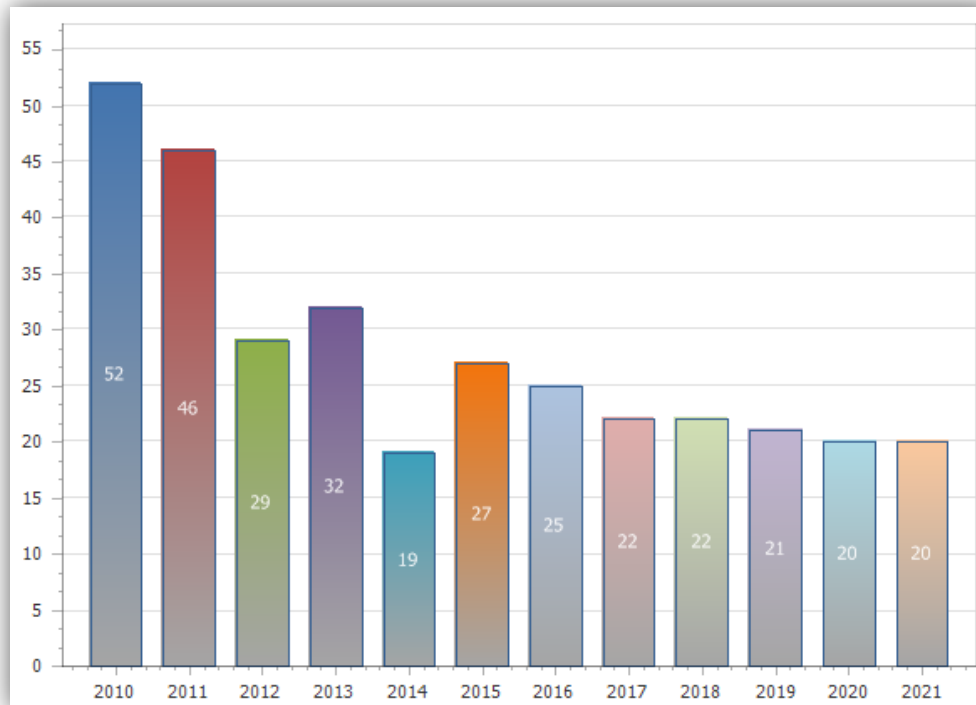
Meer dan de helft van de inkomsten van de gemeente is afkomstig van het Rijk. Het betreft de Algemene uitkering (€ 21,2 miljoen) en de uitkering deelfonds Sociaal domein (€ 9,9 miljoen) en inkomensregelingen (€ 3,6 miljoen). De opbrengst gemeentelijke belastingen en leges bedraagt € 14,8 miljoen. De verkoopopbrengst van bouwrijpe gronden is geraamd op € 4,3 miljoen.

Begrotingsresultaat

Om tot een structureel gezonde begroting te komen zijn ingrijpende keuzes gemaakt. Er is flink gesneden in voorzieningen en de omvang van het ambtenarenapparaat is drastisch teruggebracht. De groeiende economie heeft een hogere algemene uitkering tot gevolg en de huizenmarkt trekt aan, wat positief doorwerkt in de grondverkoop.

Ontwikkeling reservepositie

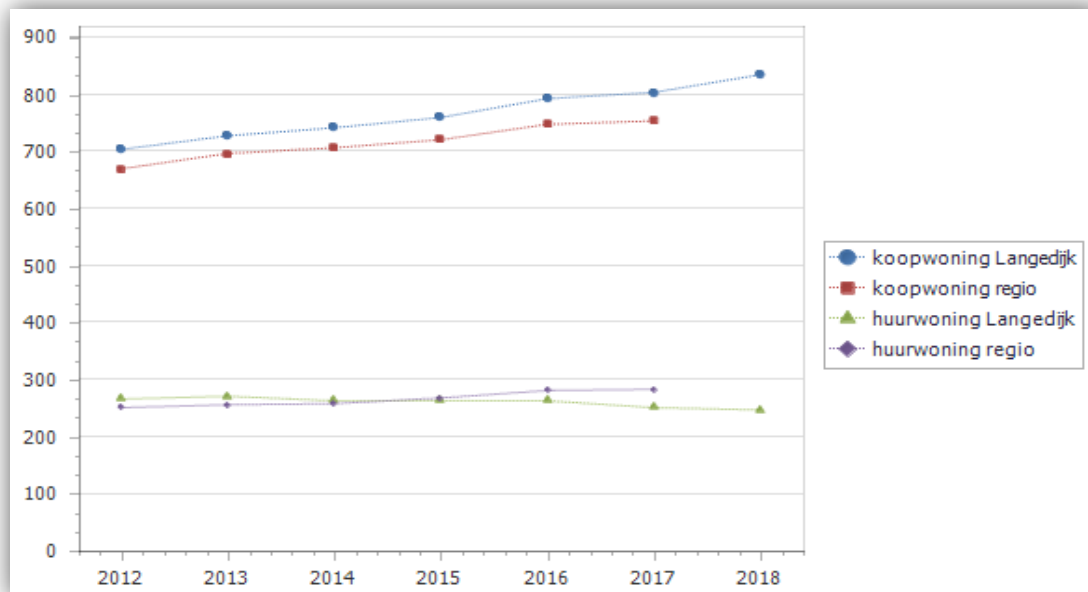
Per 31 december 2016 is de boekwaarde van de reserves € 25,1 miljoen.

Naar verwachting zal de reservepositie in de periode tot en met 2021 afnemen tot € 20,3 miljoen.

mutaties	2017-2021
Algemene reserve (begrotingsresultaten)	5,8
Bestuurlijke ontwikkeling en opleidingen personeel	-2,0
Hogere kapitaallasten door wijziging BBV	-4,4
Kapitaallasten onderwijshuisvesting	-0,9
Kapitaallasten investeringen met een economisch nut	-1,2
Kapitaallasten automatisering	-0,5
Grondexploitaties	-0,4
Overige reserves	-1,2
Totaal	

Lokale lastendruk

Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk in de gemeente Langedijk, is in bovenstaande grafiek uiteen gezet hoe de lokale lasten zich de laatste jaren verhouden tot een aantal regiogemeenten. Voor koopwoningen is uitgegaan van een gemiddeld gezin met een geschatte gemiddelde WOZ-waarde van een gezinswoning. De heffing bestaat uit het OZB eigenarendeel, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor huurwoningen is uitgegaan van een meerpersoonshuishouden waarvoor alleen afvalstoffenheffing wordt geheven*. De regiogemeenten die zijn meegewogen in de grafiek zijn Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en Schagen. De tarieven van de regiogemeenten voor 2018 zijn bij het opstellen van de Programmabegroting nog niet bekend.

De lokale lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een koopwoning ligt in 2017 boven het regionale gemiddelde. De lokale lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een huurwoning ligt in 2017 onder het regionale gemiddelde. De lokale lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een koopwoning stijgt in 2018. De lokale lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een huurwoning daalt in 2018.

* *Huurwoningen betreft alleen de gemeentelijke lastendruk.*

Meerjarenperspectief

Het totale meerjarenperspectief wordt gevormd door het saldo van de begroting 2017 inclusief structurele en incidentele wijzigingen gedurende 2017 op dit saldo en nieuwe ontwikkelingen voor 2018. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat met name gestuurd moet worden op het structurele saldo uit de begroting. Immers structurele lasten mogen in principe niet gedekt worden uit incidentele baten.

In onderstaande tabel is een totaaloverzicht opgenomen van het saldo waarbij een splitsing is gemaakt in het saldo na structurele baten en lasten en incidentele baten en lasten. Vóór de begroting is de kadernota vastgesteld in de raad. In deze tabel is het bij de kadernota 2018 vastgestelde saldo het uitgangspunt (zie nr. IV in het Meerjarenperspectief).

Vanaf dit vastgestelde saldo worden de wijzigingen weergegeven die weliswaar structureel autonoom zijn maar die bij de kadernota nog niet zijn vastgesteld. Daarbij behoren ook financieel administratieve wijzigingen. In deze posten is geen keuze te maken. Daarna ontstaat een aflopend positief begrotingssaldo na structurele mutaties bestaand beleid (zie nr. VI in het Meerjarenperspectief).

Vanuit dit saldo worden de nieuwe beleidsonderdelen toegelicht die meetellen in het structurele saldo. Zoals te zien is in de tabel blijft er dan ieder jaar een positief resultaat over. Na de structurele mutaties (incl. nieuw beleid) is het begrotingssaldo € 9.000 positief in 2021 (zie nr. VIII in het Meerjarenperspectief).

Om het totale beeld te krijgen zijn daarna de incidentele mutaties opgenomen. Uiteindelijk ontstaat daardoor in 2021 een totaal positief saldo (incl. nieuw beleid) uit deze begroting van € 1.297.000 (zie nr. X in het Meerjarenperspectief).

Meerjarenperspectief

Nr	Stand	2018	2019	2020	2021
I	Primitieve begroting 2017	-384	-121	-115	-115
II	Kadernota 2018				
	Structurele mutaties bestaand beleid				
	<i>Administratief-technische wijzigingen</i>	6	8	18	25
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-1.102	-1.096	-949	-832
	Totaal structurele mutaties bestaand beleid	-1.096	-1.088	-931	-807
III	Actualisatie kapitaallasten n.a.v. mutaties MIP 2018-2021 uit Kadernota 2018	-23	91	166	388
IV	Begrotingssaldo na structurele mutaties bestaand beleid uit Kadernota 2018 (vastgesteld bij behandeling Kadernota 2018) zie Kadernota 2018 tabel 1 Meerjarenperspectief nr. VII	-1.503	-1.118	-880	-534
V	Programmabegroting 2018				
	Structurele mutaties bestaand beleid				
	<i>Mutaties < € 10.000</i>	-9	-10	-12	4
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-306	-52	12	-154
	Totaal structurele mutaties bestaand beleid na Kadernota 2018	-315	-62	0	-150
VI	Begrotingssaldo na structurele mutaties bestaand beleid	-1.818	-1.180	-880	-684
	Structurele mutaties nieuw beleid uit Kadernota 2018 (deze mutaties zijn niet vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2018)				
VII	Gemaakte keuzes structureel nieuw beleid				
1	<i>Inzet BOA's</i> De eerste resultaten van de inzet van de BOA's zoals toezicht op parkeren, hondenoverlast e.d. dienen zich aan. Het college wil de inzet van BOA's structureel vanaf 2019 borgen in de	0	50	50	50

Nr	Stand	2018	2019	2020	2021
	begroting en de meerjarenraming met een bedrag van € 50.000 vanaf 2019.				
2	<i>Dienstverleningsovereenkomst Ontwikkelingsbedrijf NHN</i> Besluitvorming ziet op de continuering van de regionale samenwerking op het gebied van economie en vestigingsklimaat via het Ontwikkelingsbedrijf NHN. In de nieuwe periode (2018-2025) wordt erop ingezet om iets meer activiteiten te ondernemen. Tevens wordt de vaste bijdrage aan het zogenoemde lobby-overleg geïntegreerd opgenomen in de bijdrage ONHN. Daarom wordt de 'vaste' bijdrage verhoogd. Daarnaast is er in verband met kosten voor wijziging huisvesting en organisatie sprake van een eenmalige extra bijdrage in 2018.	6	6	6	6
3	<i>Coördinatie deelname cultuuractiviteiten</i> In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)2013-2016 zijn voor het basisonderwijs de leerlijnen Erfgoed, Muziek en Expressie ontwikkeld. Voor een structurele borging (€ 5.000) en aansluiting van deze leerlijnen op het bestaande cultuuraanbod en mogelijk nieuwe initiatieven is coördinatie nodig (€ 15.000 structureel). De wijze waarop dit gefaciliteerd kan worden, wordt in 2017 onderzocht.	20	20	20	20
4	<i>Mantelzorgcompliment</i> Mantelzorgwaardering is een wettelijke verplichting binnen de Wmo 2015. Momenteel dit geregeld via minimale variant: De jaarlijkse waarderingsweek voor vrijwilligers is in Langedijk ook voor mantelzorgers. Mantelzorgers en cliëntenraad Langedijk hebben herhaaldelijk aangegeven dat het mantelzorgcompliment (voorheen via Awbz) zeer gewenst is bij mantelzorgers. In het beleidsplan Wmo 2015 en in de Verordening maatschappelijke ondersteuning staat dat er regels worden geformuleerd voor mantelzorgwaardering.	50	50	50	50
5	<i>Toeristische voorzieningen</i> In de Economische Visie is Recreatie en Toerisme als een sector van economische betekenis benoemd. De toeristische infrastructuur is de afgelopen jaren gestaag uitgebreid met fiets, vaar- en wandelroutes, lokale en bovenregionale marketing en promotie. Het jaarlijkse budget voor deze voorzieningen wordt vanaf 2017 structureel aangewend voor deze voorzieningen. Om te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen is daarnaast gefaseerd een aanvullend budget noodzakelijk.	8	8	10	13
6	<i>Verhogen kwaliteitsniveau openbare ruimte van C naar B</i>	406	406	406	406

Nr	Stand	2018	2019	2020	2021
	Bij het uitwerkingsplan 2017 van de strategische beheervisie openbare ruimte is aangegeven dat het (langdurige) onderhouden van de openbare ruimte op kwaliteitsniveau C niet alleen leidt tot een verslechterde technische kwaliteit en beeldkwaliteit maar bovendien op den duur leidt tot versnelde afschrijving van de objecten. Om dit te voorkomen is verhoging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk. Het nu beschikbaar gestelde bedrag is bedoeld voor de arealen wegen en gebouwen.				
	Structurele mutaties nieuw beleid na Kadernota 2018 (deze mutaties zijn opgevoerd bij de Programmabegroting 2018)				
7	<i>Uitrol accommodatiebeleid en verhuizing van Vroedschap</i> In het kader van het accommodatiebeleid in relatie met de ambtelijke besluitvorming rondom de ambtelijke fusie zullen de activiteiten voor een groot deel van de Vroedschap verplaatst worden naar de Binding. Een deel van de medewerkers van de buitendienst zal hierbij een werkplek krijgen bij de nieuwe milieustraat. Dit is bedrijfsmatig wenselijk. Omdat er een aanzienlijke besparing zal zijn op de huisvestingskosten bij het afstoten van het Vroedschap is het belang voor de jaarlijkse exploitatie nagenoeg nihil.	-20	10	10	10
8	<i>Buurtbemiddeling</i> De gemeente zet het instrument buurtbemiddeling in om bij burenruzies escalaties hiervan te voorkomen.	30	30	30	30
9	<i>Uitvoering geven aan uitkomsten sportnota</i> Om uitvoering te geven aan de uitkomsten van de nog op te stellen sportnota wordt een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld.	50	50	50	50
10	<i>Evenementen beleid</i> Om organisaties bij door hun georganiseerde evenementen te steunen op gebied van o.a. veiligheid, administratieve lasten of andere gebieden wordt structureel € 40.000 beschikbaar gesteld. Beleid hiervoor zal nog ontwikkeld worden.	40	40	40	40
	Totaal structurele mutaties nieuw beleid	590	670	672	675
VIII	Begrotingssaldo na structurele mutaties (incl. nieuw beleid)	-1.228	-510	-208	-9
	Incidentele mutaties bestaand beleid uit Kadernota 2018				

Nr	Stand	2018	2019	2020	2021
	(deze mutaties zijn niet vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2018)				
	<i>Administratief-technische wijzigingen</i>	20	10	45	326
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-1.416	-1.474	-1.521	-1.614
	Incidentele mutaties bestaand beleid na Kadernota 2018				
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-16	100	70	0
	Totaal incidentele mutaties bestaand beleid	-1.412	-1.364	-1.406	-1.288
IX	Gemaakte keuzes incidenteel nieuw beleid				
	Incidentele mutaties nieuw beleid uit Kadernota 2018 (deze mutaties zijn niet vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2018)				
11	<i>Dienstverleningsovereenkomst Ontwikkelingsbedrijf NHN</i> (zie toelichting bij structurele mutaties nieuw beleid)	5	0	0	0
12	<i>Economische visie Langedijk</i> De Economische Visie 'Langedijk Onderneemt' en het uitvoeringsprogramma zijn in 2012 door de raad vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma is nu grotendeels gerealiseerd. Op het gebied van ruimtelijke economie zijn veel ontwikkelingen, ook op regionale schaal. Het is wenselijk om in 2018 een nieuwe Economische Visie Langedijk op te stellen via een participatief proces. Hier is de inzet van een deskundig bureau voor nodig.	30	0	0	0
	Incidentele mutaties nieuw beleid na Kadernota 2018 (deze mutaties zijn opgevoerd bij de Programmabegroting 2018)				
13	<i>Langedijk ontwikkelt met water</i> Op basis van de Visie is Langedijk ontwikkelt met water een ontwikkelstrategie met een breed scala aan activiteiten en projecten. Er wordt een programmaplan opgesteld. Dit programmaplan is vervolgens de basis waarop de raad projecten kan prioriteren, met de daarbij behorende budgetten. De investeringsbudgetten voor projecten die voor 2018 in het MIP staan, zijn opgenomen op basis van onder andere het collegeprogramma. Daarnaast voorzien wij dat voor het regisseren van het programma en de projectvoorbereiding middelen nodig zijn. Voor deze kosten van de projectorganisatie wordt voor 2018 en 2019 €	100	100	0	0

Nr	Stand	2018	2019	2020	2021
	100.000 opgenomen.				
14	<i>Training personeel en mobiliteit</i> In april 2017 heeft de gemeenteraad een beslissing genomen over de toekomst van de gemeente Langedijk. Er is besloten om verder het traject te onderzoeken voor een ambtelijke fusie. Los van deze fusie staan de gemeenten voor een groot aantal vraagstukken en veranderingen. Dit vraagt om competentieontwikkeling en een andere mindset voor zowel medewerkers en management. Om deze organisatie ontwikkeling vorm te geven is een budget vrijgemaakt. In het eerste jaar gaat het hierbij voornamelijk om budget voor training en mobiliteit van medewerkers.	676	1.426	1.426	0
15	<i>Training personeel en mobiliteit</i> Dekking van deze opleiding- en mobiliteitskosten vindt plaats via de algemene reserve.	-676	-676	-676	0
	Totaal incidentele mutaties nieuw beleid	135	850	750	0
	Afrondingsverschillen	-2	0	-1	0
X	Begrotingssaldo na structurele en incidentele mutaties (incl. nieuw beleid)	-2.507	-1.024	-865	-1.297

Beleidsbegroting

Programma's

Besturen en burgers

Inleiding

In dit programma zijn de taakvelden bestuur, burgerzaken en de ondersteuning van de organisatie opgenomen. Dit programma volgt daarmee de in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorgeschreven uniforme indeling.

Bestuurlijke toekomst

In het jaar 2018 worden de eerste stappen gezet voor een feitelijke realisatie van één ambtelijke organisatie met een mogelijke fusiepartner. Bij het opstellen van deze begroting is de fusiepartner nog niet bekend. De te nemen stappen worden ook samen met de fusiepartner bepaald.

In ieder geval verloopt de vorming van deze nieuwe ambtelijke organisatie in drie fasen:

1. Initiëren en verkennen (2017)
2. Besluiten en inrichten (2018-2019)
3. Starten en doorontwikkelen (2020).

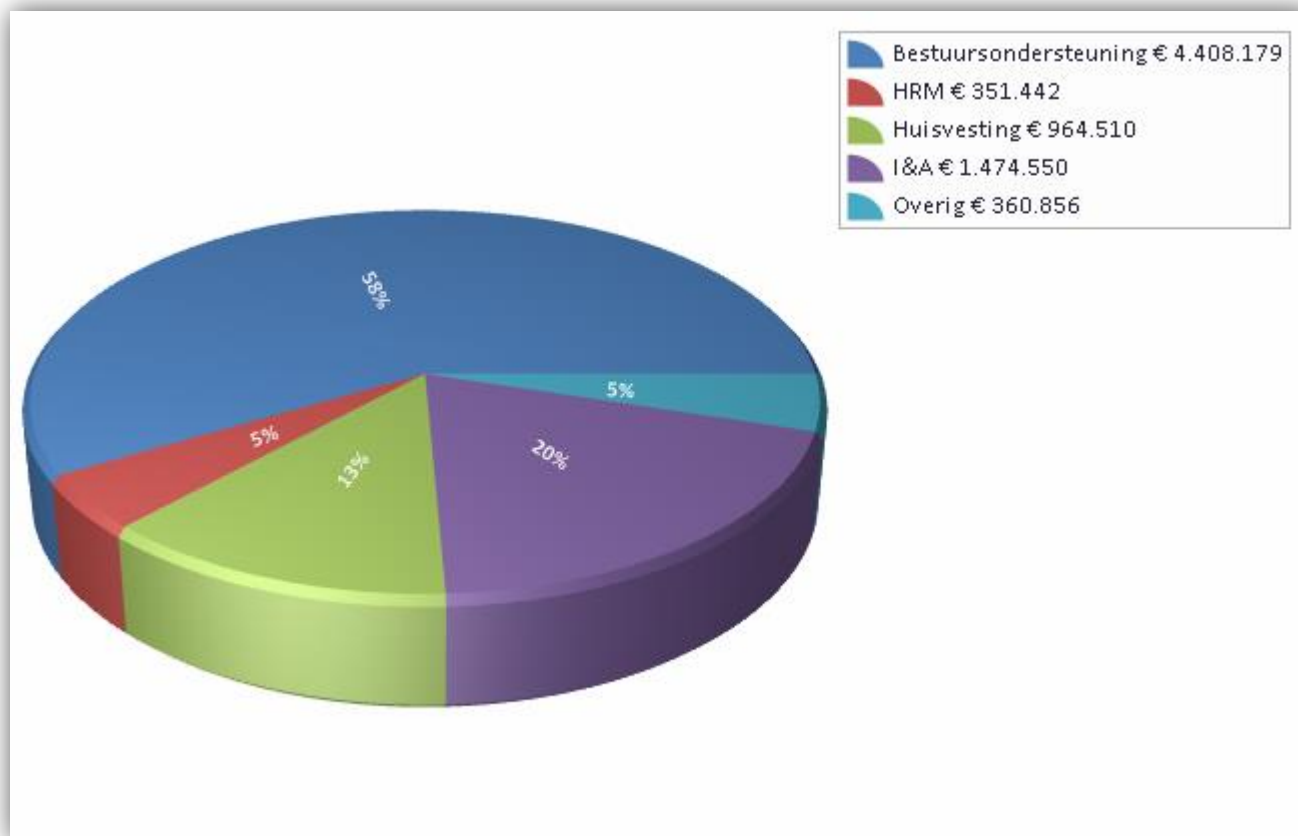
Dit zal een paar jaar in beslag nemen.

In 2018 gaat het vooral om de 2e fase. In deze fase gaat het om het bepalen van de contouren van de nieuw te vormen ambtelijke organisatie. Dit wordt uitgewerkt in een (inrichtings)plan. Daarin zijn elementen als de juridische constructie, takenpakket, formatie, structuur, aansturing en kosten uitgewerkt. Daarna is de organisatie startklaar ingericht.

De ambtelijke fusie legt een groot beslag op de huidige ambtelijke organisatie en de dagelijkse bedrijfsvoering. Waar nodig worden extra middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de fusie en de realisatie van de beleidsdoelstellingen.

Overhead

Onder het taakveld 'ondersteuning' zijn de totale kosten van alle overhead opgenomen. Die overhead wordt namelijk niet meer verdeeld over de andere programma's. Hieronder is grafisch de onderverdeling van de overhead weergegeven. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt verder inzicht gegeven in de bedrijfsvoering.

Excl. verrekeningen met de balans voor investeringen en grondexploitaties.

Doelstelling

Doel	Innovatieve, robuuste en efficiënte ambtelijke organisatie
Taakveld / Product	Bestuur Ondersteuning ambtelijke organisatie
Middel	Ambtelijke fusie
Activiteit	- Opstellen contouren samenwerking - Opstellen van een inrichtingsplan
Prestatie indicator	- Door gemeenteraden bekrachtigde documenten
Risico's	- Onvoldoende middelen en menskracht
Beheersmaatregel	- Gefaseerde uitvoering - Reservering extra middelen

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ontwikkelingen GR Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	RHCA werkt aan de implementatie van een e-depot, dat de nodige middelen zal vergen. Dit e-depot wordt in 2018 operationeel voor de deelnemende gemeenten. Er wordt met een pilot bij drie gemeenten gestart.
---	--

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg indicator	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
1	Formatie	Aantal fte's per 1.000 inwoners.	2018	6,04	5,68	Waarde volgens de cijfers uit de begroting 2017. Dit kan gezien worden als de nulmeting
2	Bezetting	Aantal fte's per 1.000 inwoners.	2018	5,25	5,24	Waarde volgens de cijfers uit de begroting 2017. Dit kan gezien worden als de nulmeting
3	Apparaatskosten	Bedrag per inwoner.	2018	€ 530	€ 503	Waarde volgens de cijfers uit de begroting 2017. Dit kan gezien worden als de nulmeting
4	Overhead	Uitgedrukt als percentage van de totale lasten.	2017	12,11%	11,76%	Waarde volgens de cijfers uit de begroting 2017. Dit kan gezien worden als de nulmeting

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
010	Bestuur	2.209	1.489	2.110	2.867	2.849	1.423
020	Burgerzaken	1.092	498	499	492	516	515
040	Ondersteuning organisatie (overhead)	1.244	6.647	7.181	7.253	7.289	7.384
Saldo van baten en lasten		4.545	8.634	9.790	10.612	10.654	9.322
R00	Mutaties reserves	0	0	-723	-922	-926	0
Geraamd resultaat		4.544	8.635	9.067	9.691	9.729	9.323

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	8.984	9.103	9.130	9.130
- Kadernota 2018	148	79	93	156
- Administratief-technische wijzigingen	-60	0	0	19
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	14	-100	-146	-224
- Autonome ontwikkelingen	194	179	239	361
- Programmabegroting 2018	658	1.431	1.432	39
- Administratief-technische wijzigingen	-35	-13	-12	-9
- Mutaties < € 10.000	15	15	15	15
- Autonome ontwikkelingen	2	3	3	33
Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen	6	6	6	6
Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dienen de bijdragen van de gemeente aan enkele GR-en te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Salarissen: gevolgen nieuwe CAO</p> <p>Als gevolg van de nieuw afgesloten CAO over de periode 2017-2019 zijn de salarissen gestegen. Daarnaast zijn de werkgeverslasten toegenomen. Bij de kadernota was al een stelpost voor loonstijging geraamd.</p>	10	10	10	10
<p>Actualisatie kapitaallasten</p> <p>Na de actualisatie van de kapitaallasten bij de Kadernota 2018 blijkt dat de lasten van een aantal activa nog niet correct verwerkt zijn (o.a. netwerkbekabeling en verbouw De Binding).</p>	-21	-20	-20	10
<p>Financiële consequenties vertrek uit Binnenmikke</p> <p>Sinds begin 2017 wordt de Binnenmikke niet langer gehuurd en zijn de gebruikers verhuisd naar de Binding. Een deel van de budgetten van de Binnenmikke kan daardoor vervallen.</p>	7	7	7	7
- Nieuw beleid	676	1.426	1.426	0
<p>Training personeel en mobiliteit</p> <p>In april 2017 heeft de gemeenteraad een beslissing genomen over de toekomst van de gemeente Langedijk. Er is besloten om verder het traject te onderzoeken voor een ambtelijke fusie. Los van deze fusie staan de gemeenten voor een groot aantal vraagstukken en veranderingen. Dit vraagt om competentieontwikkeling en een andere mindset voor zowel medewerkers en management. Om deze organisatie ontwikkeling vorm te geven is een budget vrijgemaakt. In het eerste jaar gaat het hierbij voornamelijk om budget voor training en mobiliteit van medewerkers. Dekking van deze opleiding- en mobiliteitskosten vindt plaats via de algemene reserve.</p>	676	1.426	1.426	0

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Totaal programma	9.790	10.613	10.655	9.325
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-723	-922	-926	0
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-47	-246	-270	0
- <i>Autonome ontwikkelingen</i>	0	0	20	0
Aanpassen dekking kapitaallasten I&A	0	0	20	0
De totale dekking is € 20.000 te hoog opgenomen waardoor de reserve einde 2021 negatief komt te staan				
- Nieuw beleid	-676	-676	-676	0
Training personeel en mobiliteit	-676	-676	-676	0
In april 2017 heeft de gemeenteraad een beslissing genomen over de toekomst van de gemeente Langedijk. Er is besloten om verder het traject te onderzoeken voor een ambtelijke fusie. Los van deze fusie staan de gemeenten voor een groot aantal vraagstukken en veranderingen. Dit vraagt om competentieontwikkeling en een andere mindset voor zowel medewerkers en management. Om deze organisatie ontwikkeling vorm te geven is een budget vrijgemaakt. In het eerste jaar gaat het hierbij voornamelijk om budget voor training en mobiliteit van medewerkers. Dekking van deze opleidings- en mobiliteitskosten vindt plaats via de algemene reserve.				
Subtotaal mutaties reserves	-723	-922	-926	0
Totaal	9.067	9.691	9.729	9.325

Veiligheid

Inleiding

Het lokale veiligheidsbeleid is beschreven in het Lokaal Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (LIVP). Het plan gaat uit van een integrale samenwerking op de veiligheidsthema's met diverse partners. Uitgangspunt is preventie boven repressie. De gemeente is verantwoordelijk voor de integraliteit van het veiligheidsbeleid. In de Nationale Politiewet is vastgelegd dat eens per vier jaar de gemeenteraad een veiligheidsplan vaststelt. Door samenwerking, vastgelegd in heldere werkafspraken, voert de gemeente regie op veiligheid.

In het LIVP zijn de veiligheidsvelden leefbaarheid (veilige woon- en leefomgeving) en jeugd (jeugd en veiligheid) tot prioriteit benoemd. Jaarlijks geven wij in het uitvoeringsprogramma veiligheid aan welke acties wij met onze partners ondernemen op het gebied van veiligheid en rapporteren wij wat het afgelopen jaar is uitgevoerd.

Doelstelling

Doel	Een veilige woon- en leefomgeving voor burgers, ondernemers en bezoekers in de gemeente Langedijk
Taakveld / Product	
Middel	LIVP 2015-2018
Activiteit	Implementeren, borgen van het instrument Buurtbemiddeling De gemeente zet het instrument buurtbemiddeling structureel in bij burengerucht zoals vastgesteld in het LIVP 2015-2018. Buurtbemiddeling is beschikbaar voor iedere inwoner van Langedijk.
Prestatie indicator	Aantal geregistreerde burenruzies + huiselijke twist in 2016: 62 meldingen. Doelstelling 2018: 82 geregistreerde burenruzies + huiselijke twist; stabiliseren dan wel een daling van het aantal meldingen burenruzies + huiselijke twist.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Bij niet inzetten van het instrument buurtbemiddeling ontstaat een toename van het aantal burenruzies en escalaties van deze ruzies met onnodige politie-inzet tot gevolg. - Bij niet inzetten instrument buurtbemiddeling worden doelstellingen uit het LIVP 2015-2018 niet behaald. - Gebrek aan structureel financiële middelen.
Beheersmaatregel	Geen beheersmaatregelen anders dan buurtbemiddeling mogelijk.

Doel	Een veilige woon- en leefomgeving voor burgers, ondernemers en bezoekers in de gemeente Langedijk.
Taakveld / Product	
Middel	LIVP 2015-2018
Activiteit	Inzetten Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) De gemeente zet in de vorm van een pilot gedurende twee jaar (2017-2018) BOA's in voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte.
Prestatie indicator	<ul style="list-style-type: none"> - Aantal incidenten overige vernielingen/baldadigheid in 2016: 202 geregistreerde meldingen. Doelstelling 2018: een daling van het aantal incidenten naar circa 110 geregistreerde meldingen. - Doelstelling 2018: een afname van de kosten door vandalisme aan openbare gebouwen naar maximaal € 32.000 (schadebedrag 2013). - Ervaren overlast door inwoners door fysieke verloedering in 2015: 20,5%. Doelstelling 2018: stabiliseren van dit percentage.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Toename en/of escalatie van overlast bij niet handhaven in de openbare ruimte - Bij niet inzetten BOA worden doelstellingen uit LIVP 2015-2018 niet behaald. - Gebrek aan structureel financiële middelen.
Beheersmaatregel	Geen beheersmaatregelen anders dan inzet BOA mogelijk.

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ontwikkelingen
Veiligheidsregio Noord-Holland
Noord

Het motto van de Veiligheidsregio is 'samen hulpvaardig' om leed en schade bij incidenten te voorkomen en te beperken. In het beleidsplan 2016-2019 staat hoe de Veiligheidsregio deze planperiode leed en schade wil voorkomen en beperken. Door het Algemeen Bestuur is besloten dat de Veiligheidsregio structureel moet bezuinigen; van € 4,9 miljoen in 2015 tot uiteindelijk € 7,4 miljoen in 2018. In 2018 gaat de Veiligheidsregio de laatste € 900.000 structureel bezuinigen. Er wachten nieuwe uitdagingen in 2018, met flinke financiële consequenties. Volgens planning is 2018 het jaar waarin de nieuwe landelijke meldkamer in Haarlem operationeel wordt. Er worden financiële risico's voorzien van deze ingrijpende verhuizing. Ook moet in 2018 en verder hard gewerkt worden om de rampenbestrijding te versterken, zo blijkt uit het inspectierapport 'Staat van de rampenbestrijding 2016' van de Inspectie Veiligheid en Justitie. Daarnaast moet geïnvesteerd worden in ICT en beveiliging, want data-uitwisseling, privacy en communicatie vormen een belangrijke levensader van het werk van de Veiligheidsregio. Tot slot wil de Veiligheidsregio investeren in Business Intelligence. Niet alleen om tijdswinst te behalen bij, bijvoorbeeld, een beroerte of een hartaanval. Maar ook om in kaart te brengen waar de risico's het grootst zijn en waar daarom de effectiviteit van het werk van de Veiligheidsregio het grootst zal zijn.

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg indicator	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
66	Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	2016	81,5	81,5	Betreft geen gemeentelijk beleid, daarom is de landelijke indicator overgenomen als streefgetal.
77	Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	2014	0	0	Betreft geen gemeentelijk beleid, daarom is de landelijke indicator overgenomen als streefgetal.
88	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	2016	0,5	0,5	Betreft geen gemeentelijk beleid, daarom is de landelijke indicator overgenomen als streefgetal.
99	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners.	2016	4,0	4,0	Betreft geen gemeentelijk beleid, daarom is de landelijke indicator overgenomen als streefgetal.
10	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000	2016	2,2	3,5	In het LIVP 2015-2018 is opgenomen dat het aantal

		inwoners.				incidenten diefstal/inbraak in 2018 98 in Langedijk is. Als dit omgerekend wordt naar aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners (27.721 inwoners per 30 april 2017) komt dit streefgetal eruit. Dit streefgetal komt overeen met de ambitie om geen toename van diefstal/inbraak te hebben en dus te stabiliseren.
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	2016	6,2	4,1	In het LIVP 2-15-2018 is opgenomen dat het aantal incidenten overige vernielingen/baldadigheid in 2018 113 In Langedijk is. Als dit omgerekend wordt naar het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners (27.721 inwoners per 30 april 2017) komt dit streefgetal eruit. Dit streefgetal komt overeen met de ambitie om geen toename te hebben van deze incidenten en te stabiliseren.
-	Overlast jeugd	Aantal meldingen.	2016	107	66	Aantal meldingen.

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
110	Crisisbeheersing en Brandweer	1.691	1.434	1.442	1.442	1.442	1.442
120	Openbare orde en veiligheid	113	120	200	200	200	200
Totaal		1.804	1.554	1.642	1.642	1.642	1.642
R01	Mutaties reserves	0	0	-50	0	0	0
Geraamd resultaat		1.804	1.554	1.591	1.641	1.641	1.641

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	1.555	1.555	1.555	1.555
- Kadernota 2018	89	39	39	39
- Administratief-technische wijzigingen	50	0	0	0
- Autonome ontwikkelingen	39	39	39	39
- Programmabegroting 2018	-2	48	48	48
- Administratief-technische wijzigingen	-15	-15	-15	-15
- Autonome ontwikkelingen	-17	-17	-17	-17
Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen	-17	-17	-17	-17
Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dienen de bijdragen van de gemeente aan enkele GR-en te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).				
- Nieuw beleid	30	80	80	80
Inzet BOA's.	0	50	50	50

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
De eerste resultaten van de inzet van de BOA's zoals toezicht op parkeren, hondenoverlast e.d. dienen zich aan en zijn erg positief. Het college wil de inzet van BOA's structureel borgen in de begroting en de meerjarenraming met een bedrag van 50.000 euro vanaf 2019.				
Buurtbemiddeling De gemeente zet het instrument buurtbemiddeling in om bij burenruzies escalaties hiervan te voorkomen.	30	30	30	30
Totaal programma	1.642	1.642	1.642	1.642
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-50	0	0	0
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-50	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-50	0	0	0
Totaal	1.592	1.642	1.642	1.642

Economie

Inleiding

Langedijk heeft een vitale economie en wil deze in de toekomst ook vitaal houden. Langedijk werkt dan ook aan het bieden van 'harde' vestigingsplaatsfactoren - denk aan de realisering van het bedrijvenpark Breekland en aan de uitbreiding van winkelcentrum Broekerveiling - als ook aan het bieden van 'zachte' vestigingsplaatsfactoren, zoals het gemeentelijk accountmanagement via een bedrijvencontactfunctienaris. Langedijk wil graag investeren in het opstellen van een nieuwe economische visie. In een participatief proces, samen met ondernemers en andere partners, wil Langedijk de ambities en de doelen voor de komende jaren fixeren.

Water is de Langedijkse manier voor maatschappelijke en economische versterking en ontwikkeling. Op basis van de Visie Langedijk ontwikkelt met water (LomW) werkt de gemeente op integrale wijze effectief aan de gestelde doelen uit het Programmaplan LomW 2017/2018 - 2021. Samen met haar partners koerst Langedijk voortvarend verder om resultaten te boeken.

Wat kan de raad van ons verwachten	2018	2019	2020	2021
Uitvoering geven aan inspanningen en projecten uit het Programmaplan LomW				

Doelstelling

Doel	Langedijk gebruikt haar water en oevers beter en duurzamer om zich verder te ontwikkelen als aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en verblijfplaats voor bewoners en bezoekers
Taakveld / Product	Economische ontwikkeling / Economische promotie
Middel	Visie en Programmaplan 'Langedijk ontwikkelt met water' Toeristische-recreatieve visie Regio Alkmaar
Activiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Vaarverbinding Twuijvermeer - Vroonerplas - Vaarverbinding Achterburggracht NS - Oosterdel - Personenvervoer over water stationsgebied HHW - haven Broek - Aansluiting op het sloepennetwerk Noord-Holland Noord - Gebiedsvisie revitalisatie havengebied BoL - Gebiedsvisie Oostrand - Actualisatie vaarbeleid / visie ontwikkelen in balans - Communicatie- en marketingplan - Verbreden overnachtingsmogelijkheden campers en benb's
Prestatie indicator	
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Onvoldoende financiële en personele middelen - Onvoldoende cofinanciering - Mate waarin andere partijen medewerking verlenen
Beheersmaatregel	<ul style="list-style-type: none"> - Breed draagvlak organiseren - Specifiek capaciteit zetten op cofinanciering.

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
310	Economische ontwikkeling	188	199	291	331	230	229
330	Bedrijfsloket en -regelingen	13	1	-2	-2	-2	-2
Totaal		201	200	289	329	228	227
	Mutaties reserves						
Geraamd resultaat		201	201	289	329	228	227

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	154	154	154	154
- Kadernota 2018	0	75	74	73
- <i>Autonome ontwikkelingen</i>	0	75	74	73
- Programmabegroting 2018	135	100	0	0
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-6	-6	-6	-6
- <i>Nieuw beleid</i>	141	106	6	6
<p>Langedijk ontwikkelt met water</p> <p>Op basis van de Visie is Langedijk ontwikkelt met water een ontwikkelstrategie met een breed scala aan activiteiten en projecten. Er wordt een programmaplan opgesteld. Dit programmaplan is vervolgens de basis waarop de raad projecten kan prioriteren, met de daarbij behorende budgetten. De investeringsbudgetten voor projecten die voor 2018 in het MIP staan, zijn opgenomen op basis van onder andere het collegeprogramma. Daarnaast voorzien wij dat voor het regisseren van het programma en de projectvoorbereiding middelen nodig zijn. Voor deze kosten van de projectorganisatie wordt voor 2018 en 2019 € 100.000 opgenomen.</p>	100	100	0	0

<p>Dienstverleningsovereenkomst Ontwikkelingsbedrijf NHN</p> <p>Besluitvorming ziet op de continuering van de regionale samenwerking op het gebied van economie en vestigingsklimaat via het Ontwikkelingsbedrijf NHN. In de nieuwe periode (2018-2025) wordt erop ingezet om iets meer activiteiten te ondernemen. Tevens wordt de vaste bijdrage aan het zogenoemde lobby-overleg geïntegreerd opgenomen in de bijdrage ONHN. Daarom wordt de 'vaste' bijdrage verhoogd. Daarnaast is er in verband met kosten voor wijziging huisvesting en organisatie sprake van een eenmalige extra bijdrage in 2018.</p>	11	6	6	6
<p>Economische visie Langedijk</p> <p>De Economische Visie 'Langedijk Onderneemt' en het uitvoeringsprogramma zijn in 2012 door de raad vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma is nu grotendeels gerealiseerd. Op het gebied van ruimtelijke economie zijn veel ontwikkelingen, ook op regionale schaal. Het is wenselijk om in 2018 een nieuwe Economische Visie Langedijk op te stellen via een participatief proces. Hier is de inzet van een deskundig bureau voor nodig.</p>	30	0	0	0
Totaal programma	289	329	228	227
mutaties reserves				
Subtotaal mutaties reserves				
Totaal	289	329	228	227

Onderwijs

Inleiding

De ingezette koers op onderwijsbeleid wordt in 2018 verder uitgewerkt. De kinderen in Langedijk krijgen alle kansen om zich te ontwikkelen. De gemeente, scholen, ouders en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) werken daarvoor actief samen. De kinderen worden in een breder perspectief gevolgd. Zorg en begeleiding rondom een kind wordt niet meer solistisch behandeld, maar alleen nog integraal. Verdere ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC) bevordert een integrale aanpak. Het IKC biedt mogelijkheden de bestaande versnippering op te heffen, niet alleen voor de voorschoolse periode maar voor de gehele doorgaande leer- en ontwikkelingslijn tot 12 jaar. Bijvoorbeeld kinderen die het tijdelijk moeilijk hebben, bieden we wat ze nodig hebben. Samenwerking met voorschoolse voorzieningen, het basisonderwijs en de nieuwe jeugdgezondheidszorg is hierbij voor de gemeente vanzelfsprekend. Het is ook terug te zien in het aanbod voor nieuwkomers, de gemeente ondersteunt de scholen bij onderwijs aan nieuwkomers door, onder andere, in te zetten op de professionalisering van de leerkrachten.

De gemeente wil dat iedereen een passende opleiding af kan ronden. Daarom zet de gemeente in 2018 aanvullend in op de verzuimaanpak en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, dit staat beschreven in het regionaal thuiszitters pact Noord-Kennemerland. Jongeren die het onderwijs met een diploma verlaten hebben meer kans op duurzame instroom op de arbeidsmarkt en zullen minder snel een beroep doen op gemeentelijke inkomensvoorzieningen. Ten aanzien van onze verzuimaanpak sluiten we aan bij het Rijksbeleid en werken we samen met de regiogemeenten, het samenwerkingsverband en de schoolbesturen.

Doelstelling

Doel	Onderwijshuisvesting die aansluit bij het huidige onderwijs
Taakveld / Product	Onderwijshuisvesting
Middel	Strategisch Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
Activiteit	Vormgeven en spreiden van Integrale kindcentra (IKC's) binnen de gemeente Langedijk. Dit proces verloopt in afstemming met schoolbesturen en de voorschoolse voorzieningen. Zowel inhoudelijk als ruimtelijk voor kinderen van 0-12 jaar.
Prestatie indicator	In 2018 wordt in Sint Pancras één nieuwe IKC gerealiseerd
Risico's	Financieringsystematiek Rijk
Beheersmaatregel	-Vooraf opgesteld businessplan van de organisatie, mogelijkheden voor een vervangende partij open houden. -Adequaat inspelen op wijzigingen van de functionaliteit van het gebouw

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg indicator	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
17	Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	schooljaar 14-15	1	1	Aantal is in beeld en onder controle
18	Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	schooljaar 14-15	26	22	De waarde van het relatief verzuim is in verhouding met vergelijkbare gemeente(n)
19	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	schooljaar 15-16	0,95%	0,9%	Bron: www.vsvverkenner.nl De waarde is relatief laag en is nog licht dalend

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
420	Onderwijshuisvesting	2.223	1.991	1.770	1.514	1.522	1.553
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	525	512	567	561	565	563
Totaal		2.748	2.503	2.337	2.075	2.087	2.116
R03	Mutaties reserves	0	0	-389	-11	-12	-12
Geraamd resultaat		2.748	2.503	1.948	2.064	2.076	2.104

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	2.583	2.202	2.132	2.132
- Kadernota 2018	-242	-216	-135	-120
- Administratief-technische wijzigingen	3	-2	-7	-9
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	-245	-214	-128	-111
- Programmabegroting 2018	-2	91	90	104
- Administratief-technische wijzigingen	-9	83	83	93
- Autonome ontwikkelingen	7	8	7	11
Financiële consequenties vertrek uit Binnenmikke	20	20	20	20
Sinds begin 2017 wordt de Binnenmikke niet langer gehoord en zijn de gebruikers verhuisd naar de Binding. Een deel van de budgetten van de Binnenmikke kan daardoor vervallen.				
Actualisatie kapitaallasten	17	17	16	20
Na de actualisatie van de kapitaallasten bij de Kadernota 2018 blijkt dat de lasten van een aantal activa nog niet correct verwerkt zijn (o.a. netwerkbekabeling en verbouw De Binding).				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Correctie kapitaallasten IKC Sint Pancras</p> <p>Abusievelijk zijn de voorbereidingskosten voor de bouw van het IKC te Sint Pancras geactiveerd als IVA. Gelet op het raadsbesluit van 27 september 2016 worden de kosten ineens gedekt uit de reserve Accommodatiebeleid.</p>	-18	-17	-17	-17
<p>Actualisatie huurinkomsten</p> <p>Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld. Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt. Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000. De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.</p>	18	18	18	18
<p>Actualisatie diverse budgetten</p> <p>Voor verschillende gebouwen bleken de ramingen niet actueel. Dit betreft vooral wegvallende lasten als gevolg van het slopen of afstoten van een accommodatie.</p>	-30	-30	-30	-30
Totaal programma	2.339	2.077	2.087	2.116
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-389	-11	-12	-12
- Administratief-technische wijzigingen	-456	-11	-12	-12
- Autonome ontwikkelingen	67	0	0	0
Aanpassen dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting	67	0	0	0

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Vanwege het vervallen van huurinkomsten op onderwijshuisvesting vervalt de toevoeging daarvan aan de reserve. De geplande vrijval van de reserve tot en met 2018 wordt hierdoor lager.				
Subtotaal mutaties reserves	-389	-11	-12	-12
Totaal	1.950	2.066	2.075	2.104

Cultuur

Inleiding

Een algemeen uitgangspunt is dat de inwoners van Langedijk zelfstandig mee kunnen doen aan de samenleving. Dit wordt bevorderd door het combineren van maatschappelijke, educatieve en culturele activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van individuen en groepen. Veel organisaties in onze gemeente op het gebied van onderwijs, zorg en maatschappelijke begeleiding zetten zich hiervoor in. De bibliotheek is, vanuit de culturele en educatieve invalshoek, een organisatie die zich de afgelopen jaren omgevormd heeft tot een belangrijke netwerkpartner. Voortzetting hiervan in de komende jaren draagt bij aan de verdere ontwikkeling van de participatiemaatschappij.

In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) zijn in de periode 2013-2016 voor het basisonderwijs de leerlijnen Erfgoed, Muziek en Expressie ontwikkeld. Voor een structurele borging en aansluiting van deze leerlijnen op het bestaande cultuuraanbod alsmede voor het buitenschoolse muziekonderwijs is coördinatie nodig.

Wat kan de raad van ons verwachten	2018	2019	2020	2021
Borging Cultuureducatie met Kwaliteit en coördinatie buitenschools muziekonderwijs				

Doelstelling

Doel	In de gemeente is een brede organisatie voor maatschappelijke, educatieve* en culturele activiteiten beschikbaar, inclusief de 5 wettelijke bibliotheekfuncties
Taakveld / Product	Bibliotheekwerk nieuwe stijl
Middel	Prestatiesubsidieovereenkomst
Activiteit	Het opstellen en aangaan van een prestatiesubsidieovereenkomst met de Stichting Openbare Bibliotheekvoorzieningen Langedijk
Prestatie indicator	
Risico's	Continuïteit van de stichting
Beheersmaatregel	De in de prestatiesubsidieovereenkomst opgenomen activiteiten dienen uitgevoerd te worden binnen de beschikbare subsidie

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
530	Cultuurpresentatie -productie -partic.	257	225	205	205	205	205
540	Musea	131	7	20	6	7	7
550	Cultureel erfgoed	111	177	213	222	146	174
560	Media	304	286	288	288	288	288
Totaal		803	695	726	721	646	674
	Mutaties reserves						
Geraamd resultaat		802	694	726	721	646	674

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	707	703	628	628
- Kadernota 2018	4	4	4	31
- Administratief-technische wijzigingen	0	0	0	27
- Autonome ontwikkelingen	4	4	4	4
- Programmabegroting 2018	16	16	16	16
- Administratief-technische wijzigingen	-21	-21	-21	-21
- Autonome ontwikkelingen	17	17	17	17
Actualisatie diverse budgetten	-5	-5	-5	-5
Voor verschillende gebouwen bleken de ramingen niet actueel. Dit betreft vooral wegvallende lasten als gevolg van het slopen of afstoten van een accommodatie.				
Actualisatie huurinkomsten	22	22	22	22

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld. Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt. Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000. De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.				
- <i>Nieuw beleid</i>	20	20	20	20
Coördinatie deelname cultuuractiviteiten	20	20	20	20
In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)2013-2016 zijn voor het basisonderwijs de leerlijnen Erfgoed, Muziek en Expressie ontwikkeld. Voor een structurele borging (€ 5.000) en aansluiting van deze leerlijnen op het bestaande cultuuraanbod en mogelijk nieuwe initiatieven is coördinatie nodig (€ 15.000) . De wijze waarop dit gefaciliteerd kan worden, wordt in 2017 onderzocht.				
Totaal programma	727	723	648	675
mutaties reserves				
Subtotaal mutaties reserves				
Totaal	727	723	648	675

Ruimtelijke ordening

Inleiding

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Hiermee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Binnen dit programma is de Structuurvisie Langedijk 2012-2030 richtinggevend.

Het programma omvat de taken op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. Belangrijkste componenten zijn:

- het ontwikkelen en actualiseren van bestemmingsplannen
- grondexploitaties
- het afgeven van WABO-vergunningen en het doorberekenen van de kosten via leges
- bouw- en woningtoezicht
- het ontwikkelen en uitvoeren van volkshuisvestingsbeleid

De invoering van de Wet private kwaliteitsborging (verwachting medio 2018) en de Omgevingswet (naar verwachting begin 2019) grijpt grondig in op de huidige manier van werken binnen het taakveld.

Wat kan de raad van ons verwachten	2018	2019	2020	2021
Implementatie Omgevingswet				
Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht Langedijk 2019-2020				
Visiedocument Omgevingsrecht Langedijk 2019-2023				
Uitvoeringsnota Omgevingsrecht Langedijk 2019-2023				

Doelstelling

Doel	Kaders scheppen voor het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit van Langedijk
Taakveld / Product	Ruimtelijke ordening
Middel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementatie Omgevingswet 2. Implementatie Wet private kwaliteitsborging. 3. In goede samenwerking met woningbouwcorporaties komen tot beter passende huisvesting voor doelgroepen.
Activiteit	<ol style="list-style-type: none"> 1. In samenwerking met gemeente Heerhugowaard kennis ontwikkelen m.b.t. de Omgevingswet en het opstellen van een realisatie- en implementatieplan. 2. Beleid en uitvoering aanpassen aan de Wet private kwaliteitsborging
Prestatie indicator	Bindende prestatieafspraken met woningbouwcorporaties.
Risico's	-
Beheersmaatregel	-

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.714	-9	20	20	20	20
810	Ruimtelijke ordening	514	462	562	509	509	412
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen	-368	-5	31	31	32	32
830	Wonen en bouwen	626	100	-61	229	228	227
Totaal		2.486	548	552	789	789	691
R05	Mutaties reserves	0	0	-31	-31	-32	-32
Geraamd resultaat		2.485	548	522	758	757	659

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	619	661	609	609
- Kadernota 2018	191	125	133	24
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	6	11	-3	-15
- Autonome ontwikkelingen	185	114	136	39
- Programmabegroting 2018	-258	4	45	55
- Administratief-technische wijzigingen	42	42	42	38
- Mutaties < € 10.000	1	1	1	1
- Autonome ontwikkelingen	-301	-39	2	16
Herziening GREX n.a.v. Jaarstukken 2016	32	61	89	89
Door de herziening van de grondexploitaties wordt o.a. de rentetoerekening aan de diverse complexen verlaagd. Deze verlaging is een gevolg van het naar beneden bijstellen van de boekwaarden. Deze verlaging van de toegerekende rente betekent een last voor de gemeentelijke exploitatie. Het is ingevolge het BBV niet meer toegestaan om een deel van de verkoopopbrengst van bouwkavels toe te voegen aan				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
de reserve Bovenwijkse investeringen. Bij de kadernota 2018 zijn de toevoegingen aan deze reserve reeds gecorrigeerd. Nagelaten is echter om de betreffende bedragen op het programma Ruimtelijke ordening af te rekenen naar de balansrekening voorraad gronden in exploitatie. Hierdoor zijn voordelige saldi op de taakvelden m.b.t. de grondexploitaties ontstaan. Dit is thans hersteld.				
Aanpassen WABO leges De begrote opbrengsten van de WABO leges worden naar boven bijgesteld vanwege het doorschuiven van enkele projecten uit 2017 naar 2018. Hier tegenover staan extra kosten om het innen van deze WABO leges mogelijk te maken. Per saldo is er incidenteel in 2018 een positieve bijstelling van € 233.000	-233	0	0	0
Actualisatie uitvoeringsbudgetten Bij de analyse van de budgetten bij het opstellen van de begroting hebben we verschillende uitvoeringsbudgetten naar beneden kunnen bijstellen. De bijstelling zit op verschillende taken binnen de gemeenten maar hebben voornamelijk te maken met de bedrijfsvoering kosten.	-100	-100	-100	-100
Rente geldleningen UG Woningbouwvereniging In 2016 is een gemeentelijke geldlening aan de woningbouwvereniging Langedijk volledig afgelost. De terug te ontvangen rente in 2020 en 2021 moet hierop nog aangepast worden.	0	0	13	27
Totaal programma	552	790	787	688
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-31	-31	-32	-32

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Administratief-technische wijzigingen	-31	-31	-32	-32
Subtotaal mutaties reserves	-31	-31	-32	-32
Totaal	521	759	755	656

Milieu

Inleiding

Het programma Milieu omvat de taken die de gemeente uitvoert op basis van diverse wetten zoals de Wet milieubeheer, Wet geluidhinder, Wet bodembescherming en de daaruit voortvloeiende besluiten. Daarnaast omvat het de milieutaken van de Ruimtelijke ordening/Omgevingswet en de taken die de gemeente is aangegaan om te zorgen voor energiebesparing en een duurzame leefomgeving, door de uitvoering van het energiebeleidsplan 'Langedijk CO2-neutraal in 2035'.

Wat kan de raad van ons verwachten	2018	2019	2020	2021
Contourennota Langedijk zonder aardgas				
Klimaatadaptatieplan				

Doelstelling

Doel	Bevorderen van een duurzame leefomgeving voorde bewoners van Langedijk
Taakveld / Product	Milieu
Middel	
Activiteit	Wijkgerichte aanpak woningverbetering Plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen Stimuleren zonnepanelen op bedrijfsdaken
Prestatie indicator	Twee wijken per jaar
Risico's	-
Beheersmaatregel	

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD)	De benodigde bijdrage voor de taakuitvoering wijkt af van de lumpsumbijdrage. Dit komt doordat sinds het vaststellen van de lumpsumbijdrage (bij de oprichting van de RUD NHN in 2013) het aantal bedrijven in Langedijk en de aangevraagde producten significant zijn toegenomen. Voor 2018 worden drie belangrijke (bestuurlijke) thema's voorzien: Integraliteitskader van de Omgevingswet, verminderen of vermeerderen van de milieutaken en outputfinanciering versus lumpsumbijdragen. Deze thema's sluiten aan bij de bestuurlijke keuzes die in 2018 door Langedijk moeten worden gemaakt op het gebied van de invoering van de Omgevingswet en de uitvoering van de milieutaken door de RUD NHN.
--	--

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg streefgetal	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
34	Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2015	8 %	10%	Aan de hand van de monitoring 2015 blijkt het percentage hernieuwbare energie 8% te zijn. Het voornemen in de regio is te groeien naar 20% in 2020. Toepassing meer windenergie is geblokkeerd. Stijging van het percentage wordt verwacht door biomassa en warmtelevering (HVC), Wind op zee (HVC) en zonnepanelen.

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
740	Milieubeheer	477	425	488	513	512	512
Totaal		477	425	488	513	512	512
	Mutaties reserves						
Geraamd resultaat		477	425	488	513	512	512

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	430	430	431	431
- Kadernota 2018	20	44	44	44
- <i>Autonome ontwikkelingen</i>	20	44	44	44
- Programmabegroting 2018	39	39	39	39
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-14	-14	-14	-14
- <i>Autonome ontwikkelingen</i>	53	53	53	53
Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen	53	53	53	53
Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dienen de bijdragen van de gemeente aan enkele GR-en te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).				
Totaal programma	489	513	514	514
mutaties reserves				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Subtotaal mutaties reserves				
Totaal	489	513	514	514

Sociaal domein

cultureel educatief centrum
BINDING

Inleiding

De gemeente streeft naar een Langedijker samenleving waarin burgers zelfredzaam zijn en zich bij elkaar betrokken voelen. Een samenleving die de mogelijkheden biedt aan haar burgers om collectief en individueel tot ontplooiing te komen. Daar waar burgers kwetsbaar zijn faciliteert de gemeente dat burgers ondersteuning vinden, zodat zij zo lang mogelijk op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving.

Doelstelling

Doel	Inwoners van Langedijk nemen actief deel aan de samenleving en de arbeidsmarkt.
Taakveld / Product	Participatie
Middel	Minimabeleid en Participatiebudget gemeente Langedijk
Activiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Toegankelijk maken van sport en cultuur voor mensen met een minimum inkomen door middel van de meedoen Pas. - Arbeidstoeleiding uitkeringsgerechtigden in samenwerking met Halte Werk.
Prestatie indicator	<ul style="list-style-type: none"> - 5 % Toename meedoen pas - 5 % Afname bijstandsuitkeringen
Risico's	- Onvoldoende aansluiting bij de arbeidsmarkttoeleiding
Beheersmaatregel	- Signaleren en sturen op het resultaat aan de hand van managementrapportages van Halte Werk
Doel	Inwoners die (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen, kunnen terecht in een Beschermd of begeleid woonvorm.
Taakveld / Product	Maatschappelijk ondersteuning
Middel	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Activiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiding op de decentralisatie van Beschermd wonen (BW) per 2020, van Centrumgemeente naar alle gemeenten; - uitbreiding van beschermd en/ of begeleid woonvormen
Prestatie indicator	- nulmeting van Langedijker cliënten BW en met indicatie BW maar op

	wachttijst in 2018.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Door de regionale oriëntatie van Beschermd wonen en kleine lokale doelgroep, blijft er een sterke afhankelijkheid van de keuzes van regiogemeenten. - Voor de uitbreiding van beschermd/ begeleid woonvormen, is de gemeente mede afhankelijk van de (on) mogelijkheden van de woningbouwvereniging.
Beheersmaatregel	- Door actieve betrokkenheid bij de voorbereiding van de decentralisatie kan Langedijk invloed uitoefenen op de richting en keuzes in de regio.
Doel	Verbeteren van de samenwerking binnen de toegang Jeugdhulp
Taakveld / Product	Jeugdhulp
Middel	<p>Jeugdwet Notitie vernieuwing Jeugdhulp Langedijk 2017-2018 Innovatiefonds</p>
Activiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Deelnemen aan het regionale plan preventiecoalitie; coalitie tussen huisartsenorganisatie HONK, verzekeraar VGZ en gemeenten; - Onderzoeken van lokale pilot-mogelijkheden met POH-er (Praktijkondersteuning Huisarts), SOH-er (Specialistische Ondersteuning Huisarts) en jeugd GGZ, passend binnen het regionale plan preventiecoalitie; - Ontwikkelen van een nieuwe oplossing om drangzaken en langdurige casusregie binnen de teams te kunnen oppakken.
Prestatie indicator	<p>% verwijzingen gespecialiseerde zorg / jeugd GGZ % verwijzingen J&G coaches % drangzaken en langdurige casusregie bij sociale team</p>
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Een aanpak tot verbetering van de samenwerking met huisartsen kost tijd, waarbij het onzeker is of alle huisartsen hieraan mee willen doen. - Het oppakken van drangzaken en langdurige casusregie in het vrijwillig kader betekent een grote belasting op het sociaal team.

Beheersmaatregel	<ul style="list-style-type: none"> - Het benadrukken van succesfactoren en positieve ervaringen bij huisartsen: korte lijnen, elkaar kennen, expertise versterken. - Het op een juiste wijze faciliteren van het team.
Doel	Doorontwikkelen van het preventief werken
Taakveld / Product	Jeugdhulp
Middel	Jeugdwet Notitie vernieuwing Jeugdhulp Langedijk 2017-2018
Activiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Analyseren van het aantal gezinnen, welke gezinnen, benodigde expertise en (regie)taak waar sprake is van (v)chtscheidingsproblematiek of multi probleemproblematiek; - Inventariseren van aanpakken/methodieken hierop o.b.v. good practices, die toepasbaar zijn in Langedijk; - Doorontwikkelen, vaststellen en implementeren van (nieuwe) aanpakken/methodieken voor Langedijk.
Prestatie indicator	- % drang- en dwangtrajecten bij (v)chtscheidingen en multiprobleem gezinnen
Risico's	- Door een hoge case-load onder de J&G-coaches is er in de praktijk vaak weinig tijd over voor het doorontwikkelen van het preventief werken.
Beheersmaatregel	Bewaken van een goede taakverdeling tussen gemeentelijke toegang en ketenpartners, ter voorkoming van een te grote belasting van het sociaal team.
Doel	Mantelzorgers voelen zich gewaardeerd voor de inzet, ondersteuning en zorg die ze hun naaste geven.
Taakveld / Product	Maatschappelijke ondersteuning
Middel	<ul style="list-style-type: none"> - Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) - Kadernota 2018

Activiteit	- Ontwikkelen van een beleidsvoorstel voor een mantelzorgcompliment, dat aansluit bij de belevingswereld van mantelzorgers.
Risico's	- Nog geen risico's te benoemen
Doel	Mensen met dementie kunnen thuis blijven wonen en maken deel uit van de Langedijker samenleving
Taakveld / Product	Maatschappelijke ondersteuning
Middel	- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Activiteit	- faciliteren van het initiatief van verschillende partijen om Langedijk een dementievriendelijke gemeente te maken.
Risico's	- Nog geen risico's te benoemen

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ontwikkelingen GR GGD Hollands Noorden (GGD HN)	Per 1 januari 2018 wordt het Rijksvaccinatieprogramma wettelijk verankerd in de Wet Publieke gezondheid. Vanaf 2019 zal de financiering voor de uitvoering door de GGD via de gemeenten gaan, in plaats van rechtstreeks door het Rijk. Hierover worden afspraken gemaakt tussen GGD en gemeenten. De GGD zet vanaf 2018 specifieke kennis in voor de nieuwe dreigingen, zoals antibioticaresistentie, infectieziekten die van dieren op mensen overgaan en de invloed van omgevingsfactoren op de gezondheid. Dit betreft wettelijke taken. In de GGD begroting 2018 is hiervoor € 40.000 opgenomen.
Ontwikkelingen GR Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)	Geen relevante beleidsontwikkelingen in 2018.
Ontwikkelingen GR Halte Werk	Geen relevante beleidsontwikkelingen in 2018.

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg indicator	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
20	Niet-sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2012	33%	33%	
21	Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2016	540	540	Stabiliteit in aantal banen door economisch herstel
22	Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2015	1,31%	1,31%	
23	Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2015	3,78%	3,4%	Stabiliteit in percentage door economisch herstel
24	Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzicht van de beroepsbevolking.	2016	68,1%	70%	Groei werkzame beroepsbevolking door economisch herstel

25	Achterstandsleerlingen	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.	2012	6,44%	2%	
26	Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	2015	0,85%	0,85%	Stabiliteit percentage door economisch herstel
27	Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	2016	112	105	Afname aantal personen met bijstandsuitkering door inzet participatie instrumenten en economisch herstel
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2014	76	80	Groei aantal door inzet participatie instrumenten
29	Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2016	6,6%	6,6%	
30	Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2016	1,0%	1,0%	
31	Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	2016	-	-	
32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Een maatwerkarrangement is een vorm van	2016	781	730	Het betreft het aantal unieke klanten dat op 31-

		specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.				12-2016 een of meer WMO voorzieningen had.
--	--	--	--	--	--	--

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
510	Sportbeleid en -activering	98	60	128	128	128	128
610	Samenkracht en burgerparticipatie	4.060	4.245	4.544	4.603	4.650	4.684
630	Inkomensregelingen	1.009	1.065	700	652	602	552
640	Begeleide participatie	80	176	176	85	85	85
650	Arbeidsparticipatie	2.799	2.656	2.564	2.569	2.582	2.569
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	959	1.330	1.684	1.696	1.695	1.711
670	Maatwerkdienstverlening 18+	858	1.369	1.437	1.437	1.438	1.438
672	Maatwerkdienstverlening 18-	6.739	4.291	3.841	3.834	3.819	3.819
681	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
682	Geëscaleerde zorg 18-	103	1.305	1.305	1.305	1.305	1.305
710	Volksgezondheid	980	973	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		17.685	17.470	17.379	17.309	17.304	17.291

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
R07	Mutaties reserves	0	0	-152	-62	-63	-64
Geraamd resultaat		17.685	17.468	17.226	17.246	17.240	17.227

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	17.411	17.342	17.331	17.331
- Kadernota 2018	166	146	216	276
- Administratief-technische wijzigingen	-525	-550	-539	-551
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	-45	-45	-44	-36
- Autonome ontwikkelingen	736	741	799	863
- Programmabegroting 2018	-197	-180	-243	-316
- Administratief-technische wijzigingen	216	271	272	280
- Autonome ontwikkelingen	-513	-551	-615	-696
Ombuigen uitkeringen	-50	-100	-150	-200
Op dit moment zijn de Buiguitkeringen ontoereikend om de uitkeringsgerechtigden te betalen. Hierdoor worden er extra algemene middelen ingezet voor de betaling van de uitkeringen. Er worden diverse acties ingezet om de ontvangen Buiggelden in de pas te laten lopen. De resultaten van deze acties zullen op termijn ervoor zorgen dat de uitkeringen betaald kunnen worden binnen de ontvangen Buiggelden.				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Salarissen: gevolgen nieuwe CAO</p> <p>Als gevolg van de nieuw afgesloten CAO over de periode 2017-2019 zijn de salarissen gestegen. Daarnaast zijn de werkgeverslasten toegenomen. Bij de kadernota was al een stelpost voor loonstijging geraamd.</p>	-47	-47	-47	-47
<p>Actualisatie huurinkomsten</p> <p>Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld. Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt. Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000. De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.</p>	-309	-309	-309	-309
<p>Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen</p> <p>Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dienen de bijdragen van de gemeente aan enkele GR-en te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).</p>	4	4	4	4
<p>Financiële consequenties vertrek uit Binnenmikke</p> <p>Sinds begin 2017 wordt de Binnenmikke niet langer gehuurd en zijn de gebruikers verhuisd naar de Binding. Een deel van de budgetten van de Binnenmikke kan daardoor vervallen.</p>	-35	-35	-35	-35
<p>Algemene uitkering: septembercirculaire 2017</p>	-76	-64	-78	-109

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Hierbij worden de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2017 verwerkt.				
- <i>Nieuw beleid</i>	100	100	100	100
<p>Uitvoering geven aan uitkomsten sportnota.</p> <p>Om uitvoering te geven aan de uitkomsten van de nog op te stellen sportnota wordt een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld.</p>	50	50	50	50
<p>Mantelzorgcompliment</p> <p>Mantelzorgwaardering is een wettelijke verplichting binnen de Wmo 2015. Momenteel dit geregeld via minimale variant: De jaarlijkse waarderingsweek voor vrijwilligers is in Langedijk ook voor mantelzorgers. Mantelzorgers en cliëntenraad Langedijk hebben herhaaldelijk aangegeven dat het mantelzorgcompliment (voorheen via Awbz) zeer gewenst is bij mantelzorgers. In het beleidsplan Wmo 2015 en in de Verordening maatschappelijke ondersteuning staat dat er regels worden geformuleerd voor mantelzorgwaardering.</p>	50	50	50	50
Totaal programma	17.380	17.308	17.304	17.291
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-152	-62	-63	-64
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-152	-62	-63	-64
Subtotaal mutaties reserves	-152	-62	-63	-64
Totaal	17.228	17.246	17.241	17.227

Openbare ruimte

Inleiding

Een gezonde, veilige en schone openbare ruimte vormt de basis voor een goede en prettige leefomgeving. Om de openbare ruimte goed te beheren, hanteert de gemeente een integrale aanpak. De burger beoordeelt immers niet de kwaliteit van de afzonderlijke onderdelen, maar de kwaliteit en het totale beeld van de leefomgeving als geheel.

Openbaar groen, afvalinzameling, wegen, riolering, water en civiele kunstwerken vormen de hoofdonderdelen van het programma Openbare ruimte. Maar ook de openbare verlichting, speelvoorzieningen, gebouwen en het onderhoud op begraafplaatsen en sportvelden. Door de grote raakvlakken is ook het verkeersbeleid in dit programma opgenomen.

In 2018 wordt gewerkt conform de geldende Strategische Beheervisie. In de Strategische Beheervisie is aangegeven op welke wijze de openbare ruimte beheerd wordt. De Omgevingswet heeft ook invloed op het programma Openbare Ruimte. De komende jaren wordt hierover meer duidelijk.

Meerjarenperspectief

Om het financieel meerjarenperspectief sluitend te krijgen, is de laatste jaren uitvoering gegeven aan de bezuinigingstaakstelling. Bij diverse arealen in de openbare ruimte is het kwaliteitsniveau verlaagd tot kwaliteitsniveau C (laag) en is het budget navenant lager geworden. Naast een verslechtering van de beeldkwaliteit, leidt kwaliteitsniveau C op den duur ook tot versnelde afschrijving (technische kwaliteit) van veel objecten. Bijvoorbeeld bij asfaltverhardingen leidt het langdurig beheren op niveau C uiteindelijk tot kapitaalvernietiging. Bij het vaststellen van het Uitwerkingsplan Beheer Openbare Ruimte 2017-2021 heeft de gemeenteraad de intentie uitgesproken om de arealen met kwaliteitsniveau C (laag) vanaf 2018 weer te gaan beheren op kwaliteitsniveau B (basis).

Wat kan de raad van ons verwachten	2018	2019	2020	2021
Strategische beheervisie (update)				
Kadernota inrichting fysiek domein				
Uitwerkingsplan Strategische beheervisie (jaarlijks)				

Doelstelling

Doel	Een veilige openbare ruimte
Taakveld / Product	Verkeer en Vervoer Beheer openbare ruimte
Middel	Actuele Strategische Beheervisie Actueel Verkeer en Vervoerplan
Activiteit	- Reconstructie Nauertogt - Bij alle arealen het kwaliteitsniveau verbeteren
Prestatie indicator	Realisatie Uitwerkingsplan
Risico's	- Onvoldoende middelen voor onderhoud en vervangingsinvesteringen - Schade/calamiteiten door buitengewone weersomstandigheden
Beheersmaatregel	- Bij calamiteiten aanspreken reserve openbare ruimte
Doel	Een duurzame leefomgeving
Taakveld / Product	Afval
Middel	Grondstoffenbeleidskader 2015-2020 en het Maatregelenplan 2016 van het Grondstoffenbeleidskader 2015-2020
Activiteit	- Verbeteren scheidingspercentage huishoudelijk afval
Prestatie indicator	- Een afvalscheidingspercentage van minimaal 70%
Risico's	- Onvoldoende draagvlak samenleving
Beheersmaatregel	- Inzet van actieve communicatie

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ontwikkelingen GR Recreatieschap Geestmerambacht	In 2018 zullen de werkzaamheden van het Schap zich in het bijzonder concentreren op de volgende drie punten: <ul style="list-style-type: none">- Uitwerken van een transformatieplan vanwege de verminderde reguliere inkomsten voor het schap door de uittredingen van de provincie Noord-Holland en de gemeente Schagen.- Bijdragen aan nieuw bestemmingsplan evenemententerrein.- Begeleiding van ondernemers die binnen het schapsgebied commerciële activiteiten (willen) ontwikkelen.
--	---

Indicatoren

nr	Indicator	uitleg indicator	beschikbaar		streefgetal	toelichting streefgetal
			periode	waarde		
12	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopname.	2015	10%	8%	Dit kengetal zegt weinig over de verkeersveiligheid in de gemeente. Het streven is uiteraard om elke ziekenhuisopname te voorkomen.
13	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (ziekenhuisopname)	als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopname.	2015	11%	9%	Dit kengetal zegt weinig over de verkeersveiligheid in de gemeente. Het streven is uiteraard om elke ziekenhuisopname te voorkomen.
33	Omvang (fijn) huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	2016	205	177	Het streven is om in 2020 niet meer dan 132 kilo restafval per inwoner te produceren.
35	Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen (x €1.000)	2017	244	nog niet bekend	-
36	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	2014	15,1	10	Het getal wordt sterk beïnvloed door oplevering van projecten (zoals

						Westerdel). Op basis van de lokale woonvisie zouden er gemiddeld genomen 100 nieuwbouwwoningen per jaar toegevoegd moeten worden.
37	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15-65 jaar.	2016	56,3%	56,3%	Op dit cijfer is nauwelijks te sturen, vergrijzing is een landelijke trend (cijfer is nog van 2016)
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	2017	€ 280 (huurwoning) € 650 (eigen woning)	volgt	-
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	2017	€ 364 (huurwoning) € 723 (eigen woning)	volgt	-

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
030	Beheer overige gebouwen en gronden	-19	-301	283	499	492	487
210	Verkeer en vervoer	3.170	4.432	3.126	3.690	3.479	3.682
230	Recreatieve havens	0	18	7	12	9	19
240	Economische havens en waterwegen	291	234	239	311	416	422
340	Economische promotie	165	75	119	119	121	124
520	Sportaccommodaties	3.138	1.427	1.172	1.194	1.261	1.266
570	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.857	2.424	2.616	2.617	2.624	2.662
720	Riolering	-435	-689	-766	-831	-895	-858
730	Afval	-290	-779	-738	-738	-738	-738
750	Begraafplaatsen	170	73	-2	0	3	1
Totaal		9.047	6.914	6.056	6.873	6.772	7.067
R08	Mutaties reserves	0	0	-207	-554	-201	-203
Geraamd resultaat		9.047	6.913	5.849	6.318	6.572	6.864

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	5.108	5.451	5.555	5.555
- Eindejaarswijziging 2016	33	32	31	31
- Kadernota 2018	-31	-97	58	327
- Administratief-technische wijzigingen	59	21	59	21
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	-97	-240	-267	-238
- Autonome ontwikkelingen	7	122	266	544
- Programmabegroting 2018	950	1.486	1.132	1.154
- Administratief-technische wijzigingen	336	334	340	312
- Mutaties < € 10.000	-8	-9	-11	5
- Autonome ontwikkelingen	135	675	315	347
Bovenweg 62/64	-5	-5	-5	-5
<p>Onlangs is het pand aan de Bovenweg 62/64 te Sint Pancras aangekocht. Hierbij worden de exploitatielasten en huurinkomsten geraamd.</p>				

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Actualisatie huurinkomsten</p> <p>Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld. Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt. Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000. De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.</p>	439	439	439	439
<p>Gronden & landerijen en snippergroen</p> <p>De ramingen voor deze twee kostenplaatsen worden opgenomen in de reguliere begroting c.q. worden geactualiseerd naar aanleiding van de analyse over het project snippergroen.</p>	-216	4	-1	-6
<p>Actualisatie kapitaallasten</p> <p>Na de actualisatie van de kapitaallasten bij de Kadernota 2018 blijkt dat de lasten van een aantal activa nog niet correct verwerkt zijn (o.a. netwerkbekabeling en verbouw De Binding).</p>	-14	-48	-48	-47
<p>Bijdrage rotondes in N504</p> <p>De aanleg van twee rotondes in de N504 (door de provincie) vindt waarschijnlijk pas in de tweede helft van 2018 plaats. De afrekening (vanuit de reserve) vindt in 2019 plaats. Eerder was met deze bijdrage al in 2017 rekening gehouden.</p>	0	355	0	0
<p>Actualisatie diverse budgetten</p>	14	14	14	14

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Voor verschillende gebouwen bleken de ramingen niet actueel. Dit betreft vooral wegvallende lasten als gevolg van het slopen of afstoten van een accommodatie.				
<p>Riolering</p> <p>De rioolheffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Op verschillende posten (kapitaallasten en andere doorberekeningen) zijn de ramingen al aangepast. Daarnaast is ook het extracomptabel toe te rekenen bedrag voor overhead ten opzichte van vorig jaar gewijzigd. Deze mutaties samen maken nog een paar andere aanpassingen noodzakelijk.</p>	-79	-80	-80	-44
<p>Inflatiecorrectie belastingen</p> <p>Bij de Kaderbrief is afgesproken dat de inkomsten uit belastingen met de verwachte inflatie worden gecorrigeerd.</p>	-3	-3	-3	-3
<p>Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen</p> <p>Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dienen de bijdragen van de gemeente aan enkele GR-en te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).</p>	-1	-1	-1	-1
- Nieuw beleid	487	486	488	490
<p>Evenementenbeleid</p> <p>Om organisaties bij door hun georganiseerde evenementen te steunen op gebied van o.a. veiligheid, administratieve lasten of andere gebieden wordt structureel € 40.000 beschikbaar gesteld. Beleid hiervoor zal nog ontwikkeld worden.</p>	40	40	40	40

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Uitrol accommodatiebeleid en verhuizing van Vroedschap</p> <p>In het kader van het accommodatiebeleid in relatie met de ambtelijke besluitvorming rondom de ambtelijke fusie zullen de activiteiten voor een groot deel van de Vroedschap verplaatst worden naar de Binding. Een deel van de medewerkers van de buitendienst zal hierbij een werkplek krijgen bij de nieuwe milieustraat. Dit is bedrijfsmatig wenselijk. Omdat er een aanzienlijke besparing zal zijn op de huisvestingskosten bij het afstoten van het Vroedschap is het belang voor de jaarlijkse exploitatie nagenoeg nihil.</p>	33	32	32	32
<p>Toeristische voorzieningen</p> <p>In de Economische Visie is Recreatie en Toerisme als een sector van economische betekenis benoemd. De toeristische infrastructuur is de afgelopen jaren gestaag uitgebreid met fiets, vaar- en wandelroutes, lokale en bovenregionale marketing en promotie. Het jaarlijkse budget voor deze voorzieningen wordt vanaf 2017 structureel aangewend voor deze voorzieningen. Om te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen is daarnaast gefaseerd een aanvullend budget noodzakelijk.</p>	8	8	10	12
<p>Verhogen kwaliteitsniveau openbare ruimte van C naar B</p> <p>Bij het uitwerkingsplan 2017 van de strategische beheersvisie openbare ruimte is aangegeven dat het (langdurige) onderhouden van de openbare ruimte op kwaliteitsniveau C niet alleen leidt tot een verslechterde technische en beeldkwaliteit maar bovendien op den duur leidt tot versnelde afschrijving van de objecten. Om dit te voorkomen is verhoging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk. Het nu beschikbaar gestelde bedrag is bedoeld voor de arealen wegen en gebouwen.</p>	406	406	406	406

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Totaal programma	6.060	6.872	6.776	7.067
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-207	-554	-201	-203
- <i>Administratief-technische wijzigingen</i>	-207	-199	-201	-203
- <i>Autonome ontwikkelingen</i>	0	-355	0	0
Bijdrage rotondes in N504	0	-355	0	0
De aanleg van twee rotondes in de N504 (door de provincie) vindt waarschijnlijk pas in de tweede helft van 2018 plaats. De afrekening (vanuit de reserve) vindt in 2019 plaats. Eerder was met deze bijdrage al in 2017 rekening gehouden.				
Subtotaal mutaties reserves	-207	-554	-201	-203
Totaal	5.853	6.318	6.575	6.864

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Binnen de begroting en jaarstukken onderscheiden we algemene en specifieke dekkingsmiddelen. Met specifieke dekkingsmiddelen bedoelen we de inkomsten die direct samenhangen met een bepaald programma. Voorbeelden hiervan zijn de riool- en afvalstoffenheffing of de opbrengsten voor het verstrekken van paspoorten. Deze specifieke dekkingsmiddelen verantwoorden we binnen het betreffende programma.

De algemene dekkingsmiddelen zijn dekkingsmiddelen die vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet gebonden aan een bepaald programma of doel, maar is bedoeld voor de dekking van de tekorten op de programma's. Deze dekking bestaat voor het grootste gedeelte uit de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de lokale heffingen die niet besteding gebonden zijn. De overige algemene dekkingsmiddelen bestaan uit treasury en algemene uitgaven en inkomsten.

Doelstelling

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen	
Ontwikkelingen Cocensus	Geen relevante beleidsontwikkelingen in 2018.
Ontwikkelingen NV Houdstermaatschappij GKNH (Gasbedrijf Kop Noord- Holland)	Als gevolg van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' ontvangt de Houdstermaatschappij aanslagen vennootschapsbelasting, waarbij het uitgekeerde dividend en een eventuele waardegroei van de aandelen Alliander NV in de periode dat de Houdstermaatschappij belastingplichtig is, uitgangspunt is voor de heffing. Teneinde te voorkomen dat deze heffing ook in de toekomst plaats blijft vinden, is (op 21 juni 2017) besloten de vennootschap te ontbinden en de aandelen van de Houdstermaatschappij in het geplaatste kapitaal van Alliander NV naar rato over te dragen aan de gemeenten die nu aandeelhouders zijn van de Houdstermaatschappij. De intentie van de Houdstermaatschappij is de overdracht van de aandelen voor 1 januari 2018 te laten plaatsvinden. De daadwerkelijke liquidatie van de Houdstermaatschappij zal pas plaatsvinden nadat alle vorderingen en schulden volledig zijn afgelost.

Wat mag het kosten

Saldo baten en lasten per taakveld		R2016	2017	2018	2019	2020	2021
050	Treasury	-3.002	-2.793	-1.093	-1.041	-925	-847
061	OZB woningen	-590	-3.231	-3.276	-3.298	-3.298	-3.298
062	OZB niet-woningen	-4.065	-1.473	-1.486	-1.486	-1.486	-1.486
064	Belastingen Overig	-1.493	291	-1.307	-1.307	-1.407	-1.407
070	Algemene uitkering/overige uitkeringen	-29.366	-28.919	-31.052	-31.231	-31.276	-31.279
080	Overige baten en lasten	1.999	-133	-1.014	-1.184	-1.200	-1.496
090	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Totaal		-36.517	-36.258	-39.228	-39.547	-39.592	-39.813
R09	Mutaties reserves	-3.275	-2.766	-985	-757	-674	-715
Geraamd resultaat		-39.793	-39.024	-40.213	-40.305	-40.267	-40.528

Financiële ontwikkelingen

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
- Primitieve begroting 2017	-37.935	-37.719	-37.638	-37.638
- Eindejaarswijziging 2016	-33	-32	-31	-31
- Kadernota 2018	-2.667	-2.443	-2.559	-2.346
- Administratief-technische wijzigingen	-50	0	0	0
- Administratief-technische wijzigingen (kapitaallasten)	583	804	796	858
- Autonome ontwikkelingen	-3.200	-3.247	-3.355	-3.204
- Programmabegroting 2018	1.406	647	635	206
- Administratief-technische wijzigingen	1.757	1.135	1.080	860
- Mutaties < € 10.000	-17	-17	-17	-17
- Autonome ontwikkelingen	-314	-331	-291	-503
Actualisatie huurinkomsten	-20	-20	-20	-20

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld. Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt. Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000. De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.				
Inflatiecorrectie belastingen Bij de Kaderbrief is afgesproken dat de inkomsten uit belastingen met de verwachte inflatie worden gecorrigeerd.	-43	-44	-44	-44
Huisvestingskosten gemeente Als gevolg van de verschuiving en samenvoeging van werklocaties van de gemeente ontstaat een financieel voordeel. Dit voordeel wordt in eerste instantie ingezet ter dekking van de overgang- en ontwikkelingskosten. Vanaf 2021 zal dit per saldo resulteren in structureel lagere kosten van €300.000 per jaar.	0	0	0	-300
Salarissen: gevolgen nieuwe CAO Als gevolg van de nieuw afgesloten CAO over de periode 2017-2019 zijn de salarissen gestegen. Daarnaast zijn de werkgeverslasten toegenomen. Bij de kadernota was al een stelpost voor loonstijging geraamd.	-247	-247	-247	-247
Herziening GREX n.a.v. Jaarstukken 2016	103	103	68	87

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
<p>Door de herziening van de grondexploitaties wordt o.a. de rentetoerekening aan de diverse complexen verlaagd. Deze verlaging is een gevolg van het naar beneden bijstellen van de boekwaarden. Deze verlaging van de toegerekende rente betekent een last voor de gemeentelijke exploitatie. Het is ingevolge het BBV niet meer toegestaan om een deel van de verkoopopbrengst van bouwkavels toe te voegen aan de reserve Bovenwijkse investeringen. Bij de kadernota 2018 zijn de toevoegingen aan deze reserve reeds gecorrigeerd. Nagelaten is echter om de betreffende bedragen op het programma Ruimtelijke ordening af te rekenen naar de balansrekening voorraad gronden in exploitatie. Hierdoor zijn voordelige saldi op de taakvelden m.b.t. de grondexploitaties ontstaan. Dit is thans hersteld.</p>				
<p>Algemene uitkering: septembercirculaire 2017</p> <p>Hierbij worden de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2017 verwerkt.</p>	-136	-140	-66	1
<p>Riolering</p> <p>De rioolheffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Op verschillende posten (kapitaallasten en andere doorberekeningen) zijn de ramingen al aangepast. Daarnaast is ook het extracomptabel toe te rekenen bedrag voor overhead ten opzichte van vorig jaar gewijzigd. Deze mutaties samen maken nog een paar andere aanpassingen noodzakelijk.</p>	0	3	5	7
<p>Actualisatie kapitaallasten</p> <p>Na de actualisatie van de kapitaallasten bij de Kadernota 2018 blijkt dat de lasten van een aantal activa nog niet correct verwerkt zijn (o.a. netwerkbekabeling en verbouw De Binding).</p>	28	13	12	12

Financiële ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Correctie kapitaallasten IKC Sint Pancras Abusievelijk zijn de voorbereidingskosten voor de bouw van het IKC te Sint Pancras geactiveerd als IVA. Gelet op het raadsbesluit van 27 september 2016 worden de kosten ineens gedekt uit de reserve Accommodatiebeleid.	1	1	1	1
- Nieuw beleid	-20	-140	-137	-134
Uitrol accommodatiebeleid en verhuizing van Vroedschap In het kader van het accommodatiebeleid in relatie met de ambtelijke besluitvorming rondom de ambtelijke fusie zullen de activiteiten voor een groot deel van de Vroedschap verplaatst worden naar de Binding. Een deel van de medewerkers van de buitendienst zal hierbij een werkplek krijgen bij de nieuwe milieustraat. Dit is bedrijfsmatig wenselijk. Omdat er een aanzienlijke besparing zal zijn op de huisvestingskosten bij het afstoten van het Vroedschap is het belang voor de jaarlijkse exploitatie nagenoeg nihil.	-20	-140	-137	-134
Totaal programma	-39.229	-39.547	-39.593	-39.809
mutaties reserves				
- Programmabegroting 2018	-985	-757	-674	-715
- Administratief-technische wijzigingen	-985	-757	-674	-715
Subtotaal mutaties reserves	-985	-757	-674	-715
Totaal	-40.214	-40.304	-40.267	-40.525

Toelichtingen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van de programma's waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Onderstaande tabel geeft een opsomming van alle algemene dekkingsmiddelen exclusief de mutaties in de reserves en de raming voor onvoorzien.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
a. lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is				
- Belastingen algemeen	416	416	316	316
- Precariobelasting	-1.691	-1.691	-1.691	-1.691
- W.O.Z.-bezwaar en beroep	64	64	64	64
- OZB woningen	-3.276	-3.298	-3.298	-3.298
- OZB niet-woningen	-1.486	-1.486	-1.486	-1.486
- Hondenbelasting baten	-96	-96	-96	-96
	-6.069	-6.091	-6.191	-6.191
b. algemene uitkeringen				
- Algemene uitkering lasten	4	4	4	4
- AU deelfonds sociaal domein	-9.896	-9.853	-9.833	-9.868
- Algemene uitkering	-21.160	-21.382	-21.447	-21.415
	-31.052	-31.231	-31.276	-31.279

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
c. dividend				
- Beleggingen	-92	-92	-92	-92
- Gasbedrijf	-90	-90	-90	-90
	-182	-182	-182	-182
d. saldo van de financieringsfunctie				
- Rente lang geld	-946	-895	-779	-700
- Rente kort geld	35	35	35	35
	-911	-860	-744	-665
e. overige algemene dekkingsmiddelen				
- Niet voorziene lasten	-1.082	-1.252	-1.269	-1.568
- Saldi kostenplaatsen	18	18	18	22
	-1.064	-1.234	-1.251	-1.546
Totaal	-39.278	-39.598	-39.644	-39.863

Vennootschapsbelasting

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Stb. 2015, 207) zijn overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb).

Overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, worden zodanig op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting onderworpen als private ondernemingen.

De Vpb-plicht voor gemeenten is een lastig fiscaal vraagstuk en de uitleg en de toepassing van de nieuwe wetgeving is nog niet volledig duidelijk. Vanuit de Belastingdienst worden echter steeds meer standpunten bekend. Ook de visie van de Belastingdienst met betrekking tot de clustering van activiteiten en dergelijke wordt steeds duidelijker.

De gemeente heeft een inventarisatie gemaakt van haar activiteiten en beoordeeld of de activiteit belast, onbelast of vrijgeteld is van de heffing van vennootschapsbelasting. Hoofdzakelijk de actieve grondexploitatie is een belaste activiteit voor de gemeente. Berekend is echter dat wij in deze meerjarige begrotingsperiode naar verwachting geen winst met de grondexploitaties zullen behalen die leidt tot een Vpb-aanslag. Bovendien kunnen onder voorwaarden geleden verliezen vanaf 2016 gecompenseerd worden met toekomstige winsten. Tot 2021 zijn daarom geen Vpb-lasten geraamd.

	2018	2019	2020	2021
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0

Onvoorzien

In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn regels opgenomen voor de post 'onvoorzien' in de begroting en de jaarrekening (artikelen 8 en 17).

De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn.

Volgens het BBV is het verplicht de post onvoorzien op te nemen; de plaats waar dat moet gebeuren is ook voorgeschreven.

Wanneer gekozen wordt een bedrag voor onvoorzien per programma op te nemen (artikel 8 lid 6), dient over het gebruik daarvan ook per programma verantwoording te worden afgelegd.

	2018	2019	2020	2021
Onvoorziene uitgaven	50	50	50	50

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie over de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners. Het betreffen zowel heffingen met een specifiek doel als heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. De opbrengsten worden verantwoord onder het desbetreffende programma en in het hoofdstuk 'Algemene Dekkingsmiddelen'.

Op basis van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf lokale heffingen ten minste een overzicht van de geraamde inkomsten, wordt iets gezegd over het beleid ten aanzien van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid en wordt een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen gegeven. Bovendien staat in de paragraaf een aanduiding van de lokale lastendruk.

soort belasting	2018	2019	2020	2021
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	2.488	2.486	2.418	2.402
Bouwleges	1.110	616	616	616
Forensenbelasting	22	22	22	22
Grafrechten *	239	239	239	239
Hondenbelasting	99	99	99	99
Onroerende zaakbelastingen	4.762	4.784	4.784	4.784
Overige leges, waaronder burgerzaken	530	530	530	530

soort belasting	2018	2019	2020	2021
Precariobelasting	1.691	1.691	1.691	1.691
Rioolrecht	3.757	4.087	4.457	4.815
Toeristenbelasting	65	65	65	65
Totaal	14.763	14.619	14.921	15.263

*) begraven + huur/koop van graf + onderhoud

Beleidskader

Het beleid voor de lokale heffingen is vastgelegd in de verordeningen op de heffing en invordering van de betreffende heffing. De uitgangspunten voor de bepaling van de tariefstelling worden meegenomen in de Kaderbrief. Hierin is onder andere opgenomen dat de lokale belastingen jaarlijks worden verhoogd met het inflatiepercentage. Voor 2018 is deze verhoging vastgesteld op 0,9%.

Onroerende zaakbelastingen

De belangrijkste eigen inkomstenbron van de gemeente wordt gevormd door de onroerende zaakbelastingen (OZB). De OZB bestaat uit eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen.

De OZB-tarieven worden jaarlijks verhoogd met het inflatiepercentage. Voor 2018 is dat bij de Kaderbrief vastgesteld op 0,9%. Daarnaast zijn de OZB-tarieven afhankelijk van de totale WOZ-waarde per waardepeildatum 1 januari 2017. Door de jaarlijkse herwaardering worden de eigenaren (en gebruikers als het niet-woningen betreft) met minder grote schommelingen in de aanslag geconfronteerd. Uitgangspunt is namelijk dat de nieuwe waarde en het nieuwe percentage eenzelfde opbrengst hebben als de oude waarde en het oude percentage. Dit uiteraard zonder rekening te houden met het percentage voor inflatie en de areaaluitbreidingen.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Het tarief voor de afvalstoffenheffing is onderverdeeld in een tarief voor eenpersoons- en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. De afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen en verwerken van het huisvuil volgens de Wet Milieubeheer. Van bedrijven met een beperkt aanbod van bedrijfsafval worden reinigingsrechten geheven.

Het tarief van de afvalstoffenheffing wordt beïnvloed door meerdere factoren. Het gaat hierbij op hoofdlijnen om de inzet van personeel en materieel, verwerkingstarieven van afvalstromen en de toerekening van overhead en compensabele BTW. Daarnaast speelt de omvang van het aantal huishoudens waarover de totale kosten worden verdeeld mee.

Rioolheffing

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beheer van het afval- en regenwater en het verwerken van overtollig grondwater. De heffing hiervoor mag maximaal kostendekkend zijn en alleen die kosten bevatten die in de wet genoemd zijn. In Langedijk wordt het tarief in rekening gebracht bij eigenaren van woningen of bedrijven die direct of indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering. Wanneer het aantal m³ dat via het riool wordt afgevoerd de 500m³ overtreft, vindt een extra heffing plaats.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 (GRP) is in 2015 geactualiseerd en door de raad vastgesteld.

Hondenbelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting

Hondenbelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting zijn algemene belastingen. Dat houdt in dat de raad vrij is in de bepaling van de hoogte van de opbrengst, er hoeft geen relatie met de kosten te zijn.

De hondenbelasting wordt geheven per hond. Voor kennels is een apart tarief. Ieder jaar wordt één vijfde deel van de huishoudens gecontroleerd op het hondenbezit.

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden onder meer geheven voor het gebruik van de aula, het begraven van stoffelijke overschotten en het bijzetten van asbussen in de urnenmuur. Voor 2018 worden de tarieven alleen met 0,9% verhoogd voor de verwachte kostenstijgingen.

WABO leges

Ten aanzien van de bouwleges streeft het college naar kostendekkende leges. De tarieven worden met 0,9% verhoogd voor de verwachte kostenstijgingen met als resultaat een kostendekkendheid van 94%.

De voor 2018 verwachte legesopbrengst is bepaald aan de hand van ervaringscijfers uit voorgaande jaren, aangevuld met grote projecten die naar verwachting in 2018 zullen worden ingediend en behandeld. Ook zijn enkele projecten, die voor 2017 voorzien waren, niet uitgevoerd in dat jaar en deze schuiven door naar 2018.

Overige heffingen

Naast bovenstaande heffingen zijn er nog enkele andere heffingen zoals de marktgeden en de overige leges, waaronder de leges burgerzaken.

Al deze leges zijn opgenomen in de legesverordening. Hieronder is aangegeven hoe voor ieder hoofdstuk van de verschillende titels de uitgaven zich verhouden tot de inkomsten. In totaliteit heeft de gehele legesverordening een kostendekkendheid van 84%.

Kostendekkendheid		lasten	baten	dekking
Titel 1 Algemene dienstverlening				
1	Burgerlijke stand	63.062	35.266	56 %
2	Reisdocumenten	294.639	309.901	105 %
3	Rijbewijzen	129.602	106.655	82 %
4	Verstrekkings uit de GBA	53.109	10.639	20 %
5	Bestuursstukken	0	0	nvt
6	Vastgoedinformatie	0	0	nvt
7	Overige Publiekszaken	25.867	10.639	41 %
8	Gemeentearchief	0	0	nvt
9	Huisvestigingswet	0	0	nvt
10	Kansspelen	463	312	67%
11	Telecommunicatie	31.867	4.559	14 %
12	Verkeer en vervoer	7.623	0	0%
13	Havengelden	0	0	nvt
14	Leegstandswet	0	0	nvt
15	Diverse	14.206	2.538	18%
	Kostendekking Titel 1	620.437	480.508	77 %
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning				
1	Begripsomschrijvingen	0	0	nvt
2	Vooroverleg/beoordelen conceptaanvraag	39.472	0	0%
3	Omgevingsvergunning	1.144.615	1.109.707	97 %
4	Vermindering	0	0	nvt

Kostendekkendheid		lasten	baten	dekking
5	Teruggaaf	0	0	nvt
6	Wijziging omgevingsverg. als gevolg van wijziging project	0	0	nvt
7	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	0	0	nvt
8	In deze titel niet benoemde beschikking	0	0	nvt
	Kostendekking Titel 2	1.184.086	1.109.707	94 %
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn				
1	Horeca	14.021	3.845	27 %
2	Organiseren evenementen	107.867	25.094	23 %
3	Brandbeveiligingsverordening	0	0	nvt
4	Diverse vergunningen/ontheffingen	1.800	1.214	67%
	Kostendekking Titel 3	123.637	30.153	24 %
	Kostendekking totale tarieventabel	1.928.211	1.620.368	84 %
Recapitulatie Titel 1, 2 en 3				
	Kostendekking Titel 1	620.437	480.508	77 %
	Kostendekking Titel 2	1.184.086	1.109.707	94 %
	Kostendekking Titel 3	123.637	30.153	24 %
	Kostendekking totale tarieventabel	1.928.211	1.620.368	84 %

Tariefvoorstellen 2018

De begroting 2018 gaat uit van een prijscompensatie van 0,9%. Voorstellen tot wijziging van tarieven in deze paragraaf hebben dus een andere oorsprong dan inflatiecorrectie.

Voor de OZB wordt voorgesteld om naast de prijscompensatie van 0,9% ook de verwachte mutaties in de waarde voor 2017 via het tarief te verhalen. De effecten van de herwaardering zijn op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt hier nog geen voorstel voor de tarieven gedaan. Dit gebeurt bij de vaststelling van de verordening in december.

De geraamde opbrengsten voor afvalstoffenheffing zijn net als voorgaande jaren in de begroting 2018 kostendekkend. Dit is inclusief de BTW-component en de (extracomptabel) toegerekende overhead. Ook voor 2018 dalen de tarieven. De tarieven dalen met ruim 6% voor een eenpersoonshuishouden en met iets meer dan 1,5% voor een meerpersoonshuishouden.

Voor de rioolheffing is bij de vaststelling van het Gemeentelijk Riolerings Plan 2016 - 2020 bepaald dat de tarieven voor rioolrecht tot en met 2022 jaarlijks, naast de prijscompensatie, met € 29,58 stijgen.

Soort	tarief 2017	%-wijziging t.o.v. 2017	tarief 2018
OZB (woning, eigenaar)	0,1163		
OZB (niet-woning, eigenaar)	0,2124		
OZB (niet-woning, gebruiker)	0,1809		
afvalstoffenheffing, eenpersoonshuishouden	165	-6,6%	154
afvalstoffenheffing, meerpersoonshuishouden	251	-1,6%	247
reinigingsrecht	270	-1,6%	266
rioolheffing	275	11,6%	307
hondenbelasting, één hond	55	0,9%	55

Soort	tarief 2017	%-wijziging t.o.v. 2017	tarief 2018
hondenbelasting, tweede hond	79	0,9%	80
hondenbelasting, kennel	463	0,9%	467
forensenbelasting	194	0,9%	196
toeristenbelasting	1,01	0,9%	1,02
grafrechten, begraven	1.135	0,9%	1.145
grafrechten, 20 jaar	1.574	0,9%	1.588
grafrecht, afkoop onderhoud	2.844	0,9%	2.870
omgevingsvergunning, bouwkosten 10.000	592	0,9%	597
omgevingsvergunning, bouwkosten 40.000	1.458	0,9%	1.478
omgevingsvergunning, bouwkosten 130.000	4.930	0,9%	5006

Lokale lastendruk

Om een indicatie te geven van de lokale belastingdruk houden we rekening met de volgende belastingsoorten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. We geven de lokale belastingdruk aan voor:

- eenpersoonshuishoudens in een eigen woning
- eenpersoonshuishoudens in een huurwoning
- meerpersoonshuishoudens in een eigen woning
- meerpersoonshuishoudens in een huurwoning

Voor de berekening van de OZB is ter vergelijking het te betalen bedrag over 2017 verhoogd met de inflatiecorrectie ad 0,9%..

jaar	eenpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden	
	eigen woning	huurwoning	eigen woning	huurwoning
2018	741	154	834	247
2017	724	165	810	251
verschil	-17	-9	-24	-5

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de lokale woonlasten in 2017. Hierbij gaat het om de lasten voor een meerpersoonshuishouden en worden de gegevens van de omliggende gemeenten ter vergelijking ook gepresenteerd. In de tabel is ook de positie van de gemeenten op de rangorde van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) aangegeven. Positie 1 is daarbij voor de gemeente met de laagste woonlasten (in 2017 is dat Littenseradiel) en positie 400 is de gemeente met de hoogste woonlasten (in 2017 is dat gemeente Blaricum).

gemeente	totale woonlast	OZB%	Rioolheffing	Afvalstoffen heffing	Positie 2017	Positie 2016
Alkmaar	572	0,0960%	130	261	8	7
Heerhugowaard	654	0,1212%	162	248	65	63
Schagen	723	0,1406%	150	257	150	145
Langedijk	803	0,1163%	275	251	295	282
Bergen	1061	0,1090%	331	343	395	392
Nederland (gemiddeld)	723	0,1237%	192	260		-

Kwijtscheldingsbeleid

Voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen geldt net als voor de Rijksbelastingen de Invorderingswet. De gemeente mag in haar kwijtscheldingsbeleid niet soepeler zijn dan het Rijksbeleid, wel strenger. De gemeente heeft de vrijheid te kiezen voor een percentage tot maximaal 100% van de bijstandsnorm voor de kosten van levensonderhoud. In Langedijk is hiervoor gekozen. In Langedijk is kwijtschelding mogelijk voor:

- afvalstoffenheffing
- hondenbelasting (alleen de eerste hond)
- grafrechten (alleen het jaarlijks grafonderhoud).

In totaal wordt voor deze heffingen per jaar rond € 75.000 kwijtgescholden.

Berekeningen kostendekkendheid en toerekening overhead

Voor de lokale heffingen geldt als wettelijke norm, dat deze niet boven het niveau van kostendekkendheid uit mogen komen. Bij deze berekening wordt ook rekeningen gehouden met de toe te rekenen overhead.

Met ingang van de begroting 2017 worden de overheadkosten als gevolg van de invoering van gewijzigde begrotingsregels (BBV) niet meer toegerekend aan de diverse programma's van de begroting, maar afzonderlijk opgenomen in het overzicht van de overheadkosten. De overheadkosten mogen echter nog wel worden doorberekend in de (kostprijs dekkende) tarieven die aan inwoners en bedrijven in rekening worden gebracht. In de wijze waarop deze overheadkosten in de tarieven worden doorberekend is de gemeente vrij. De methodiek moet in de paragraaf lokale heffingen worden toegelicht. In de begroting 2018 is net als bij de begroting 2017 bij het bepalen van de aan tarieven toe te rekenen overhead dezelfde toerekeningsmethodiek gehanteerd als in voorgaande jaren. Deze toe te rekenen overhead is gebaseerd op de zogenaamde kostenplaatsen methode. Door middel van een getrapte toerekening worden de overheadkosten in twee stappen met behulp van een kostenverdeelstaat toegerekend. Bij de eerste stap worden de overheadkosten op basis van enkele sleutels (onder andere formatieplaatsen, m2) toegerekend aan de lijnafdelingen. Bij de tweede stap worden alle directe kosten van deze lijnafdelingen plus de toegerekende overheadkosten op basis van een inschatting van de tijdsbesteding toegerekend aan de producten.

Berekening kostendekkendheid	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag
heffing	afval	riool	grafrecht	leges burgerzaken	WABO leges	vergunningen
taakveld	730 afval stoffen	720 riolering	750 begraaf plaatsen	020 burgerzaken	830 wonen en bouwen	120 openbare orde en veiligheid
kosten, incl. (omslag)rente	2.054.579	3.862.287	310.924	559.820	1.150.080	101.018
inkomsten, excl. heffingen	-310.000	-1.291.130	00	00	00	00
netto kosten taakveld	1.744.579	2.571.157	310.924	559.820	1.150.080	101.018
Toe te rekenen kosten:						
- overhead, incl. (omslag)rente	484.187	190.155	143.978	60.617	34.006	22.669
- BTW	250.000	498.392	00	00	00	00

Berekening kostendeckendheid	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag
Totale kosten	2.478.766	3.259.704	454.902	620.437	1.184.086	123.687
Opbrengst heffingen	-2.478.766	-3.260.284	-237.789	-480.508	-1.109.707	-30.153
Dekkingspercentage	100%	100%	52%	77%	94%	24%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel en beleid risicomanagement

Het doel van deze paragraaf is om het verband te laten zien tussen het vermogen dat nodig is om niet voorziene of niet gedekte risico's te dekken (het benodigde weerstandsvermogen) en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de manier waarop binnen de organisatie wordt omgegaan met de aanwezige risico's (beleid) en welke keuzes zijn gemaakt om risico's te beheersen.

De gemeente Langedijk acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de lopende risico's en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

In de Programmabegroting 2016 is een eerste opzet gemaakt van de aanwezige risico's, de kans op voordoen en de financiële gevolgen. Dit heeft een vervolg gekregen in de volgende P&C producties. Deze opzet is in de Programmabegroting 2018 opnieuw beoordeeld en geactualiseerd.

Bij de doorontwikkeling van risicomanagement wordt uitgegaan van de werkelijke risico's die binnen de gemeente aanwezig zijn. Omdat de risico's zich nooit allemaal tegelijk en in de volledige omvang voordoen, wordt gebruik gemaakt van een statistische benadering om tot het benodigde weerstandsvermogen te komen. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Inventarisatie risico's

Lopende risico's zijn risico's die aanwezig zijn en die niet (geheel) worden gedekt door beheersmaatregelen. De lopende risico's zijn opgenomen in onderstaande tabel. Tevens is inzichtelijk gemaakt welke invloed elk risico op het totale risicobedrag heeft. Alleen risico's die meer dan 5% invloed hebben op het benodigde weerstandsvermogen zijn gepresenteerd (van de totaal 23 geïdentificeerde risico's). De risico's op de grondexploitaties zijn volledig afgedekt door opgenomen voorzieningen. Deze risico's zijn daarom niet opgenomen in onderstaande risicotabel, omdat hier geen extra weerstandsvermogen voor nodig is.

Gebeurtenis	Omschrijving risico	Kans	Inschatting gevolg in €	Accepteren / beheersen	Invloed op benodigd weerstandsvermogen
Er wordt aanspraak gemaakt op een garantstelling zonder achtervang.	Wanneer een instelling of particulier niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, dient de gemeente (na eventuele verkoop van een onderpand) de verplichtingen aan de bank na te komen.	30%	900.000	Accepteren	14,27%
Sociaal Domein	De budgetten voor de gedecentraliseerde WMO en Jeugdzorg zijn gekoppeld aan de ontvangen rijksbijdragen. De werkelijke kosten kunnen als gevolg van niet te beïnvloeden factoren hoger uitkomen.	50%	500.000	Accepteren	13,18%
Samenwerkingsverbanden	Er ontstaan steeds meer samenwerkingsverbanden tussen gemeenten. De doorontwikkeling van deze verbanden kan betekenen dat in de toekomst mogelijk sprake zal zijn van herdefiniëring of reorganisatie van deze samenwerkingsverbanden (waaronder samenwerking met andere organisaties) om uiteindelijk te komen tot een betere invulling van de taken. Dergelijke ontwikkelingen zijn weliswaar investeringen in een betere structuur met hogere uitkomsten. De initiële kosten daarvan zullen door gemeenten betaald moeten worden.	50%	300.000	Accepteren	7,97%
Sociaal Domein	Gemeenten en zorgaanbieders zijn, mede als gevolg van de 3D's, bezig met een doorontwikkeling van de zorg. Hierbij wordt onder andere gekeken naar een meer output gerichte benadering / financiering van zorg. Voor zorgaanbieders betekent dit dat zij hun organisatie moeten doorontwikkelen. In de praktijk zien we dat niet alle zorgaanbieders makkelijk met deze veranderopgave om kunnen gaan. Er is een risico dat zorgaanbieders uiteindelijk de beoogde transitie niet kunnen realiseren en daardoor op termijn de continuïteit van hun organisatie in gevaar kan komen. Zowel bij	50%	300.000	Accepteren	7,91%

Gebeurtenis	Omschrijving risico	Kans	Inschatting gevolg in €	Accepteren / beheersen	Invloed op benodigd weerstandsvermogen
	discontinuïteit van zorgaanbieders als bij de periode voorafgaand daaraan zal de gemeente extra inzet moeten plegen om de dan ontstane situatie op te vangen. De extra inzet zal voor de gemeenten leiden tot extra kosten naast de reguliere bedrijfsvoering.				
Algemene uitkering Gemeentefonds daalt.	Bezuinigingen en herijking door de Rijksoverheid resulteren in een dalende algemene uitkering.	30%	420.000	Accepteren	6,65%
Datalek	Misbruik persoonsgebonden informatie en boete.	30%	350.000	Beheersen	5,56%
Regionale samenwerking	Op verschillende gebieden wordt naar mogelijkheden tot regionale samenwerking gezocht om efficiënter te kunnen werken en kennis te bundelen. Regionale samenwerking vraagt in de beginfase extra inzet en daardoor extra te maken kosten.	30%	350.000	Accepteren	5,50%
Overige 16 risico's	-	-	2.140.000	-	38,96%

Bepaling benodigd weerstandsvermogen door middel van risicosimulatie

Risicosimulatie

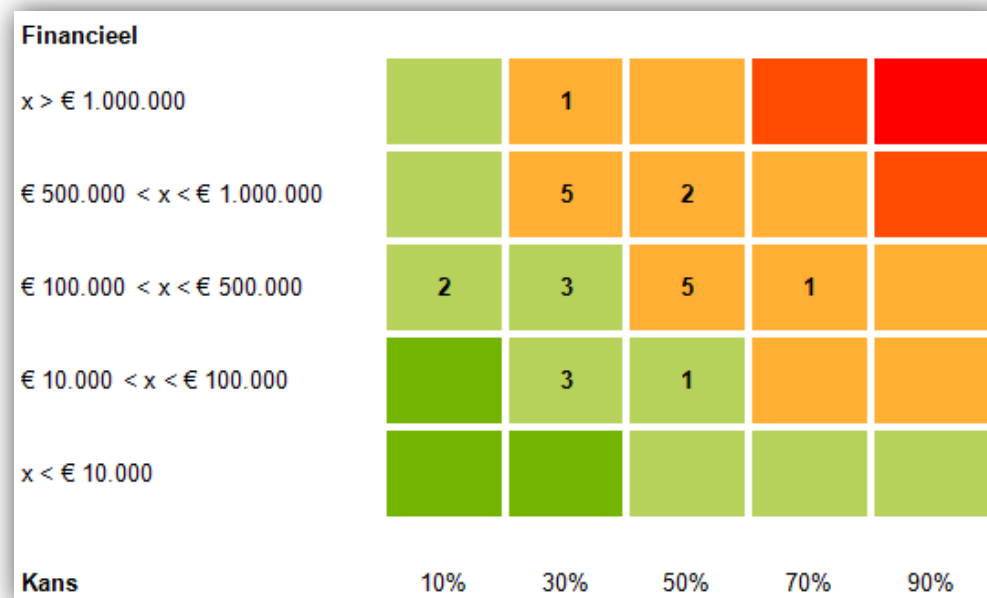
In het pakket NARIS is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat de risico's zich niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang voor zullen doen. In deze simulatie is bekeken hoeveel geld nodig is om met een bepaalde mate van zekerheid de risico's af te kunnen dekken. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Zekerheidspercentage	Bedrag
75%	2.359.960
80%	2.499.948
90%	2.878.202
95%	3.201.523
99%	3.799.076

Binnen de gemeente Langedijk is besloten voor de berekening van het weerstandsvermogen te rekenen met een zekerheidspercentage van 95%. Dit komt neer op een benodigde weerstandscapaciteit van € 3,2 miljoen.

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een score heeft die in het rode gebied zit, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. In onderstaande kaart vindt u de verdeling van de risico's binnen de gemeente Langedijk:

Er bevinden zich geen risico's in de rode vlakken. Wel bevindt het merendeel van de risico's zich in de oranje vlakken. Deze risico's worden gemonitord.

Bepaling beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Vrij besteedbare reserves

Naast de algemene reserve worden ook de bestemmingsreserves als vrij besteedbare reserves beschouwd, met uitzondering van de bestemmingsreserves voor groot onderhoud, de reserve bouwgrondexploitatie en de reserves voor investeringen met economisch en maatschappelijk nut. Deze beleidslijn is vastgelegd in de Nota herijking reserves en voorzieningen 2010, waarin de aanbevelingen van de rekenkamer en de wensen van de Raad zijn verwerkt. Vanaf de Begroting 2012 is de reserve Financiering onderwijshuisvesting toegevoegd aan de niet vrij besteedbare reserves. Evenals de reserves voor economisch en maatschappelijk nut dient deze reserve ter dekking van kapitaallasten en kan daarom niet zonder begrotingsconsequenties voor een ander doel ingezet worden.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van stille reserves is een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs. Slechts stille reserves op activa die binnen 1 jaar daadwerkelijk verkocht zouden kunnen worden, worden bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit meegenomen.

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in de Programmabegroting 2018 een bedrag van € 50.000 opgenomen.

Onbenutte belastingcapaciteit

Onder onbenutte belastingcapaciteit wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingopbrengsten te verhogen. Aangezien voor de riolerings- en reinigingsrechten in principe een 100% kostendekking geldt, komt alleen de OZB in aanmerking om meegenomen te worden bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. Hiervoor wordt het zogenaamde normtarief-OZB voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet, zoals die in de Meicirculaire van het gemeentefonds is vastgesteld, vergeleken met het OZB-tarief van de gemeente Langedijk. Het daaruit volgende percentage wordt vermenigvuldigd met de totale WOZ-waarden. Voor 2018 is het normtarief op 0,1952% vastgesteld.

Beschikbare weerstandscapaciteit		
Vrij besteedbare reserves*		10.560.000
Stille reserves		735.000
Onvoorzien		50.000
WOZ-waarde		
- Normtarief OZB conform Meicirculaire	0,1952%	
- OZB-tarief Langedijk**	0,1348%	
Onbenutte belastingcapaciteit		1.916.000
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen		13.261.000
Weerstandsvermogen per inwoner		477

* Bij de vrij besteedbare reserves wordt uitgegaan van de verwachte stand per 01-01-2018.

***Dit is het gemiddelde van de OZB-tarieven eigenaar woning, gebruiker niet-woning en eigenaar niet-woning, conform de berekening zoals aangegeven in de Meicirculaire van het Gemeentefonds. Doordat Cocensus nog geen waardeprognose voor 2018 kan afgeven, is gebruik gemaakt van de tarieven en WOZ-waarden over 2017.*

Ratio weerstandscapaciteit

De berekende benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor Langedijk betekent dit een ratio van: $13.261.000 / 3.201.000 = 4,1$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt door gemeenten vaak gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	uitstekend
B	1,4 – 2	ruim voldoende
C	1 – 1,4	voldoende
D	0,8 – 1	matig
E	0,6 – 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Langedijk behaalt met een ratio van 4,1 een A-score en valt daarmee in de categorie uitstekend. Deze ratio is gelijk aan de bij de Programmabegroting 2017 berekende ratio. Het totaalbedrag aan geïnteriseerde risico's is weliswaar gestegen, maar tegelijkertijd is de stand van de vrij beschikbare reserves ten opzichte van de Programmabegroting 2017 toegenomen. Hierdoor blijft de ratio weerstandsvermogen stabiel.

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Bij de Programmabegroting 2018 dienen de kengetallen weergegeven te worden voor de Rekening 2016, de Begroting 2017, de Begroting 2018 en meerjarig tot en met 2021. De volgende kengetallen dienen berekend te worden:

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen aan en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een woningbouwproject, hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost, wanneer het project wordt uitgevoerd.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

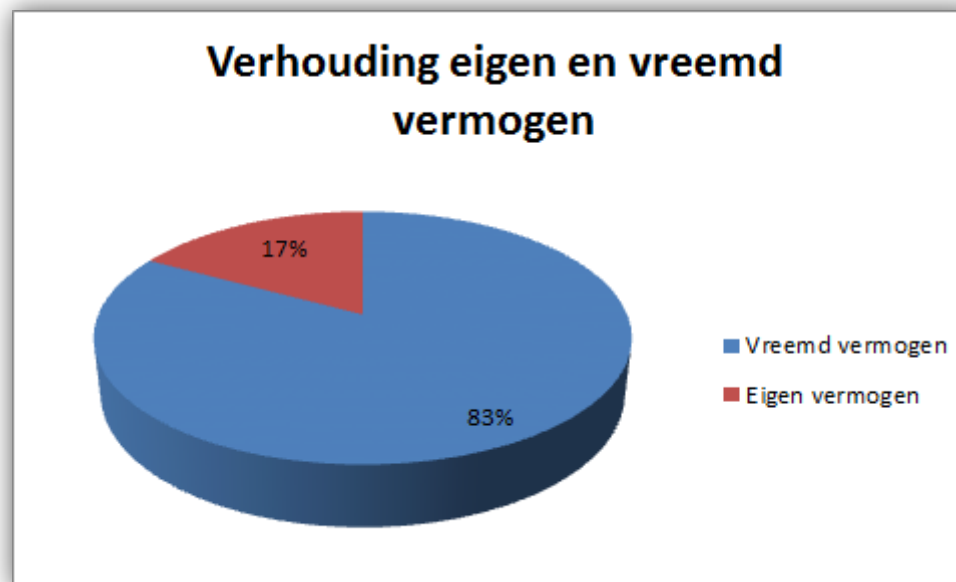
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of de mate waarin ruimte is voor nieuw beleid.

Hieronder treft u de vijf berekende kengetallen aan:

Begroting 2018	verloop van de kengetallen					
	verslagjaar	begroting				
kengetallen:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuldquote	120%	137%	162%	174%	172%	157%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	112%	128%	155%	167%	166%	151%
Solvabiliteitsratio	22%	19%	17%	16%	16%	17%
Structurele exploitatieruimte	0%	-3%	7%	3%	3%	2%
Grondexploitatie	51%	69%	53%	54%	54%	48%
Belastingcapaciteit	110%	111%	115%	115%	115%	115%

Beoordeling

De gemeente Langedijk heeft een solvabiliteitsratio van 17%. Van het balanstotaal is 17% eigen vermogen. De rest (83%) is vreemd vermogen. De VNG geeft aan dat de solvabiliteitsratio zich normaal gesproken tussen 20% en 70% bevindt. De gemeente Langedijk blijft daar dus onder. Het vreemd vermogen zal stijgen als gevolg van een hoog investeringssaldo in 2017, zoals in het Meerjareninvesteringsplan (MIP) te zien is.

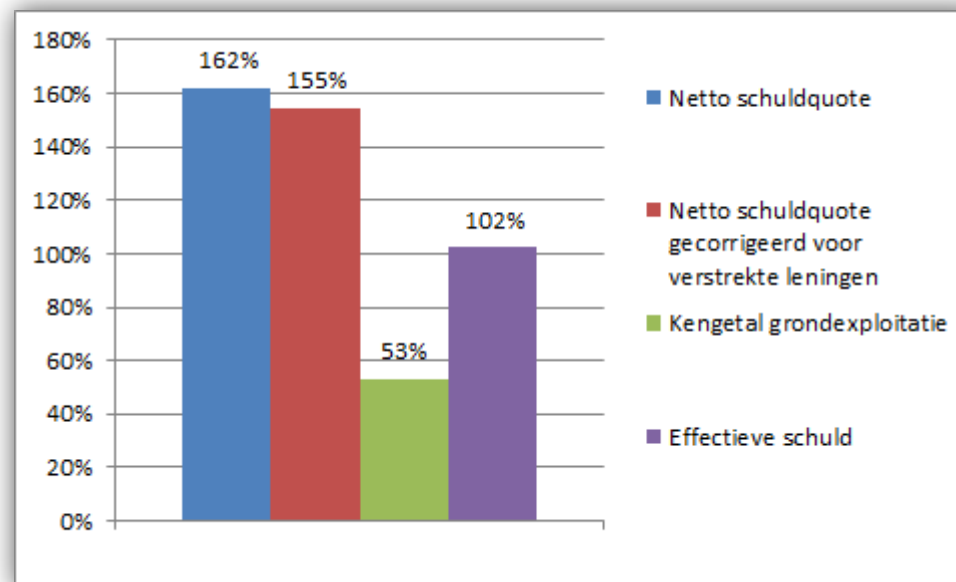

De gemeente heeft een netto schuldquote van 162%. De geraamde stijging van de netto schuldquote ten opzichte van het verslagjaar 2016 wordt veroorzaakt door het eerder genoemde hoge investeringssaldo in 2017. Door vertragingen in de uitvoering van investeringen in 2016 was het saldo in dat verslagjaar juist lager, waardoor er een lagere financieringsbehoefte was.

Als wordt gecorrigeerd voor verstrekte leningen, behaalt de gemeente in 2018 een schuldquote van 155%. Dit is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten, des te meer

schuld een gemeente kan dragen. Voor een gemeente geldt dat het licht op rood springt als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt. Langedijk gaat daar overheen. Dit beeld wordt echter vertekend door de grote voorraden bouwgrond. Bij een meer dan gemiddelde voorraad bouwgrond is een hoge netto schuldquote minder alarmerend. De leningen die zijn aangegaan om de bouwgrond aan te kopen, kunnen bij verkoop van de gronden afgelost worden. De gemeente Langedijk heeft een kengetal grondexploitatie van 53%. Dit ligt in lijn met verslagjaar 2016. De afname ten opzichte van de begroting 2017 komt door de lagere totale baten in 2017, waartegen de voorraden bouwgrond worden afgezet. Ten tijde van het opstellen van de Programmabegroting 2017 was sprake van lagere baten door, onder andere, de wegvallende inkomsten uit precariobelasting. De signaleringswaarden afkomstig van stresstesten geven aan dat een kengetal grondexploitatie boven 35% risicovol is. De gemeente Langedijk zit daar ruim boven. Dat betekent echter wel dat de hoge netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen hier voor een aanzienlijk deel door verklaard wordt.

Door de voorraadquote van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen af te trekken, ontstaat de effectieve schuld die werkelijk op de exploitatie drukt. Bij de gemeente Langedijk is dat $155\% - 53\% = 102\%$. Dit percentage ligt ruim onder de grens van 130% voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen. Onderstaande grafiek maakt het bovenstaande visueel zichtbaar:

De structurele exploitatieruimte is 7%. Dit betekent dat de structurele baten de structurele lasten ruim afdekken. Dit blijkt ook uit het feit dat in deze Programmabegroting weer beperkt ruimte is voor nieuw beleid. De signaleringswaarden afkomstig van stresstesten geven aan dat een percentage boven 0% een veilige uitkomst is.

De belastingcapaciteit bedraagt 115%. Dit betekent dat de gemeente Langedijk hogere woonlasten voor meerpersoonshuishoudens heeft dan het landelijk gemiddelde. Er is echter nog wel ruimte voor verhoging van de OZB. Het OZB-tarief 2018 zal onder het vastgestelde normtarief blijven.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording vereist dat in deze paragraaf aangegeven wordt welke kwaliteitseisen en financiële middelen voor het onderhoud van kapitaalgoederen vastgesteld zijn. Van de kapitaalgoederen zijn deze uitgangspunten vastgelegd in de strategische beheervisie. De strategische beheervisie is in 2017 vernieuwd. Onderstaand een overzicht van het huidige beleid van de diverse kapitaalgoederen:

Kapitaalgoederen	vastgelegd in	vast gesteld	vernieuwing	financiële consequenties *	vertaald in de begroting *
vast te stellen door de gemeenteraad					
Kwaliteit openbare ruimte	Strategische beheervisie OW	2012	2017	n.v.t.	n.v.t.
	Uitwerkingsplan bij Strategische beheervisie	2015	Jaarlijks	n.v.t.	n.v.t.
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020	2015	2020	1.016	1.016
vast te stellen door het college van B&W					
Wegen	Beheerplan wegen 2014-2018	2013	nvt **	3.095	3.095
Water	Beheerplan Kunstwerken 2014-2017	2013	nvt **	281	281
	Beheerplan Waterwerken 2014-2017	2013	nvt **	418	418
Groen	Beheerplan Groen 2013-2017	2013	nvt **	2.714	2.714
	Bomenbeleidsplan	2017	2021	n.v.t.	n.v.t.
Speelvoorzieningen	Beheerplan speelvoorzieningen	2013	nvt **	268	268

Kapitaalgoederen	vastgelegd in	vast gesteld	vernieuwing	financiële consequenties *	vertaald in de begroting *
Gebouwen	Beheerplan Gebouwen	2013	nvt **	1.067	1.067
Openbare verlichting	Beheerplan Openbare Verlichting 2013-2016	2013	nvt **	751	751

* x € 1.000; exploitatielasten zonder gewijzigde verdeling overheadkosten overgenomen vanuit het 'Uitwerkingsplan Beheer Openbare Ruimte 2016-2020'

** De beheerplannen worden opgenomen in de Strategische Beheervisie, het jaarlijkse Uitwerkingsplan van de Strategische Beheervisie en de beheerpakketten GISIB en PLANON

Met het jaarlijks terugkerende uitwerkingsplan van de strategische beheervisie kan de raad blijven sturen op de hoofdlijnen van het beheer van de openbare ruimte. Eventueel nieuw beleid of grote vervangingsinvesteringen worden voorgesteld in dit uitwerkingsplan.

Wegen

Goed onderhouden en veilige wegen zijn van groot belang voor de vitaliteit van onze gemeente. Het kwaliteitsniveau voor wegen is vastgesteld op kwaliteitsniveau C 'laag' conform de CROW systematiek. Het beschikbare budget is behorend bij dit kwaliteitsniveau. Op basis van een inspectie in het voorjaar van 2017 is vastgesteld dat 14% van het wegenareaal is te kwalificeren op kwaliteitsniveau D. Met het huidige budget en de geplande vervangingsinvesteringen is de verwachting dat deze achterstand in twee jaar kan worden ingelopen. Diverse asfaltwegen uit de ruilverkavelingsperiode (begin jaren 70 van de vorige eeuw) hebben het einde van de levensduur bereikt. Op basis van de onderhoudstoestand en het belang van de weg worden deze de komende jaren vervangen. Prioriteit wordt gegeven aan gebiedsontsluitingswegen.

Riolering

De aanleg en het beheer van de rioleringsvoorzieningen zijn gemeentelijke taken, die hun wettelijke basis hebben in de Wet milieubeheer. In het in 2015 vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2016-2020) zijn deze taken opgenomen.

Door het uitvoeren van periodieke inspecties wordt de technische staat van het rioolstelsel beoordeeld. Voor het vervangen van de riolering is in het GRP budget gereserveerd.

Water

Langedijk is een gemeente met een waterrijk karakter. Het onderhouden van de watergangen binnen de gemeente is daarbij van groot belang voor voldoende waterberging en voor de doorvaarbaarheid.

In het beheerplan waterwerken staan de gemeentelijke taken na de overdracht van het onderhoud van het stedelijk water beschreven. Dit betreft voornamelijk het onderhoud van het buitengebied, welke worden onderhouden op het vastgestelde kwaliteitsniveau. Het hoogheemradschap Hollands Noorderkwartier onderhoudt de watergangen in het binnenstedelijk gebied.

Groen

Het openbaar groen dat slecht te beheren is en afbreuk doet aan de beeldkwaliteit wordt omgevormd naar goed beheerbaar groen. Hierdoor kan de gekozen beeldkwaliteit gehandhaafd worden. Bij het omvormen van groen worden de belanghebbende bewoners betrokken. Daarnaast is en wordt het bomenbestand waar mogelijk uitgebreid. Binnen de gemeente wordt actief gezocht naar locaties die geschikt zijn om bomen aan te planten.

Spelen

De technische en visuele kwaliteit van de speelvoorzieningen in de openbare ruimte is goed en voldoet ruimschoots aan het War en wetbesluit Attractie- en Speeltoestellen. De kwaliteit wordt door middel van regelmatige inspecties en uitvoeringsplannen op peil gehouden.

Afvalinzameling

De uitwerking van het grondstoffenbeleidskader is gerealiseerd. Het doel is het afvalscheidingspercentage te verhogen in navolging van de doelstelling van het Rijk. Dit wordt gemonitord door het nemen van sorteeranalyses van het aangeboden huishoudelijk afval. Bewoners worden door middel van actieve communicatie geïnformeerd over afvalscheiding, met het doel de bewoners meer en meer bewust te maken van het nut van afvalscheiding.

De huidige doelstelling is het afvalscheidingspercentage in 2020 verhoogd te hebben van de huidige 64% naar 75%.

De milieustraat op industrieterrein Breekland is vanaf oktober 2017 operationeel. De intentie van de gemeente Schagen en Alkmaar is ook gebruik te maken van de nieuwe milieustraat van de gemeente Langedijk. Op de nieuwe milieustraat kunnen meer afvalstromen gescheiden worden ingezameld dan op het huidige afvalbrengstation. Dit is essentieel voor het behalen van de afvalscheidingsdoelstelling.

Gebouwen

De gebouwen worden onderhouden op conditieniveau C. Het onderhoud aan gebouwen wordt verricht volgens het 'conditie gestuurde' meerjaren onderhoudsplan voor gebouwen.

Openbare verlichting

De openbare verlichting wordt onderhouden op kwaliteitsniveau C 'laag'. Bij het vervangen van de armaturen wordt alleen LED-verlichting toegepast. Vanaf 2017 worden planmatig masten en armaturen, die geplaatst zijn tijdens de ruilverkaveling (begin jaren 70 van de vorige eeuw), vervangen.

Algemeen

Bij de paragraaf Financiering gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen uitzet. De Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), de wet Houdbare overheidsfinanciën (HOF) en de regeling Schatkistbankieren decentrale overheden vormen het wettelijk kader voor de financiering. Ook met de richtlijnen uit het BBV wordt rekening gehouden. De gemeente heeft daarnaast de Financiële verordening en het Treasurystatuut vastgesteld. In deze Financieringsparagraaf worden de verwachte ontwikkelingen omtrent de financiering en het treasuryjaarplan voor de jaren 2018 tot en met 2021 weergegeven.

Treasurybeleid

De gemeente voert een zorgvuldig treasurybeheer. Treasury houdt zich bezig met risico's die samenhangen met alle (toekomstige) kasstromen. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de bepalingen van de bestaande portefeuilles (onder andere herfinanciering en renteaanpassingen). Het Treasurybeleid is voornamelijk gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door het resultaat en vermogen te beschermen tegen financiële risico's en de organisatie financierbaar te houden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van diverse liquiditeitsplanningen. In principe zijn de uitgangspunten en beleidsvoornemens als volgt:

- zorgen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn;
- zorgen voor passende financieringslasten;
- beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en / of financieringsrisico's;
- risicomijdend afgeven van nieuwe garanties;
- zorg dragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer;
- actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden.

Deze uitgangspunten leiden in ieder geval tot het zo nauwkeurig mogelijk toepassen van de 'matching' tussen opgenomen gelden, uitgezette gelden en verwachte inkomsten en uitgaven. Dit principe wordt ook in de komende periode doorgezet. Daarnaast wordt actief gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om te zorgen voor passende financieringslasten. Dit resulteert onder meer in het zo maximaal mogelijk betrekken van de kasgeldlimiet en

de renterisiconorm bij financieringsbeslissingen. In geen geval worden deze limieten langer dan toegestaan overschreden, tenzij de toezichthouder daarvoor vooraf toestemming heeft gegeven. Overheden worden als collectief zeer betrouwbaar geacht en worden door geldverstrekkers als zeer kredietwaardig beschouwd. Als gevolg hiervan is de toegang tot financiële markten voor de gemeente Langedijk gegarandeerd en kan tegen relatief voordelige voorwaarden worden geleend.

Algemene ontwikkelingen

Treasurystatuut en Financiële verordening

Het Treasurystatuut is vastgesteld in 2007 en wordt aangepast aan hogere wetgeving en maatschappelijk geaccepteerde gebruiken die sinds 2007 zijn geïntroduceerd. Zo worden bijvoorbeeld de effecten van het verplicht schatkistbankieren en de Wet HOF meegenomen in de aanpassing van het Treasurystatuut. Ook de effecten van aanpassing van het BBV worden meegenomen. Daarnaast wordt de Financiële verordening aangepast.

Rentebeleid interne rekenrente

Over de activa (grond, gebouwen, grondexploitaties e.d.) van de gemeente wordt een interne rekenrente toegerekend aan de exploitatie. Op deze manier wordt de externe financiering van de gemeente door het aantrekken van geldleningen doorbelast naar de met deze geldleningen aangekochte activa. Aan reserves vindt geen rentevergoeding plaats.

In de huidige vastgestelde grondexploitaties wordt gerekend met 1,36%. Voor overige activa wordt de lineaire of annuïtaire afschrijvingsmethode gehanteerd. Voor zowel de activa met de lineaire als de annuïtaire afschrijvingsmethode wordt in 2017 een rentepercentage van 1,60% gehanteerd.

De commissie BBV geeft aan dat in de grondexploitaties moet worden gerekend met het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille naar verhouding Vreemd vermogen / Eigen vermogen. Dat is op basis van de huidige gegevens gedaald van 1,36% naar 1,24%. Voor de grondexploitaties mag dit percentage niet afwijken. Bij de herziening van de grondexploitaties 2018, als onderdeel van de Jaarrekening 2017, wordt het toe te rekenen rentepercentage daarom aangepast naar 1,24%.

De notitie rente 2017 van de commissie BBV geeft aan dat de omslagrente voor de overige activa maximaal 0,5% mag afwijken van het werkelijke rentepercentage. Voor de overige activa is het percentage in 2017 1,60%. Dat is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille naar verhouding Vreemd vermogen / Eigen vermogen (1,24%) + 0,36% afronding in verband met verwachte marktontwikkelingen. Dit percentage blijft voor 2018 gehandhaafd.

Jaarlijks wordt bezien of de rekenrentes nog aansluiten op de regelgeving van het BBV en op de verwachte marktontwikkelingen. Op basis van de jaarlijkse actualisatie van het rentebeleid stelt de Raad de rentepercentages voor het komende begrotingsjaar vast. Met de vastgestelde percentages wordt ook de Jaarrekening 2018 opgemaakt.

Renteschema

De commissie BBV adviseert om het onderstaande renteschema in de paragraaf Financiering op te nemen, omdat met dit renteschema inzicht wordt gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema 2018		
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.318
b	De externe rentebaten -/-	-15
	Totaal door te rekenen externe rente	1.303
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-495
d	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Saldo door te rekenen externe rente	808
d1	Rente over eigen vermogen	0
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
	De aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente	808
e	De werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-1.719
	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-911

Het voordelig renteresultaat wordt in grote mate veroorzaakt doordat minder rente wordt betaald aan de bank dan er wordt doorberekend.

De verwachting over de renteontwikkeling

De tarieven van langlopende leningen zijn gedaald naar historisch lage percentages. Dit komt voornamelijk door de genomen maatregelen van de Europese Centrale Bank (ECB) om de economie te stimuleren. Analisten verwachten per saldo een licht stijgend niveau van de tarieven voor langere rentevaste periodes in de komende periode. Voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen in 2018 (looptijd 10 tot 15 jaar) gaan wij uit van een rente van 1,24% zonder renteherziening.

De tarieven van kortlopende leningen (1 jaar en korter) zijn ook gedaald naar historisch lage percentages en zijn al tijden negatief. Het 1-maands Euribor tarief (basistarief voor allerlei renteproducten) was begin januari 2017 -0,37% en is begin oktober 2017 nog steeds -0,37%. Analisten verwachten voor de komende periode een gelijkblijvend niveau. Op termijn wordt wel een rentestijging verwacht.

Verwijzend naar de voorgaande punten is het rentetarief voor het korte geld goedkoper dan dat voor het lange geld. Financiering voor een periode van 1 jaar of minder (kasgeld) heeft daardoor de voorkeur. Er is echter in de wet FIDO een kasgeldlimiet opgenomen. Na overschrijding van deze limiet (maximaal drie kwartalen achtereen) dient de financiering plaats te vinden met lang geld. Door deze situatie is de gemeente genoodzaakt om op termijn langlopende leningen aan te trekken.

Liquiditeitenplanning

Het liquiditeitensaldo van de gemeente is de laatste jaren flink onder druk komen te staan. Met inachtneming van onder andere de aangepaste Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG), het aangepaste Meerjarig Investeringsplan (MIP) en de te betalen aflossingen houdt de gemeente de liquiditeitenplanning scherp in de gaten. Het liquiditeitensaldo wordt goed bewaakt en indien noodzakelijk kan -ter overbrugging en ter voorkoming van het uitkomen boven de kasgeldlimiet voor langer dan drie kwartalen- vast geld worden aangetrokken.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt in de Wet FIDO is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan lange financiering, dat wil zeggen een rentetypische looptijd langer dan één jaar, is in de Wet FIDO de renterisiconorm opgenomen. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Dat betekent dat in enig jaar 20% van het begrotingstotaal mag worden vernieuwd (herfinanciering en / of renteherziening). Hiermee wordt nagestreefd dat gemeenten hun vaste leningenportefeuille zodanig spreiden dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid.

Om een grens te stellen aan korte financiering, dat wil zeggen een rentetypische looptijd tot één jaar, is in de Wet FIDO de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De gemiddelde korte financiering (de netto vlottende schuld) dient per drie maanden getoetst te

worden aan de kasgeldlimiet. Hiertoe wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering per aanvang van de drie kalendermaanden in een kwartaal. Het doel van de kasgeldlimiet is om het risico van rentefluctuaties voor kort lenen te beperken.

In onderstaande tabellen vindt u de berekening van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet:

Berekening renterisico op vaste schuld (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	6.401	6.432	6.463	6.496
3. Renterisico (1 + 2)	6.401	6.432	6.463	6.496
4. Renterisiconorm	12.545	12.545	12.545	12.545
5. Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	6.144	6.113	6.082	6.049
Berekening renterisiconorm 2018				
4.a Begrotingstotaal 2018	62.727			
4.b Vastgesteld percentage	20,00			
4. Renterisiconorm 2017 (4a * 4b / 100)	12.545	12.545	12.545	12.545

Berekening kasgeldlimiet	Bedrag
6. Gemiddelde vlottende schuld (basis 3 kwartalen 2017)	2.615
7. Kasgeldlimiet 2017	4.825
8. Ruimte binnen de kasgeldlimiet in 2017 o.b.v. 3 kwartalen (7 – 6)	2.210
Berekening kasgeldlimiet 2018	
9.a Begrotingstotaal 2018	62.727
9.b Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50
9. Kasgeldlimiet 2018 (7a * 7b / 100)	5.332

Voor de jaren 2018 tot en met 2021 blijft de gemeente Langedijk onder de renterisiconorm. In 2018 wordt voor € 6,4 miljoen afgelost op bestaande leningen. Dit wordt -binnen de grenzen van de wettelijke regels- zo lang mogelijk gefinancierd met kort geld. De boekwaarde van de langlopende leningen per 31 december 2017 bedraagt € 72,6 miljoen. Hiervan is € 4,4 miljoen doorgeleend aan een woningbouwvereniging. De verwachte (her)financieringsbehoefte voor 2018 is € 18,3 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de verwachte investeringen.

De gemeente Langedijk is de eerste drie kwartalen van 2017 gemiddeld onder de kasgeldlimiet gebleven. De kasgeldlimiet bedraagt voor 2018 € 5,3 miljoen.

Verplicht Schatkistbankieren

Het Rijk heeft schatkistbankieren zonder leenfaciliteit verplicht gesteld voor gemeenten. Dit heeft namelijk een positief effect op de omvang van de overheidsschuld (EMU-schuld). Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden, waaronder gemeenten, al hun liquide middelen en beleggingen aanhouden in de Nederlandse schatkist bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogen bij private partijen buiten de schatkist houden.

Gemeenten mogen hun overtollige financiën tot een bepaald bedrag buiten de schatkist van het Rijk aanhouden. Voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000,-. Voor de gemeente Langedijk bedraagt het drempelbedrag in 2018 € 470.452,-. Wanneer de gemeente verwacht in een kwartaal gemiddeld meer overschotten te hebben dan € 470.452,-, dient een gedeelte tijdelijk bij het Rijk te worden ondergebracht. In 2017 heeft de gemeente regelmatig gebruik moeten maken van het verplichte schatkistbankieren.

Wet HOF en EMU-saldo

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) heeft tot doel om bij te dragen aan de EMU-norm van maximaal 3% tekort op de Begroting van het Rijk. De wet biedt extra waarborgen en zekerheden om de overheidsfinanciën op een houdbaar pad te houden. De Wet HOF stelt dat decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. In de wet staat niet vermeld dat de decentrale overheden een begrotingsevenwicht in EMU-termen moeten realiseren.

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van een (lokale) overheid. Hierbij zitten ook de inkomsten en uitgaven met een kapitaal karakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen. Het onderstaande schema geeft de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Langedijk van 2016 tot en met 2021 weer:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		Rekening	Begroting		Meerjarenraming		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.559	-2.392	-30	-1.314	-1.042	270
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.443	5.181	5.515	5.888	6.334	7.027
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.981	1.399	1.899	2.129	2.454	2.879
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-6.160	-10.110	-14.273	-4.413	-6.405	-2.471
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	252	850	0	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:						
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs) voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie:						
	Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-2.688	-1.304	-1.804	-2.034	-2.359	-2.784
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en	0	0	0	0	0	0

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)			Rekening	Begroting		Meerjarenraming		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
		dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten						
11		Verkoop van effecten:						
a		Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
b		Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0	0	0
		Berekend EMU-saldo	-2.731	-6.376	-8.693	256	-1.018	4.921

In 2018 ontstaat een negatief EMU-saldo van € 8.693.000. Dit betekent dat de gemeente Langedijk in 2018 meer uitgaven (inclusief uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen) heeft dan inkomsten. Het negatieve EMU-saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door de verwachte investeringen in (im)materiële vaste activa. In 2019 wordt het EMU-saldo positief, in 2020 negatief en in 2021 weer positief. Een positief saldo betekent dat de gemeente meer inkomsten heeft dan uitgaven.

Het EMU-saldo van de gemeente Langedijk maakt onderdeel uit van het totale EMU-saldo van decentrale overheden. Omdat het Rijk stuurt op een macro-norm, heeft een negatief EMU-saldo geen directe negatieve consequenties voor de gemeente Langedijk. Andere decentrale overheden kunnen de gezamenlijke tekortnorm namelijk beïnvloeden. Wanneer de gezamenlijke decentrale overheden echter niet voldoen aan de maximale tekortnorm, kan het Rijk in volgende kabinetsperiodes als laatste redmiddel bij dreigende meerjarige structurele overschrijding een correctie uitvoeren door een deel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds in depot achter te houden.

Inleiding

Overhead beter inzichtelijk door vernieuwing van het Besluit, Begroting en Verantwoording BBV)

Het doel is de overhead bij gemeenten beter inzichtelijk te maken. De overhead moet los van de programma's worden opgenomen. Vanaf 2017 schrijft het BBV voor dat gemeenten de overhead niet langer meer mogen toerekenen aan de afzonderlijke programma 's. Vanaf 2017 is dat doorgevoerd in de gemeente Langedijk.

De overheadfunctie is dienstbaar aan de gemeente als geheel.

Het is ondenkbaar dat de gemeente zijn taken kan uitvoeren zonder overhead. De overhead staat ten dienste van de gemeente als geheel om de taken te kunnen uitvoeren. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- effectief en efficiënt ondersteunen van de realisatie van de beleidsprogramma's
- rechtmatig uitvoeren van het beheer en beleid
- transparant inzicht in de omvang en samenstelling van de overhead

Organisatieontwikkeling 2018 en verder

In 2017 is de initiërende en verkennende fase op de bestuurlijke toekomst afgerond. Met de fusiepartner zullen de contouren van de ambtelijke fusieorganisatie worden geschetst. Na vaststelling vormen deze contouren de basis voor het inrichtingsplan voor de nieuwe organisatie.

Dit inrichtingsplan bevat o.a

- bestuurlijk-juridische constructie
- missie en visie
- kernwaarden
- aansturing
- formatie

- takenpakket
- informatievoorziening
- kosten en baten.

Met de inrichting kan gestart worden met de nieuwe ambtelijke organisatie. Het inregelen van zo'n organisatie vraagt tijd. Ervaringen geven ook kansen en mogelijkheden door te ontwikkelen.

Daarvoor zal de basis op orde moeten zijn of worden gebracht.

Het ambtelijk fusieproces doet een groot beslag op de beschikbare ambtelijke capaciteit. Naast het fusieproces zal de normale dienstverlening op orde moeten blijven.

Extra middelen zullen nodig zijn. Zowel voor het fusieproces als het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Het is van belang dat de ambities in de pas blijven lopen met de beschikbare middelen..

Extra middelen worden vrijgemaakt uit de algemene reserve op het moment dat meer zicht is op de kosten van de ambtelijke fusie.

Bedrijfsvoering zonder Informatiebeveiliging is ondenkbaar.

Informatiebeveiliging is een belangrijk onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering. Het rijk stelt daaraan steeds meer eisen in de vorm van normen en audits. Daarvoor is een beveiligingsorganisatie noodzakelijk. Met de gemeente Heerhugowaard wordt op dit gebied intensief samengewerkt.

Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van burgers, bedrijven en ketenpartners voor gemeenten van groot belang. Het door onbevoegden kennismaken dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de burgers en de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Overzicht kosten van overhead

Definitie overhead (Wijzigingsbesluit BBV 5 maart 2016)

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead horen alle functies die dit doel dienen. De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de (externe) klant.

Overhead bestaat uit:

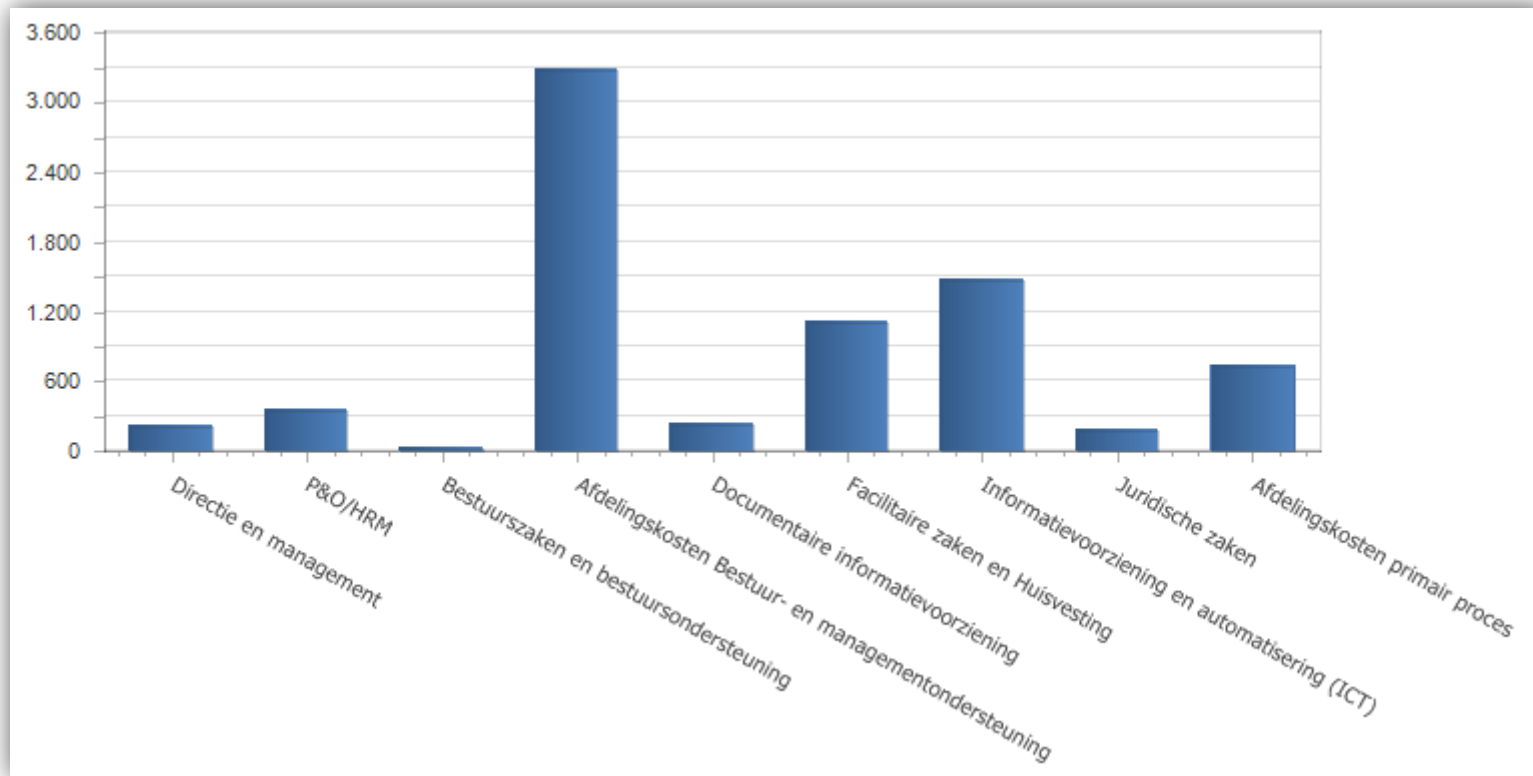
- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). Projectleiding valt hier buiten;
- Financiën, Toezicht en Controle gericht op de eigen organisatie;
- P&O/HRM;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en Huisvesting (incl. beveiliging);
- DIV;
- Managementondersteuning primair proces.

De formatie van stafafdelingen is inclusief management en secretariaat van de afdeling.

Kosten van overhead

In de onderstaande tabel zijn de kosten van overhead gespecificeerd.

Soort lasten	2018	2019	2020	2021
Kosten overhead				
Directie en management	213	213	213	213
P&O/HRM	351	352	351	350
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	15	15	15	15
Afdelingskosten Bestuur- en managementondersteuning	3.283	3.283	3.283	3.283
Documentaire informatievoorziening	217	217	217	217
Facilitaire zaken en Huisvesting	1.109	1.203	1.218	1.252
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	1.475	1.454	1.476	1.538
Juridische zaken	169	169	169	169
Afdelingskosten primair proces	728	727	727	727
subtotaal	7.560	7.632	7.668	7.763
Verrekeningen met balans				
Verrekeningen met GREX en investeringen	-379	-379	-379	-379
subtotaal	-379	-379	-379	-379
Totaal	7.181	7.253	7.289	7.384

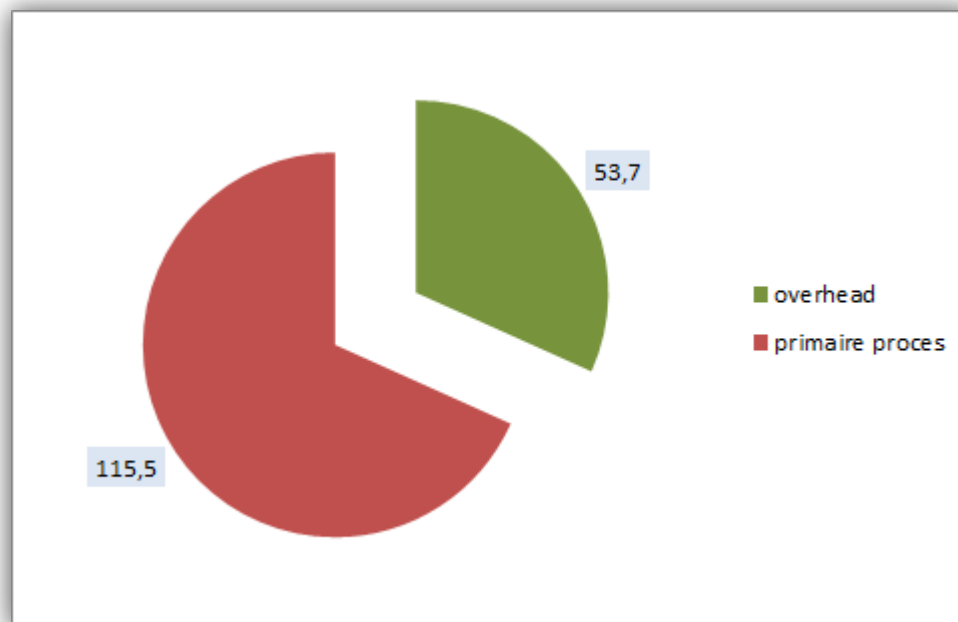

Berekening overheadpercentage

Totaal aantal fte overhead gedeeld door totaal aantal fte (beide formatieve omvang).

Totaal formatie	169,2
fte primair proces	115,5
fte overhead	53,7
Overheadpercentage	31,7

De onderstaande tabel geeft inzicht in de overheadformatie.

Overhead uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het totaal van de lasten

jaar	Overhead	Lasten	Overhead %
2018	7.179	60.169	11,93%
2019	7.253	60.626	11,96%
2020	7.289	60.127	12,12%
2021	7.385	61.512	12,01%

Verbonden partijen

Inhoud paragraaf

In deze paragraaf is weergegeven in welke publiek of privaatrechtelijke organisaties de gemeente Langedijk een financieel en bestuurlijk belang heeft.

Algemeen

De gemeente Langedijk werkt op vele fronten samen. Binnen dit scala aan samenwerkingsvormen zijn verbonden partijen de (zelfstandige) organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk én financieel verbonden heeft. Een verbonden partij komt tot stand wanneer een publiek belang aan de orde is bij de uitvoering van een taak, die de gemeente niet persé zelf hoeft uit te voeren, en andere instrumenten, zoals inkoop of subsidie, niet toereikend zijn. Het heeft in dat geval een meerwaarde om een zelfstandige organisatievorm te kiezen die het beste past bij de publieke taak. En deze taak bepaalt dan of een publiekrechtelijke, of een privaatrechtelijke organisatie passend is.

De definitie van een verbonden partij, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) luidt als volgt: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie of de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

Publiekrechtelijke organisaties zijn de gemeenschappelijke regelingen die op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in het leven zijn geroepen. Daarvan zijn lichtere en zwaardere vormen te onderscheiden. Privaatrechtelijke organisaties zijn, onder andere, stichtingen, vennootschappen en verenigingen en vinden hun wettelijke bepalingen in het Burgerlijk Wetboek.

Een gemeente heeft een bestuurlijk belang als zij zeggenschap heeft, dit kan door:

- het hebben van een zetel in het bestuur door een vertegenwoordiger van de gemeente, of
- het hebben van stemrecht.

Een gemeente heeft een financieel belang als zij middelen ter beschikking heeft gesteld die:

- ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij (leningen/aandelenkapitaal) en/of:
- ze aansprakelijk gesteld kan worden (borgstellingen/garanties).

Gemeenschappelijke regelingen voeren gemeentelijk beleid en/of beheer uit op verschillende terreinen. Soms is het verplicht dat een gemeenschappelijke regeling dat doet, in casus bij de Veiligheidsregio, de GGD en de RUD. In andere gevallen is sprake van beleid dat een gemeente niet alleen dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. De deelname in het aandeelkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden (werden) nagestreefd.

Visie op verbonden partijen

De gemeenteraad heeft de volgende uitgangspunten bepaald bij het toetreden tot de verbonden partij.

- Bij samenwerking dient er focus te zijn op het perspectief en het belang van de Langedijkers. De raad vindt het belangrijk dat de burger de gemeente kent en dat de gemeente de burger kent.
- Beleid en regie moeten goed zijn ingeregeld in nieuwe samenwerkingsvormen. Steeds moet vooraf duidelijk zijn waar de gemeente op wil sturen en wat er moet worden gemonitord.
- De raad wil altijd zicht hebben (om daarmee greep te kunnen houden) op de inhoud, de kosten en de kwaliteit van het samenwerkingsinitiatief.

Samenwerken, door het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente betekent ook dat zeggenschap wordt opgegeven. De veel gehoorde roep om 'grip' te verkrijgen is dan een logisch uitvloeisel van het feit dat de verantwoordelijkheid voor (de uitvoering van) die taak wél bij de gemeente blijft liggen.

Risico-inventarisatie

Daarbij stellen we vast dat door verschillende oorzaken de risicoprofielen van de aan de orde zijnde verbonden partijen niet gelijk zijn, met andere woorden, hoger dan wel lager zullen zijn. Daardoor zou ook het benodigde toezicht per verbonden partij mogen, wellicht moeten, verschillen. Om die risicoprofielen op te stellen is eind 2015 gestart met het op regionaal niveau opzetten en uitvoeren van een risicoanalyse van de verbonden partijen, binnen de regio Alkmaar. Met deze analyse wordt het eenvoudiger een beeld te vormen welke partijen meer of minder aandacht behoeven en wordt het gevoel van 'grip hebben op' verbeterd.

De risicoanalyse wordt uitgevoerd aan de hand van een vragenlijst waarin de risico's worden geïnventariseerd en beoordeeld op de volgende deelgebieden:

- omgeving,
- politiek bestuurlijk belang,
- governance (het bestuur),
- financieel belang,

- organisatie,
- control & kwaliteit en
- flexibiliteit.

De gerealiseerde score is gebaseerd op een maximale score van 50 en een minimale score van 10 per (sub)onderdeel. De uiteindelijke risicoscore is een gemiddelde van alle te behalen scores. In dit geval is een lage score gunstig en een hoge score ongunstig.

Onderstaande tabel biedt inzicht in de scores van de gemeenschappelijke regelingen die gerelateerd zijn aan de gemeente Lange dijk. In de tabel wordt het aandeel van Langedijk aan een gemeenschappelijke regeling, afgezet tegen de uitkomsten van de risicoanalyse.

Uit deze analyse blijkt dat de GGD en de Veiligheidsregio het hoogste risicoprofiel hebben. De belangrijkste redenen van de uitkomst van risicoscore zijn het naar verhouding grote maatschappelijke en politieke risico dat met deze organisaties verbonden is. Dit door de aard van de regeling (het zijn vooral de 'beleids'- GR-en) en het aantal taken dat deze regelingen, naast hun kerntaken, voor deelnemers en eventueel de markt uitvoeren.

Naam verbonden partij	Risicoscore	Aandeel Langedijk
GGD Hollands Noorden (GGD)	31,57	Aantal inwoners
Veiligheidsregio Noord Holland Noord (VRNHN)	30,62	Aantal inwoners
Halte werk	28,10	
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord (RUDNHN)	26,29	1,4%
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	25,71	Aantal inwoners
Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)	25,57	
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)	23,67	
Recreatieschap Geestmerambacht (GA)	22,26	15,28%
Cocensus	21,95	

Samenwerking met Heerhugowaard

In 2016 is gestart met het organiseren van bijeenkomsten voor ambtelijk accounthouders van de verbonden partijen van Heerhugowaard en Langedijk. Het streven daarbij is gericht op het vergroten van kennis en vaardigheden op het gebied van juridische- en financiële aangelegenheden, het bevorderen van de helderheid van de rollen van alle actoren en het vergroten van politieke sensitiviteit. Het gezamenlijke doel is maximaal gebruik maken van elkaars mogelijkheden tot regie en sturing op de verbonden partijen. In 2018 wordt de samenwerking op dit punt voortgezet.

Recreatieschap Geestmerambacht

Recreatieschap Geestmerambacht					
Vestigingsplaats	Haarlem				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	<ul style="list-style-type: none"> - Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van openluchtrecreatie; - Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; - Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op deze functies. 				
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur bestaat uit: vertegenwoordigers van aan de regeling deelnemende gemeentes. Langedijk wordt vertegenwoordigd door wethouder J. Nieuwenhuizen en wethouder P.J. Beers				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	resultaat 2018
	1-1-2016	1-1-2016	31-12-2016	31-12-2016	
	6.164	3.051	5.805	2.512	0
Financieel belang	De verdeling van de bijdragen van de participanten is als volgt: <ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Alkmaar 54.62% - Gemeente Bergen (vast bedrag) 0.00% - Gemeente Heerhugowaard 30.1% - Gemeente Langedijk 15,0% 				
Bijdrage Langedijk					€ 55.641
Risico's	Het uittreden van de provincie en de gemeente Schagen vormt voor de achterblijvende gemeenten een financieel risico. Hierover zijn gesprekken gaande.				

GGD Hollands Noorden (GGD)

GGD Hollands Noorden (GGD)					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	<p>De GGD Hollands Noorden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van de inwoners van Noord-Holland Noord. De GGD bewaakt door de gezondheidsrisico's en -onveiligheid te signaleren en de inzichten hierover actief te verspreiden. De GGD beschermt tegen bedreigingen van de volksgezondheid met preventie, bestrijding en voorlichting. De GGD bevordert individueel en collectief gezond gedrag en preventief beleid van de gemeenten en andere spelers in de gezondheidszorg.</p> <p>Deze doelstellingen leiden tot de volgende hoofdtaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ondersteuning van gemeenten bij realisatie en uitvoering van lokaal gezondheidsbeleid; - uitvoering van wettelijk opgelegde taken zoals: infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, jeugdgezondheidszorg, publieksvoorlichting en gezondheidsbevordering. 				
Vertegenwoordiging	De raad van elke deelnemer wijst een lid van het algemeen bestuur aan. Wethouder G.J Rep is namens Langedijk lid van het algemeen bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	536	7.766	57	10.099	
Financieel belang	De bijdragen omvatten de jaarlijkse lasten, voor zover deze niet door de opbrengsten uit andere vergoedingen worden bestreden. De bijdrage van de deelnemers wordt bepaald naar rato van het aantal inwoners van de deelnemers op 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is.				

Bijdrage Langedijk		€ 880.559
Risico's	Door onttrekking van de financiële tegenvaller (software GGD dossier) van € 451.422 aan de algemene reserve, is de financiële situatie van de GGD risicovol. Het Dagelijks bestuur van de GGD stuurt de AB leden eens per 4 maanden een overzicht waarin de risico's worden benoemd en eventuele beheersmaatregelen.	

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	Het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar te maken voor een breed publiek.				
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemers aan deze regeling. Wethouder J. Nieuwenhuizen zit namens gemeente Langedijk in het algemeen bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	208	402	114	504	0
Financieel belang	De bijdrage wordt bepaald naar rato van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten op 1 januari van het jaar.				
Bijdrage Langedijk					€ 116.432
Risico's	Voor de ontwikkeling van een e-depot zegt het RHCA vanaf 2018 structureel € 100.000 extra van de gemeenten. Hiervoor is een herziene begroting 2018 ingediend. Met de extra bijdrage is rekening gehouden in bovengenoemd bedrag.				

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	Het gezamenlijk behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.				
Vertegenwoordiging	Het Algemeen Bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemers aan deze regeling. Burgemeester J. Th. Hoekema zit namens gemeente Langedijk in het algemeen bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	4.078	60.747	6.568	52.672	
Financieel belang	De bijdragen van een deelnemer is met ingang van 2016 bepaald op de verdeelsleutel van de OOV component binnen de algemene uitkering en de belastingcapaciteit per gemeente.				
					raming
Bijdrage Langedijk					€ 1.317.693
Risico's	Er is door het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio een besluit genomen over de verwerking van de personele frictiekosten en verworven rechten in het kader van de regionalisering van de brandweer. De personele frictiekosten worden in rekening gebracht bij de gemeente waar deze betrekking op heeft. Voor Langedijk betekent dit over de periode 2016-2018 een bedrag van € 14.072.				

Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)

Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijk regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	De gemeenschappelijke belangen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling te behartigen met betrekking tot een doelmatige en milieu hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen. De VVI is aandeelhouder van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) en bezit 529 aandelen.				
Vertegenwoordiging	Het bestuur is samengesteld uit een Dagelijks Bestuur en een Algemene Raad. Wethouder J. Nieuwenhuizen is lid van het dagelijks bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	24	2.197	24	2.072	
Financieel belang	Op basis van een raming van het afvalaanbod worden voorschotnota's opgesteld voor de kosten voor verwerking en transport. Aan het einde van het jaar komt hiervan een afrekening.				
Bate Langedijk					€ 90.000
Risico's	De risico's zijn niet groot omdat sprake is van een groot belang van alle deelnemers om een goede verwerking van de afvalstromen te garanderen. Het indirecte risico is minder duidelijk omdat de VVI slechts als een tussen-organisatie fungeert.				

Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)

Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	WNK voert de gemeentelijke taak uit om mensen, die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt, te begeleiden naar duurzame re-integratie. Volgens de Wet sociale werkvoorziening biedt WNK mensen met een arbeidshandicap een passende werkplek in een zo regulier mogelijke, aan de arbeidshandicap aangepaste, werkomgeving. Die kan beschut, binnen het SW-bedrijf worden aangeboden of op een passende plaats bij reguliere instellingen en bedrijven (detachering of begeleid werken).				
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur wordt gevormd door één lid per gemeente. Wethouder G.J Rep is voorzitter van het dagelijks en algemeen bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2016	2018
	617	5.177	13	4.592	
Financieel belang	De gemeenten verlenen jaarlijks een bijdrage ter zake van de uitvoering van de wet. Het Wsw budget 2018 van gemeente Langedijk is € 1.303.256. Door natuurlijk verloop en geen nieuwe instroom daalt het aantal SW-medewerkers en de loonkosten met ongeveer 4 % per jaar. Door instroom van nieuwe medewerkers op basis van de Participatiewet stijgen de loonkosten. De deelnemende gemeenten betalen een gemeentelijke bijdrage voor de transitie die na 2017 is afgebouwd naar 0. Vanaf 2018 wordt gestart met terugbetaling van de transitiekosten.				
Bijdrage Langedijk					0
Risico's	De afbouw van de rijksbijdrage aan de WSW is in 2015 ingezet en zet zich de komende jaren door. Daar tegenover is er een CAO akkoord afgesloten voor de				

	WSW lonen die extra lasten opleveren, Het Rijk heeft aangegeven dit te compenseren maar of dit gedeeltelijk of volledig gebeurd is niet bekend.
--	---

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD)

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD)					
Vestigingsplaats	Hoorn				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	Het gezamenlijk uitvoeren van milieutaken in het samenwerkingsgebied.				
Vertegenwoordiging	Deelnemers zijn de 19 gemeenten uit de kop van Noord-Holland en de provincie Noord-Holland. Er is een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. wethouder J.P. Beers zit in het algemeen bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	626	2.921	902	2.818	
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op een afname van wettelijk verplichte taken. Optioneel is het afnemen van extra taken waarvoor ook een extra bijdrage gevraagd wordt. De bijdrage van Langedijk staat ter discussie omdat de RUD aangeeft veel meer uren aan de wettelijke taken te besteden dan ze volgens de bijdrage van Langedijk zouden moeten besteden.				
Bijdrage Langedijk					€ 158.111
Risico's	Door toenemende aanvragen en de druk op de begroting van de RUD is de werkdruk de afgelopen periode flink gestegen. De RUD zal onderzoeken hoe hiermee om te gaan en de mogelijke gevolgen. Voor Langedijk is er het risico dat de bijdrage met € 100.000 stijgt vanwege het feit dat door de RUD meer uren aan wettelijke taken moet besteden, dan volgens de huidige bijdrage mogelijk is.				

Cocensus

Cocensus					
Vestigingsplaats	Hoofddorp				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	Het uitvoeren van de werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke belastingen.				
Vertegenwoordiging	Het bestuur bestaat uit een Dagelijks Bestuur (DB) en een Algemeen Bestuur (AB). Wethouder J. Nieuwenhuizen is lid van zowel het DB als het AB.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	
	518	7.173	215	6.956	
Financieel belang	Bij de berekening van de bijdragen per gemeente is gebruik gemaakt van een rekenmodel. In dat model zijn de belangrijkste factoren het aantal objecten, gesplitst naar woningen en niet-woningen, en de specifieke heffingen per gemeente.				
Bijdrage Langedijk					€ 436.200
Risico's	In het verlengde van de ISO-certificering vindt jaarlijks een uitgebreide risico-inventarisatie plaats. Deze inventarisatie met de daaraan gekoppelde beheersmaatregelen wordt elk kwartaal besproken in het MT van Cocensus en éénmaal per jaar in de vergadering van het Bestuur van Cocensus.				

Halte Werk

Halte Werk					
Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.				
Vertegenwoordiging	Het bestuur wordt gevormd door één collegelid per gemeente. Namens gemeente Langedijk is wethouder G.J. Rep lid van het bestuur.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	
	01-01-2016	31-12-2016	01-01-2016	31-12-2016	
	0	13.968	0	10.208	
Financieel belang	De bijdrage van de gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk is bepaald op basis van de kosten per gemeente van hun sociale dienst in 2014 verminderd met een efficiencyvoordeel wat is verdeeld op basis van cliëntaantallen. De gemeentelijke bijdrage voor 2018 is geïndexeerd met 3,02 %.				
Bijdrage Langedijk					€ 1.086.000
Risico's	Het tekort of overschot op de organisatiekosten wordt jaarlijks afgerekend met de gemeenten. Halte Werk heeft zelf geen weerstandscapaciteit. Ook ligt het financiële risico van krimpende budgetten op de Participatiewet en aanverwante regelingen bij de deelnemende gemeenten.				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)					
Vestigingsplaats	Den Haag				
Rechtsvorm	Vennootschap				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	<p>De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p><i>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</i></p>				
Vertegenwoordiging	Gemeente Langedijk heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht tijdens de aandeelhoudersvergadering. Wethouder J. Nieuwenhuizen vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	4.163	145.316	4.486	149.483	
Financieel belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de BNG aandelen van de gemeente. 50% van de aandelen is in het bezit van gemeenten en provincies/. Het maatschappelijk aandelenkapitaal van de BNG bestaat uit 100 miljoen aandelen waarvan er 55.690.720 zijn volgestort. Van de volgestorte				

	aandelen bezit gemeente Langedijk 6.318 aandelen met een nominale waarde van € 2,50.
--	--

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV

Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Vennootschap				
Openbaar en gemeentelijk belang (doel)	<p>Het Ontwikkelingsbedrijf is een economische aanjager in het noordelijk deel van de provincie. Het initiatief bevordert de onderlinge samenwerking binnen de regio, waardoor efficiënter aan economische doelstellingen gewerkt wordt. Het Ontwikkelingsbedrijf staat voor activiteiten in de regio met als resultaat behoud en groei van de werkgelegenheid. Een op ondernemers gerichte benadering hoort daarbij. Het bedrijf wil daarbij professioneel, dichtbij en ondersteunend acteren. Belangrijke concrete doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toename van het aantal arbeidsplaatsen met het in het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en Economische agenda van de provincie 2004-2007 genoemde streefgetal van 60.000 arbeidsplaatsen op termijn; - Groei van toeristische bestedingen met jaarlijks minimaal 2%. 				
Vertegenwoordiging	De gemeente Langedijk is samen met de provincie Noord-Holland, de kamer van Koophandel en de gemeenten in Noord-Holland Noord aandeelhouder van Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV. Wethouder J.P. Beers is vertegenwoordiger voor Langedijk in de algemene vergadering van aandeelhouders.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	835	2.487			
Financieel belang	Op 2 februari 2007 is het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV opgericht waarin 29 gemeenten, het regionale bedrijfsleven en de provincie de krachten bundelen. Langedijk bezit 906 aandelen met een nominale waarde van € 1,00 Daarnaast betaalt de gemeente een jaarlijkse bijdrage. Met ingang van 2018 is de				

	grondslag voor de bijdrage aangepast. RB 06-2017.	
Bijdrage Langedijk		€ 63.378
Risico's	Geen noemenswaardige risico's van toepassing.	

NV Houdstermaatschappij GKNH

Vestigingsplaats	Alkmaar				
Rechtsvorm	Vennootschap				
Openbaar belang (doel)	De deelname in het aandelenkapitaal van energiemaatschappijen vloeit voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die voor deze vennootschappen werden nagestreefd.				
Vertegenwoordiging	De gemeente Langedijk heeft 174 aandelen van Alliander NV. Deze aandelen worden beheerd door de NV Houdstermaatschappij GKNH. Hiervoor ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. Wethouder J. Nieuwenhuizen is vertegenwoordiger voor Langedijk in de algemene vergadering van aandeelhouders.				
Vermogenspositie (x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Geraamd
	01-01-2016	01-01-2016	31-12-2016	31-12-2016	2018
	29.879	2.468	30.280	2.570	
Baten					90.000
Risico's	De gewijzigde wetgeving m.b.t. de vennootschapsbelasting vormt een risico voor het terug kunnen vragen van de volledige dividendbelasting. Zie voor meer informatie de toelichting bij Algemene dekkingsmiddelen.				

Grondbeleid

Inleiding

Voorliggende paragraaf grondbeleid gaat in eerste instantie in op de beleidslijn inzake het gemeentelijke grondbeleid zoals vastgelegd in de Nota Grondbeleid alsmede de invulling daarvan voor 2018. Als eerste wordt in deze paragraaf ingegaan op de eventuele effecten van de begin 2017 vastgestelde nota Grondbeleid van de gemeente Langedijk. Vervolgens wordt kort ingegaan op het MPG zoals dat is vastgesteld bij de Jaarstukken 2016, de relevante ontwikkelingen in de eerste helft van 2017 en de mogelijke effecten daarvan voor 2018. Tenslotte wordt, als uitvloeisel van de nieuwe nota Grondbeleid, ingegaan op de risico's met betrekking tot de grondexploitaties en de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties.

Beleidslijn Nota Grondbeleid

In februari 2017 is de Nota Grondbeleid 2017 van de gemeente Langedijk vastgesteld door de raad. Belangrijke wijziging in de nieuwe Nota Grondbeleid is dat de voorkeur van de gemeente verschoven is van actief grondbeleid naar een faciliterend grondbeleid. Actief grondbeleid blijft mogelijk, echter alleen onder bepaalde condities, bijvoorbeeld om maatschappelijke doelstellingen te realiseren die anders niet door de markt worden opgepakt.

Voor de lopende projecten hebben de gewijzigde uitgangspunten geen direct effect. Voor 2018 is de invulling van de beleidslijn van de gemeente daarom als volgt:

Grondexploitatieplan	Vorm
Sint Maarten Noordlob	Actief
Breekland	Actief
Westerdel	Actief
Broekerplein	Actief
VLOW-locatie Wilminkstraat fase 2 (vml. Mavoveld)	Faciliterend *
Westrand Sint Pancras	Faciliterend
Veilingterrein	Faciliterend

* voor de locatie Wilminkstraat fase 2 (voormalig Mavoveld) geldt dat nagenoeg overeenstemming is bereikt met een ontwikkelende partij die de grond van de gemeente overneemt en voor eigen rekening en risico de grondexploitatie gaat voeren. Ondanks dat de gemeente voor dit project nog een actieve grondexploitatie voert, heeft de gemeente vanaf het moment van grondverkoop slechts nog een faciliterende rol.

Wijziging grondbeleid

In de nieuwe Nota Grondbeleid is een aantal beleidsuitgangspunten met betrekking tot het te voeren grondbeleid vastgelegd. Voor de lopende projecten en grondexploitaties binnen de gemeente Langedijk heeft de nieuwe Nota Grondbeleid geen direct effect. De nieuwe Nota Grondbeleid is wel van invloed op eventuele nieuwe ontwikkelingen in 2018.

De belangrijkste wijziging die wel direct van invloed is voor 2018 is de methodiek van het bepalen van risico's en de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Voorheen werd de benodigde weerstandscapaciteit bepaald als percentage (6%) van de boekwaarde. Deze methodiek is relatief grof, zo is de boekwaarde is niet per definitie bepalend voor het risicoprofiel van een grondexploitatie. In deze paragraaf grondbeleid wordt de benodigde weerstandscapaciteit voor het eerst bepaald aan de hand van de systematiek conform hetgeen is vastgelegd de Nota Grondbeleid. Hierop wordt bij het kopje risicomanagement nader ingegaan.

Meerjaren prognose grondexploitatie (MPG)

Begin 2017 zijn, ten behoeve van de Jaarstukken 2016, alle grondexploitaties herzien. Het totaal van herzieningen is samengevoegd tot de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. Dit MPG resulteerde in een negatief saldo van circa € 2,18 miljoen op netto contante waarde per 1 januari 2017.

Ontwikkelingen 2017; algemeen

In 2016 is een positieve ontwikkeling te zien geweest op de woning- en vastgoedmarkt. Voor 2016 heeft dat voor verschillende grondexploitaties geleid tot hogere grondverkoop dan vooraf geprognosticeerd. Deze positieve ontwikkeling heeft zich in de eerste helft van 2017 verder voortgezeten. Dit is met name te zien bij de verkopen van de gemeentelijke vrije kavels in de diverse projecten. In de eerste helft van 2017 is een aantal vrije kavels verkocht dan wel onder (betaalde) optie.

In het project Broekerplein zijn alle gronden voor de projectmatig te ontwikkelen woningen geleverd aan de ontwikkelende partij. Ook is de eerste vrije kavel inmiddels verkocht en geleverd aan de koper. Dat betekent dat binnen het project Broekerplein alleen de laatste 6 vrije kavels nog moeten worden verkocht. De werkzaamheden bij de Tjalk zijn begin 2017 gestart. Als deze werkzaamheden zijn afgerond en de laatste kavels zijn verkocht kan het project definitief worden afgerond en de grondexploitatie afgesloten. Wanneer dit exact kan plaatsvinden is afhankelijk van de verkoopswaarschuwing van de laatste 6 kavels.

In Westerdel zijn de laatste gronden voor de woningen in de centrale Buurt in de eerste helft van 2017 geleverd. Daarmee hoeven in de Centrale Buurt alleen nog de kavels aan het Bijloort te worden verkocht. De verkoop daarvan is inmiddels in voorbereiding. In de eerste helft van 2017 is verder gegaan met het woonrijp maken en de aanplant van groen in de Centrale Buurt. De eerste 6 kavels in deelgebied De Straatjes zijn begin 2017 in verkoop gegaan en voor alle 6 is sprake van een betaalde optie. Met de ontwikkelende partijen vindt ook nader overleg plaats over de fasering en de ontwikkeling van deelgebied De Straatjes. Het bouwrijp maken van dit deelgebied is afgerond.

In de Noordlob Sint Marten zijn 3 kavels verkocht. Hier zijn nu nog slechts 2 kavels in de verkoop. Gelet op de aantrekkende woningmarkt en de toenemende interesse voor de vrije kavels is de verwachting dat ook deze conform planning in de grondexploitatie worden verkocht.

In Breekland is gestart met het woonrijp maken van de eerste delen van het plangebied. Dit om verdere schade aan de bouwwegen, met mogelijk hoge herstelkosten tot gevolg, te voorkomen. Daarnaast zijn in Breekland 2 kavels uitgegeven, waarvan 1 in erfpacht. Waar de grondverkoop voor de woningbouw voorspoedig verloopt, blijven de grondverkoop op Breekland tot op dit moment nog enigszins achter bij de prognoses. Er vinden nog gesprekken plaats met verschillende gegadigden, dus voor de tweede helft van 2017 worden nog grondverkoop verwacht.

Ontwikkeling MPG

Gelet op de ontwikkelingen in de eerste helft van 2017 worden geen dusdanige planinhoudelijke aanpassingen verwacht, dat die van grote invloed zullen zijn op het resultaat van het MPG. De grondverkoop woningbouw liggen redelijk op schema, alleen de grondverkoop op Breekland blijven vooralsnog iets achter. Voor Breekland worden voor de tweede helft van 2017 nog wel enkele verkopen verwacht. Ten aanzien van de kosten is vooralsnog geen sprake van grote afwijkingen ten opzichte van de ramingen in de grondexploitaties.

Voor de Programmabegroting 2018 is de rente opnieuw berekend. Op basis van de BBV-regelgeving mag aan grondexploitaties het gewogen gemiddelde rentepercentage, gecorrigeerd voor de verhouding eigen vermogen / vreemd vermogen, worden toegerekend. Daarom wordt het rentepercentage jaarlijks tegen het licht gehouden. In de bij de Jaarstukken 2016 vastgestelde grondexploitaties is uitgegaan van de toen geldende rente van 1,36%. Het rentepercentage voor 2016 is opnieuw berekend en komt op 1,24%. Een dergelijke renteverlaging heeft op contante waarde per 1 januari 2017 een positief effect van circa € 0,3 miljoen op het totale MPG. De gewijzigde rente zal, inclusief alle eventuele overige wijzigingen, bij de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2018 worden meegenomen. Deze grondexploitaties worden bij de Jaarstukken 2017 vastgesteld.

Risicomanagement

Bij de Jaarstukken 2016 is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op circa € 2,1 miljoen. Dat betreft 6% van de boekwaarde op de lopende grondexploitaties. In de reserve bouwgrondexploitaties was per 1 januari 2017 een vrije ruimte van € 2,1 miljoen, waarmee dus sprake is van voldoende beschikbare weerstandscapaciteit.

In de nieuwe Nota Grondbeleid van de gemeente Langedijk die in februari 2017 is vastgesteld door de Raad, is een nieuwe systematiek van het bepalen van het risicoprofiel en de benodigde weerstandscapaciteit vastgelegd. De benodigde weerstandscapaciteit wordt daarbij niet langer bepaald als percentage van de boekwaarde, maar de risico's per project worden bepaald en hiervan worden kans van optreden en financiële impact bepaald. Op die manier worden alle risico's gekwantificeerd in geld en het totaal van alle risico's geeft inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit. In de voorliggende Programmabegroting 2018 wordt deze systematiek als eerste gehanteerd.

In de onderstaande tabel is per project het risicoprofiel weergegeven. Het risicoprofiel per project is bepaald op basis van gekwantificeerde risico's per project, gecombineerd met de verwachte kans van optreden. Hierbij is een onderscheid gemaakt naar de project specifieke risico's en de meer algemene risico's die zich op het niveau van het totale MPG voordoen. Laatstgenoemde risico's zijn vooral risico's ten aanzien van gehanteerde parameters. Risico's ten aanzien van de geraamde kostenstijging of rente zijn immers op de totale projectenportefeuille van invloed en zijn niet project specifiek.

Project	risico (€)
MPG totaal	
MPG en parameters	796.500
Projecten	
Sint Maarten	6.250
Breekland	772.500
Westerdel	292.500
Broekerplein	75.393
Dr. Wilminkstraat fase 2	-
Veilingterrein	42.500
Totaal	1.985.643

Uit de tabel blijkt dat de grootste risico's zitten op MPG-niveau. Dat zijn eventuele mutaties ten aanzien van de gehanteerde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en rente. De belangrijkste risico's hierbij zijn:

- Risico op stijging van de rente. Dit heeft een relatief grote financiële impact, vooral voor de nog wat langer lopende projecten Breekland en Westerdel. Beheersing van dit risico vindt plaats doordat voor een groot deel van de financieringsbehoefte inmiddels leningen zijn afgesloten onder gunstige voorwaarden. De kans dat de rente de komende 10 jaar aanzienlijk hoger wordt is daardoor beperkt.
- Voor de woningbouwlocaties is gerekend met een beperkte toekomstige opbrengstenstijging. Ondanks de aantrekkende markt bestaat het risico dat deze in de praktijk niet wordt gehaald.

Voor de projecten geldt dat de belangrijkste risico's zich nog voordoen voor de grondexploitaties Breekland en Westerdel. Dit zijn de grondexploitaties met de langste resterende looptijd. Voor de relatief wat korter lopende grondexploitaties / projecten zijn de risico's aanzienlijk kleiner. Enerzijds komt dat doordat de resterende kosten en opbrengsten relatief lager zijn en, doordat deze vaak op korte termijn worden gerealiseerd, exacter te ramen. Anderzijds hebben bij een kortere looptijd mutaties in fasering relatief een beperkt effect.

De belangrijkste risico's op de projecten zijn de volgende:

- Breekland;
 - het risico bestaat dat, mede vanwege het overaanbod in de regio, de uitgifteprijzen onder druk komen te staan. Omdat op Breekland in absoluut aantal nog relatief veel meters bedrijfskavel dienen te worden uitgegeven, betekent een lichte prijsdaling direct een relatief groot effect.

- Het risico bestaat at het huidige uitgiftetempo niet wordt gehaald. In dat geval treedt een renterisico op en zullen plan kosten toenemen.
- Westerdel
 - In deelgebied De Eilanden wordt een relatief duur programma voorzien. Dat betekent dat juist in dat deel van het plan hoge grondopbrengsten moeten worden gehaald. Indien op het moment van ontwikkeling van dit deelgebied er onvoldoende markt is voor het dure segment, bestaat het risico dat een ander (mogelijk goedkoper) programma moet worden gerealiseerd met lagere grondopbrengsten.

In totaal is op basis van de bovenstaande risicoanalyse een weerstandscapaciteit benodigd van afgerond circa € 2,0 miljoen. Dat is dan circa € 0,1 miljoen lager dan op basis van de systematiek zoals die is gehanteerd bij de Jaarstukken 2016. De vrije ruimte in de reserve Bouwgron dexploitaties is derhalve nog steeds voldoende om de risico's op te kunnen vangen.

Daarnaast is bij de Jaarstukken 2016 een aanvullende voorziening van € 1,6 miljoen getroffen voor Breekland. Dit om het specifieke (afbreuk)risico dat samenhangt met de looptijd van Breekland (langer dan 10 jaar) op te vangen. Het afbreukrisico is daarmee afgedekt en dit risico is verder dan ook niet in deze risicoanalyse meegenomen.

Beheersmaatregelen

Bij de verschillende projecten is sprake van een aantal risico's. Waar mogelijk wordt getracht deze risico's te beheersen. Voor een aantal van de belangrijkste risico's zijn beheersmaatregelen getroffen:

- Renterisico MPG; een groot deel van de financieringsbehoefte van de gemeente is vastgelegd in een aantal leningen tegen gunstige condities. Daarmee is het risico van stijgende rente voor een groot deel afgedekt.
- De belangrijkste risico's op Breekland zijn de verkoopsnelheid en het (onder druk van de markt) niet realiseren van de geraamde grondopbrengsten. Om deze risico's zoveel mogelijk te beheersen is een aantal maatregelen getroffen:
 - De inzet van accountmanagement en extra marketing en promotie van de afgelopen jaren worden vooralsnog gecontinueerd. Deze kosten zijn opgenomen in de grondexploitatie.
 - Bedrijven wordt de mogelijkheid geboden om grond eerst in erfpacht af te nemen. De afgelopen jaren zijn verschillende kavels in erfpacht afgenomen.
 - Woonrijp maken van de eerste fase van Breekland is naar voren gehaald. Enerzijds ter voorkoming van aanvullende schade aan de wegen, anderzijds om de uitstraling van het bedrijventerrein te verbeteren.
- Zoals in het voorgaande vermeld, is voor Westerdel het grootste risico dat op moment de ontwikkeling van het dure programma op De Eilanden. Vooralsnog is hiervoor geen specifieke beheersmaatregel getroffen. Enerzijds komt dit doordat de ontwikkeling van deelgebied De Eilanden nog niet concreet aan de orde is. Anderzijds wordt op dit moment een duidelijk opgaande trend in de woningmarkt gesignaleerd.

Financiële begroting

Baten en lasten per programma

Baten en lasten per programma

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Besturen en burgers							
010	Bestuur	B	-24	0	0	0	0
		L	2.233	1.489	2.110	2.867	1.423
		S	2.209	1.489	2.110	2.867	1.423
020	Burgerzaken	B	-508	-486	-486	-486	-486
		L	1.600	984	986	978	1.002
		S	1.092	498	499	492	515
040	Ondersteuning organisatie (overhead)	B	-3	-108	-178	-177	-177
		L	1.246	6.756	7.358	7.430	7.561
		S	1.244	6.647	7.181	7.253	7.384
Totaal programma		B	-536	-595	-664	-663	-663

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	L	5.080	9.229	10.454	11.275	11.318	9.986
	S	4.544	8.635	9.790	10.612	10.655	9.323
Veiligheid							
110	Crisisbeheersing en Brandweer	B	-17	-1	0	0	0
		L	1.708	1.435	1.442	1.442	1.442
		S	1.691	1.434	1.442	1.442	1.442
120	Openbare orde en veiligheid	B	-2	0	0	0	0
		L	115	120	200	200	200
		S	113	120	200	200	200
Totaal programma		B	-19	-1	0	0	0
		L	1.823	1.555	1.641	1.641	1.641
		S	1.804	1.554	1.641	1.641	1.641
Economie							
310	Economische ontwikkeling	B	0	-1	0	0	0
		L	188	153	291	331	229
		S	188	152	291	331	229

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
330	Bedrijfsloket en -regelingen	B	-3	-5	-5	-5	-5
		L	15	6	3	3	3
		S	13	1	-2	-2	-2
Totaal programma		B	-3	-5	-5	-5	-5
		L	203	159	294	334	232
		S	201	154	289	228	227
Onderwijs							
420	Onderwijshuisvesting	B	-8	-451	-260	-260	-260
		L	2.231	2.442	2.030	1.773	1.813
		S	2.223	1.991	1.770	1.514	1.553
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	-83	-103	-96	-96	-96
		L	608	615	663	658	660
		S	525	512	567	561	563
Totaal programma		B	-91	-554	-356	-356	-356
		L	2.839	3.057	2.693	2.431	2.472
		S	2.748	2.503	2.337	2.075	2.116

			REK	BEG		MRJ		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cultuur								
530	Cultuurpresentatie -productie -partic.	B	0	-1	0	0	0	0
		L	257	225	205	205	205	205
		S	257	225	205	205	205	205
540	Musea	B	0	-22	0	0	0	0
		L	131	28	20	6	7	7
		S	131	7	20	6	7	7
550	Cultureel erfgoed	B	0	-6	-6	-6	-6	-6
		L	111	183	218	227	152	179
		S	111	177	213	222	146	174
560	Media	B	0	0	0	0	0	0
		L	304	286	288	288	288	288
		S	304	286	288	288	288	288
Totaal programma		B	0	-28	-6	-6	-6	-6
		L	802	722	731	727	652	680
		S	802	694	726	721	646	674

			REK	BEG		MRJ		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ruimtelijke ordening								
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	-1.377	-883	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211
		L	3.091	873	1.231	1.231	1.231	1.230
		S	1.714	-9	20	20	20	20
810	Ruimtelijke ordening	B	-14	-3	-9	-9	-9	-9
		L	527	450	571	518	518	421
		S	514	447	562	509	509	412
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	B	-7.002	-2.975	-3.579	-2.793	-1.898	-3.836
		L	6.634	2.970	3.609	2.824	1.930	3.868
		S	-368	-5	31	31	32	32
830	Wonen en bouwen	B	-1.179	-1.067	-1.391	-885	-872	-858
		L	1.805	1.167	1.329	1.114	1.100	1.085
		S	626	100	-61	229	228	227
Totaal programma		B	-9.572	-4.927	-6.189	-4.897	-3.990	-5.914
		L	12.057	5.460	6.741	5.687	4.779	6.605
		S	2.485	533	552	790	789	691

			REK	BEG		MRJ		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Milieu								
740	Milieubeheer	B	-1.075	-1	0	0	0	0
		L	1.553	426	488	513	512	512
		S	477	425	488	513	512	512
Totaal programma		B	-1.075	-1	0	0	0	0
		L	1.553	426	488	513	512	512
		S	477	425	488	513	512	512
Sociaal domein								
510	Sportbeleid en -activering	B	0	-1	0	0	0	0
		L	98	60	128	128	128	128
		S	98	60	128	128	128	128
610	Samenkracht en burgerparticipatie	B	-64	-232	-419	-419	-419	-419
		L	4.123	4.477	4.963	5.022	5.070	5.103
		S	4.060	4.245	4.544	4.603	4.650	4.684
630	Inkomensregelingen	B	-3.873	-3.848	-3.848	-3.848	-3.848	-3.848
		L	4.883	4.913	4.548	4.500	4.450	4.400

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	S	1.009	1.065	700	652	602	552
640	Begeleide participatie	B	-11	0	0	0	0
	L	91	176	176	85	85	85
	S	80	176	176	85	85	85
650	Arbeidsparticipatie	B	-145	-176	-176	-176	-176
	L	2.944	2.832	2.740	2.745	2.758	2.745
	S	2.799	2.656	2.564	2.569	2.582	2.569
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	B	-9	-68	-49	-49	-49
	L	968	1.398	1.733	1.745	1.744	1.760
	S	959	1.330	1.684	1.696	1.695	1.711
670	Maatwerkdienstverlening 18+	B	-299	-437	-437	-437	-437
	L	1.157	1.806	1.874	1.874	1.875	1.875
	S	858	1.369	1.437	1.437	1.438	1.438
672	Maatwerkdienstverlening 18-	B	-431	0	0	0	0
	L	7.171	4.291	3.841	3.834	3.819	3.819
	S	6.739	4.291	3.841	3.834	3.819	3.819
681	Geëscaleerde zorg 18+	B	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	S	0	0	0	0	0	0
682	Geëscaleerde zorg 18-	B	0	0	0	0	0
	L	103	1.305	1.305	1.305	1.305	1.305
	S	103	1.305	1.305	1.305	1.305	1.305
710	Volksgezondheid	B	0	0	0	0	0
	L	980	973	1.000	1.000	1.000	1.000
	S	980	973	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal programma		B	-4.833	-4.762	-4.930	-4.930	-4.930
	L	22.517	22.230	22.308	22.238	22.233	22.220
	S	17.685	17.468	17.378	17.308	17.303	17.290
Openbare ruimte							
030	Beheer overige gebouwen en gronden	B	-752	-594	-542	-322	-327
	L	733	222	825	821	819	820
	S	-19	-371	283	499	492	487
210	Verkeer en vervoer	B	-155	-84	-84	-84	-84
	L	3.325	4.454	3.210	3.773	3.562	3.766
	S	3.170	4.370	3.126	3.690	3.479	3.682

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
230	Recreatieve havens	B	0	0	0	0	0
		L	0	18	7	12	19
		S	0	18	7	12	19
240	Economische havens en waterwegen	B	0	0	0	0	0
		L	291	209	239	311	422
		S	291	209	239	311	422
340	Economische promotie	B	-77	-123	-114	-114	-114
		L	242	198	233	233	238
		S	165	75	119	119	124
520	Sportaccommodaties	B	-220	-483	-402	-402	-402
		L	3.359	1.835	1.575	1.596	1.668
		S	3.138	1.352	1.172	1.194	1.266
570	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	B	-5	0	0	0	0
		L	2.862	2.424	2.616	2.617	2.662
		S	2.857	2.424	2.616	2.617	2.662
720	Riolering	B	-4.278	-4.551	-5.548	-6.108	-6.803
		L	3.843	3.863	4.781	5.277	6.728
		S	-435	-689	-766	-831	-858

			REK	BEG		MRJ		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
730	Afval	B	-2.973	-2.802	-3.008	-3.006	-2.938	-2.922
		L	2.683	2.023	2.270	2.268	2.200	2.184
		S	-290	-779	-738	-738	-738	-738
750	Begraafplaatsen	B	-285	-238	-240	-240	-240	-240
		L	456	310	238	240	243	241
		S	170	73	-2	0	3	1
Totaal programma		B	-8.746	-8.876	-9.938	-10.277	-10.908	-11.680
		L	17.792	15.556	15.994	17.149	17.682	18.747
		S	9.047	6.681	6.057	6.872	6.773	7.067
Totaal programma's		B	-24.874	-19.749	-22.087	-21.133	-20.858	-23.553
		L	64.667	58.394	61.345	61.994	61.493	63.096
		S	39.793	38.645	39.258	40.861	40.635	39.543
Algemene dekkingsmiddelen								
050	Treasury	B	-96	-90	-90	-90	-90	-90
		L	0	0	0	0	0	0
		S	-96	-90	-90	-90	-90	-90
061	OZB woningen	B	-590	-3.231	-3.276	-3.298	-3.298	-3.298
		L	0	0	0	0	0	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	S	-590	-3.231	-3.276	-3.298	-3.298	-3.298
062	OZB niet-woningen	B	-4.065	-1.473	-1.486	-1.486	-1.486
	L	0	0	0	0	0	0
	S	-4.065	-1.473	-1.486	-1.486	-1.486	-1.486
064	Belastingen Overig	B	-1.795	-101	-1.793	-1.793	-1.793
	L	302	391	485	485	385	385
	S	-1.493	291	-1.307	-1.307	-1.407	-1.407
070	Algemene uitkering/overige uitkeringen	B	-29.381	-28.923	-31.056	-31.235	-31.283
	L	15	4	4	4	4	4
	S	-29.366	-28.919	-31.052	-31.231	-31.276	-31.279
080	Overige baten en lasten	B	0	0	0	0	0
	L	282	0	18	18	18	22
	S	282	0	18	18	18	22
090	Vennootschapsbelasting (VpB)	B	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0
Totaal	B	-38.899	-34.076	-37.959	-38.160	-38.205	-38.208
	L	665	-2.228	-1.319	-1.437	-1.438	-1.654

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	S	-38.234	-36.303	-39.278	-39.597	-39.643	-39.863
080 Onvoorzien	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	50	50	50	50	50
	S	0	50	50	50	50	50
Saldo van baten en lasten	B	-63.773	-53.824	-60.046	-59.294	-59.063	-61.762
	L	65.332	56.216	60.076	60.607	60.105	61.492
	S	1.559	2.392	30	1.314	1.042	-270
Mutaties reserves							
Besturen en burgers							
V605 Automatisering	B	0	0	-118	-246	-250	0
	L	0	0	71	0	0	0
	S	0	0	-47	-246	-250	0
V101 Algemene reserve	B	0	0	-676	-676	-676	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-676	-676	-676	0
Totaal programma	B	0	0	-794	-922	-926	0
	L	0	0	71	0	0	0
	S	0	0	-723	-922	-926	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Veiligheid							
V101 Algemene reserve	B	0	0	-50	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-50	0	0	0
Totaal programma	B	0	0	-50	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-50	0	0	0
Onderwijs							
V606 Onderwijshuisvesting	B	0	0	-378	0	0	0
	L	0	0	3	3	3	3
	S	0	0	-376	3	3	3
V607 Invest. economisch nut	B	0	0	-24	-24	-25	-25
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-24	-24	-25	-25
V614 GO gebouwen	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	11	11	11	11
	S	0	0	11	11	11	11
Totaal programma	B	0	0	-402	-24	-25	-25

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	L	0	0	13	0	13	13
	S	0	0	-389	-11	-12	-12
Ruimtelijke ordening							
V604 Bouwgrondexploitatie	B	0	0	-31	-31	-32	-32
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-31	-31	-32	-32
Totaal programma	B	0	0	-31	-31	-32	-32
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-31	-31	-32	-32
Sociaal domein							
V614 GO gebouwen	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	1	1	1	1
	S	0	0	1	1	1	1
V101 Algemene reserve	B	0	0	-91	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-91	0	0	0
V607 Invest. economisch nut	B	0	0	-62	-63	-64	-65
	L	0	0	0	0	0	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	S	0	0	-62	-63	-64	-65
Totaal programma	B	0	0	-153	-63	-64	-65
	L	0	0	1	0	1	1
	S	0	0	-152	-62	-63	-64
Openbare ruimte							
V614 GO gebouwen	B	0	0	-2	-2	-2	-2
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-2	-2	-2	-2
V604 Bouwgrondexploitatie	B	0	0	-35	-35	-34	-34
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-35	-35	-34	-34
V607 Invest. economisch nut	B	0	0	-158	-151	-153	-156
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-158	-151	-153	-156
V601 Invest. maatschappelijk nut	B	0	0	-12	-12	-12	-12
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-12	-12	-12	-12
V612 Bijdrage reconstructie N242	B	0	0	0	-355	0	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	-355	0	0
V101 Algemene reserve	B	0	0	-12	-12	-12	-12
	L	0	0	12	12	12	12
	S	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	B	0	0	-219	-566	-213	-215
	L	0	0	12	0	12	12
	S	0	0	-207	-554	-201	-203
Algemene dekkingsmiddelen							
V606 Reserve onderwijshuisvesting	B	-576	-548	0	0	0	0
	L	6	23	0	0	0	0
	S	-570	-525	0	0	0	0
V614 Groot onderhoud gebouwen	B	-309	0	0	0	0	0
	L	11	11	0	0	0	0
	S	-298	11	0	0	0	0
V620 groot onderhoud openbare ruimte	B	-101	-10	0	0	0	0
	L	31	135	0	0	0	0
	S	-69	125	0	0	0	0

		REK	BEG			MRJ	
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
V601 Invest. maatschappelijk nut	B	0	0	-985	-757	-674	-715
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	-985	-757	-674	-715
V604 Bouwgrondexploitatie	B	-913	-88	0	0	0	0
	L	175	0	0	0	0	0
	S	-738	-88	0	0	0	0
V622 Sociaal domein	B	-836	-261	0	0	0	0
	L	2.046	0	0	0	0	0
	S	1.210	-261	0	0	0	0
V609 Innovatiefonds WMO	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0
V616 Groot onderhoud waterwerken	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0
V101 Algemene reserve	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
V602 Bovenwijkse investeringen	B	-46	0	0	0	0	0
	L	0	74	0	0	0	0
	S	-46	74	0	0	0	0
V603 Toekomstige sportontwikkelingen	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0
V612 Reconstructie N242	B	0	-355	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	-355	0	0	0	0
V621 Accommodatiebeleid	B	-1.472	0	0	0	0	0
	L	1.386	0	0	0	0	0
	S	-85	0	0	0	0	0
V101 Algemene reserve	B	-4.738	-91	0	0	0	0
	L	162	12	0	0	0	0
	S	-4.576	-79	0	0	0	0
V619 Egalisatie riolering	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0

		REK	BEG			MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	
V605 Reserve automatisering	B	-331	-118	0	0	0	0	
	L	550	211	0	0	0	0	
	S	219	93	0	0	0	0	
V601 Investerings maatschappelijk nut	B	-194	-1.256	0	0	0	0	
	L	0	0	0	0	0	0	
	S	-194	-1.256	0	0	0	0	
V623 Activa optimalisatie	B	0	0	0	0	0	0	
	L	2.167	0	0	0	0	0	
	S	2.167	0	0	0	0	0	
V611 Egalisatie tarieven huish. afval	B	0	0	0	0	0	0	
	L	0	0	0	0	0	0	
	S	0	0	0	0	0	0	
V607 Investerings met economisch nut	B	-294	-214	0	0	0	0	
	L	0	0	0	0	0	0	
	S	-294	-214	0	0	0	0	
V613 Verkeersonderzoeken	B	0	0	0	0	0	0	
	L	0	0	0	0	0	0	
	S	0	0	0	0	0	0	

		REK	BEG		MRJ		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
V618 Groot onderhoud sluis	B	0	0	0	0	0	0
	L	0	0	0	0	0	0
	S	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	B	-9.809	-2.941	-985	-757	-674	-715
	L	6.534	465	0	0	0	0
	S	-3.275	-2.476	-985	-757	-674	-715
Totaal mutaties reserves	B	-9.809	-2.941	-2.635	-2.364	-1.934	-1.053
	L	6.534	465	97	26	26	26
	S	-3.275	-2.476	-2.537	-2.337	-1.907	-1.027
Geraamd resultaat	B	-73.582	-56.765	-62.681	-61.657	-60.997	-62.815
	L	71.866	56.681	60.174	60.634	60.132	61.518
	S	-1.716	-84	-2.507	-1.024	-865	-1.297

Structurele mutaties reserves

Programma	2018		2019		2020		2021	
	I	S	I	S	I	S	I	S
Besturen en burgers								
Algemene reserve		-676		-676		-676		
Automatisering		-47		-246		-250		
	0	-723	0	-922	0	-926	0	0
Veiligheid								
Algemene reserve	-50							
	-50	0	0	0	0	0	0	0
Economie								
-								
	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijs								

Programma	2018		2019		2020		2021	
reserve	I	S	I	S	I	S	I	S
Onderwijshuisvesting	-378	3		3		3		3
Economisch nut		-24		-24		-25		-25
Groot onderhoud gebouwen		11		11		11		11
	-378	-10	0	-10	0	-11	0	-11
Cultuur								
-								
	0	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening								
Bouwgrondexploitatie		-31		-31		-32		-32
	0	-31	0	-31	0	-32	0	-32
Sociaal domein								
Algemene reserve	-91							
Economisch nut		-62		-63		-64		-65
Groot onderhoud gebouwen		1		1		1		1
	-91	-61	0	-62	0	-63	0	-64
Openbare ruimte								
Algemene reserve								

Programma	2018		2019		2020		2021	
	I	S	I	S	I	S	I	S
reserve								
Investerings met een maatschappelijk nut		-12		-12		-12		-12
Bougrondexploitatie		-35		-35		-34		-34
Investerings met een economisch nut		-158		-151		-153		-156
Reconstructie N242			-355					
Groot onderhoud gebouwen		-2		-2		-2		-2
	0	-207	-355	-200	0	-201	0	-204
Algemene dekkingsmiddelen								
Investerings met een maatschappelijk nut		-985		-757		-674		-715
	0	-985	0	-757	0	-674	0	-715
Subtotaal	-519	-2.017	-355	-1.982	0	-1.907	0	-1.026
Subtotaal incidenteel + structureel		-2.536		-2.337		-1.907		-1.026
Saldi begroting	2.507		1.024		865		1.297	
Totaal	1.988	-2.017	669	-1.982	865	-1.907	1.297	-1.026
Totaal incidenteel + structureel		-29		-1.313		-1.042		271

Toelichting baten en lasten per programma

Incidentele baten en lasten

Programma	2018	2019	2020	2021
LASTEN				
Besturen en burgers				
Friciekosten personeel		750	750	
Veiligheid				
BOA's	50			
Ruimtelijke ordening				
Uitgaven grondexploitaties	2.570	2.791	2.501	2.361
Verrekening grondexploitaties met voorraadrekening	2.219	1.213	608	2.685
Sociaal domein				
Transitiekosten WNK	91			
Openbare ruimte				
Bijdrage kruispunten N504		355		
Totaal lasten	6.730	5.109	3.859	5.046
BATEN				
Ruimtelijke ordening				
Grondverkoop en overige inkomsten grondexploitaties	4.275	2.853	2.709	4.643
Verrekening grondexploitaties met de voorraadrekening	514	1.151	400	403

Programma	2018	2019	2020	2021
totaal baten	4.789	4.004	3.109	5.046
Subtotaal	1.941	1.105	750	
Mutaties reserves				
BOA's	-50			
Transitiekosten WNK	-91			
Bijdrage kruispunten N504		-355		
Totaal mutaties reserves	-1.941	-355		
Saldo incidentele baten en lasten	0	750	750	0

Uiteenzetting financiële positie

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Activa	2017	2018	2019	2020	2021	Passiva	2017	2018	2019	2020	2021
(Im)materiële vaste activa						Reserves					
boekwaarde	69.915	84.038	90.868	89.440	89.559	boekwaarde	25.136	22.459	22.428	21.115	20.072
afschrijvingen t.l.v. de exploitatie	-4.413	-5.421	-5.651	-6.018	-6.634	exploitatiesaldi	84	2.507	1.024	865	1.297
investeringen	6.715	8.572	7.200	6.938	5.464	toevoegingen	1.555	98	27	26	26
bijdragen andere overheden	-1.812					onttrekkingen	-4.316	-2.636	-2.364	-1.934	-1.053
desinvesteringen											
boekwinst desinvesteringen						Voorzieningen					
						boekwaarde	4.757	3.743	3.838	3.933	4.028
Financiële vaste activa						bruto dotaties	1.399	1.899	2.129	2.454	2.879
boekwaarde	4.888	4.667	4.438	4.195	3.938	betalingen	-2.413	-1.804	-2.034	-2.359	-2.784
uitgifte											
aflossing	-221	-230	-243	-257	-264	Vaste schulden					
						boekwaarde	66.171	72.643	79.242	77.342	77.542
Gronden in exploitatie						opname	12.900	13.000	5.800	8.900	3.700
boekwaarde	30.820	32.056	30.351	30.288	30.080	aflossing	-6.428	-6.401	-7.700	-8.700	-9.700
vermeerderingen	6.128	2.594	2.789	2.501	2.361						
verkoop gronden	-4.892	-4.299	-2.852	-2.709	-4.643	Vlottende passiva					
						schulden < 1 jaar	15.000	18.000	21.000	21.000	21.000
Gronden niet in exploitatie						liquide middelen					
boekwaarde	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	kasgeld	1.000	5.270	5.270	5.270	5.270

Activa	2017	2018	2019	2020	2021	Passiva	2017	2018	2019	2020	2021
aankoop grond, incl uitgaven bouw- en woonrijp grondverkopen - verkoopopbrengst - boekwinst						overlopende passiva	2.383	299	1.340		684
Aandelen											
Boekwinst											
Vlottende activa											
Vorderingen	8.000	5.000	1.000	1.000	1.000						
liquide middelen											
Overlopende activa	500	500	500	934	500						
	117.228	129.077	130.000	127.912	122.961		117.228	129.077	130.000	127.912	122.961

Bijlagen

Reserves

Reserves		BW	2017		2018		2019		2020		2021		BW
		2016	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	31-12
Algemene reserve													
101	Algemene reserve	6.601	241	1.275	12	830	12	688	12	688	12	12	3.397
	Begrotingssaldi		84		2.507		1.024		865		1.297		5.777
	subtotaal	6.601	325	1.275	2.519	830	1.036	688	877	688	1.309	12	9.174
Bestemmingsreserves													
601	Investeringen maatschappelijk nut	4.455		1.256		997		769		686		727	20
602	Bovenwijkse investeringen	476											476
603	Toekomstige sportontwikkelingen	29											29
604	Bouwgrondexploitatie	1.634	674	440		66		66		66		66	1.604
605	Vervanging automatisering	636	211	118	71	118		246		250			186
606	Financiering onderwijshuisvesting	913	3	548	3	378	3		2		2		0
607	Investeringen met economisch nut	4.728		260		245		238		242		246	3.497
609	Innovatiefonds WMO	17											17
612	Bijdrage in reconstructie N242	442						355					87

Reserves		BW	2017		2018		2019		2020		2021		BW
		2016	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	toev.	onttr.	31-12
613	Verkeersonderzoeken	50											50
614	Groot onderhoud gebouwen	721	61	13	12	2	12	2	12	2	12	2	809
617	Groot onderhoud bewegwijzering	89											89
620	Groot onderhoud openbare ruimte	968	180	10									1.138
621	Accommodatiebeleid	0	185	135									50
623	Sociaal domein	1.210		261									949
625	Activa-optimalisatie	2.167											2.167
	subtotaal	18.535	1.314	3.041	86	1.806	15	1.676	14	1.246	14	1.041	11.168
Totaal		25.136	1.639	4.316	2.605	2.636	1.051	2.364	891	1.934	1.323	1.053	20.342

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, enz.		BW	2017			2018			2019			2020			2021			BW
			2016	toev.	aanw.	vrijv.	toev.	aanw.	vrijv.	toev.	aanw.	vrijv.	toev.	aanw.	vrijv.	toev.	aanw.	
702	Spaarvoorziening rioolvervanging	0	1.274	1.274		1.774	1.774		2.004	2.004		2.329	2.329		2.754	2.754		0
703	Pensioenverplichting vm pers. GA	17																17
705	Toek. pensioenverpl. college	1.650	125	30		125	30		125	30		125	30		125	30		2.125
710	Wachtgeld v.m. wethouders	125																125
712	Verlies garantst. St. Schietsport	928		928														0
713	Egalisatie huishoudelijk afval	727																727
714	Egalisatie riolering	1.129																1.129
715	Restwerken Oxhoofdpad	32		32														0
717	Schadeherstel waterkant Nauertogt	97		97														0
718	Restwerken Voorburggracht 222	52		52														0
Totaal		4.757	1.399	2.413	0	1.899	1.804	0	2.129	2.034	0	2.454	2.359	0	2.879	2.784	0	4.123

Personele lasten

Personele lasten

Overzicht salarislasten 2018	lasten	fte
Afdelingen		
Directie	209	2,00
BMO	3.221	46,05
B&P	1.624	20,52
OW Binnendienst	1.600	21,94
OW Buitendienst	1.286	24,80
PZ	2.239	34,61
VVH	1.339	19,25
Totaal afdelingen	11.518	169,17
Overige		
Griffie	182	2,30
Totaal overige	182	2,30
Eindtotaal	11.700	171,47

Het bovenstaande overzicht is exclusief de salarislasten en vergoedingen van onder andere het College en de Raad (behoort niet tot de ambtelijke organisatie) en exclusief de begrote lasten voor inhuur.

Meerjaren investeringsplan

Meerjaren investeringsplan

De investeringen uit het Meerjaren investeringsplan (MIP) bestaan uit 'vervangingsinvesteringen' en 'overige investeringen'. De onderstaande tabellen en grafieken geven inzicht in de investeringskredieten/boekwaarden en de jaarlijkse lasten (rente en afschrijving) van de diverse investeringen. De afschrijvingen sec zijn opgenomen met programma. De rente- en afschrijvingslasten zijn per jaar opgenomen. De programmabegroting heeft betrekking op de periode 2018 t/m 2021. De geplande investeringen in 2017 zijn echter ook vermeld, omdat de kapitaallasten van deze investeringen vanaf 2018 geraamd worden.

Status investeringen per programma

In de tabel is de status van de investeringen per programma weergegeven. De bedragen in deze tabel hebben betrekking op de geplande boekwaarden van de investeringen per jaar.

Soort investering	2017	2018	2019	2020	2021
A. Bestaand plan, nog niet in uitvoering/aangeschaft					
0 - Besturen en burgers	1.167	371	242	463	0
3 - Onderwijs	455	1.120	1.135	1.618	0
4 - Cultuur	0	67	0	0	0
5 - Ruimtelijke ordening	14	284	0	0	0
7 - Sociaal domein	144	0	23	71	0
8 - Openbare ruimte	1.029	3.978	1.447	703	0
B. In uitvoering					
0 - Besturen en burgers	793	0	0	0	0

Soort investering	2017	2018	2019	2020	2021
3 - Onderwijs	750	0	0	0	0
5 - Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
7 - Sociaal domein	76	0	0	0	0
8 - Openbare ruimte	13.591	1.276	920	424	0
C. Voorstellen investeringen bedrijfsvoering					
0 - Besturen en burgers	220	270	45	311	708
8 - Openbare ruimte	800	0	0	0	0
D. Voorstellen overige investeringen + voorstellen VIP					
3 - Onderwijs	350	2.850	0	0	0
4 - Cultuur	0	0	0	0	70
5 - Ruimtelijke ordening	0	1.400	0	0	0
6 - Milieu	0	436	0	0	0
8 - Openbare ruimte	40	2.082	176	2.720	1.659
E. Extra budget investeringen bedrijfsvoering					
0 - Besturen en burgers	141	95	424	94	35
F. Extra budget overige investeringen + voorstellen VIP					
7 - Sociaal domein	0	17	0	0	0
8 - Openbare ruimte	777	27	0	0	0
Eindtotaal	20.348	14.273	4.413	6.405	2.471

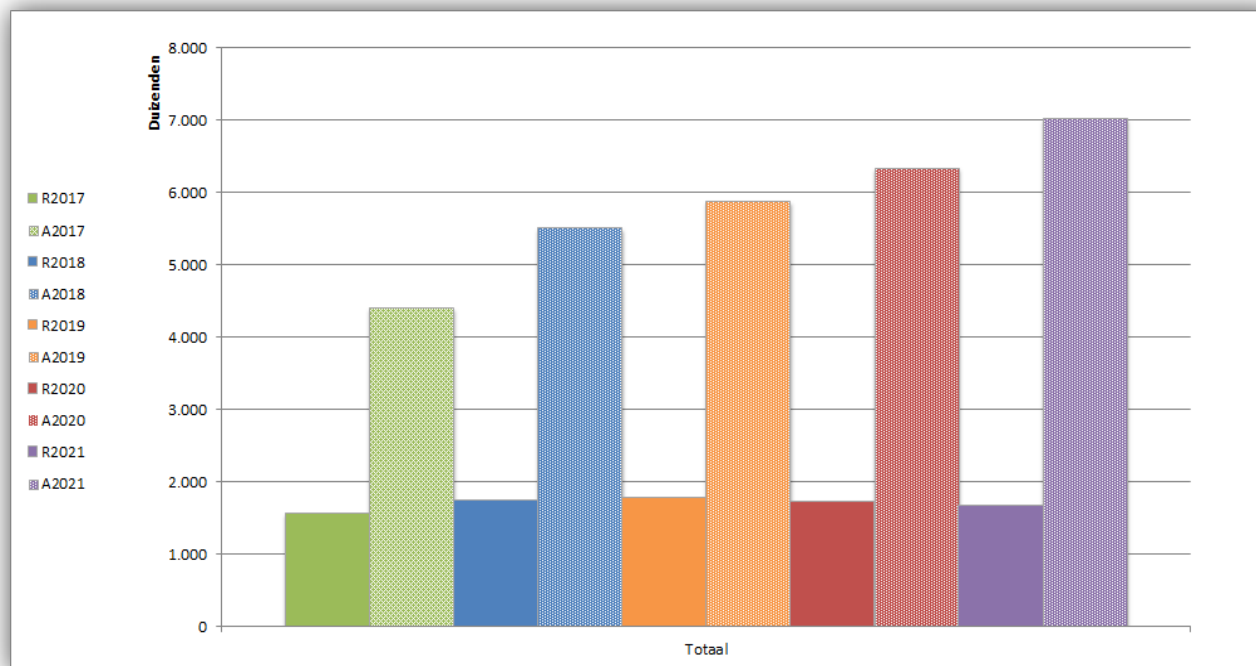
Afschrijvingen per programma

De tabel heeft betrekking op de afschrijvingen per programma. De afschrijvingslasten per programma vloeien voort uit de geplande boekwaarden van de investeringen per programma.

Rijlabels	2017	2018	2019	2020	2021
0 - Besturen en burgers	707	957	979	1.033	1.118
1 - Veiligheid	0	0	0	0	0
2 - Economie	0	0	0	0	0
3 - Onderwijs	1.074	1.159	955	956	990
4 - Cultuur	181	184	193	196	199
5 - Ruimtelijke ordening	16	19	128	128	132
6 - Milieu	0	0	17	17	17
7 - Sociaal domein	106	132	136	140	148
8 - Openbare ruimte	2.329	3.063	3.480	3.864	4.422
9 - Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	4.413	5.515	5.888	6.334	7.027

Rente en afschrijvingen per jaar

De grafiek heeft betrekking op de rente en afschrijvingen per jaar. Hieruit blijkt dat de rente per jaar gelijk blijft en dat de afschrijving per jaar stijgt.

Nieuwe aanvragen per programma

Deze tabel betreft nieuwe aanvragen per programma. Hierin worden de benodigde gelden en de toekomstige afschrijvingen van de nieuwe investeringen weergegeven. Indien een investering in 2021 staat gepland dan zullen er geen kapitaallasten in onderstaande tabel worden vermeld, omdat de kapitaallasten dan op zijn vroegst vanaf 2022 geraamd worden.

Status Soort aanvraag	investerings bedrag	kapitaallasten 2017	kapitaallasten 2018	kapitaallasten 2019	kapitaallasten 2020	kapitaallasten 2021
C. Voorstellen investeringen bedrijfsvoering						
1. Vervangingsinvesteringen bedrijfsvoering	639	0	0	26	26	25
2. Overige investeringen bedrijfsvoering						
Vorbereidingskosten vervanging ICT Bodemplaat (2017)	220	0	48	47	46	45
DSP Beheertool (iController) (2021)	27	0	0	0	0	0
Zaaksysteem (eMAXX Suite) incl. conversiekosten (2020)	220	0	0	0	0	77
Personeelsinformatiesysteem (2021)	45	0	0	0	0	0
Infrastructuur (servers, switches, etc.) 2020 (2020)	30	0	0	0	0	6
Infrastructuur (servers, switches, etc.) 2021 (2021)	35	0	0	0	0	0
Geluidsinstallatie + discussiesysteem (raadszaal + (2021)	89	0	0	0	0	0
Airco computerruimte (2021)	53	0	0	0	0	0
LIAS Enterprise (2020)	46	0	0	0	0	16
Vervanging van (mobiele) telefoontoestellen 2018 (2018)	45	0	0	10	10	9
Vervanging van (mobiele) telefoontoestellen 2019 (2019)	45	0	0	0	10	10
Vervanging van (mobiele) telefoontoestellen 2020 (2020)	15	0	0	0	0	3
Vervanging van (mobiele) telefoontoestellen 2021 (2021)	45	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouw milieustraat groenvoorziening 50% (2017)	400	0	16	16	16	16
Bedrijfsgebouw milieustraat Reiniging 50% (2017)	400	0	16	16	16	16

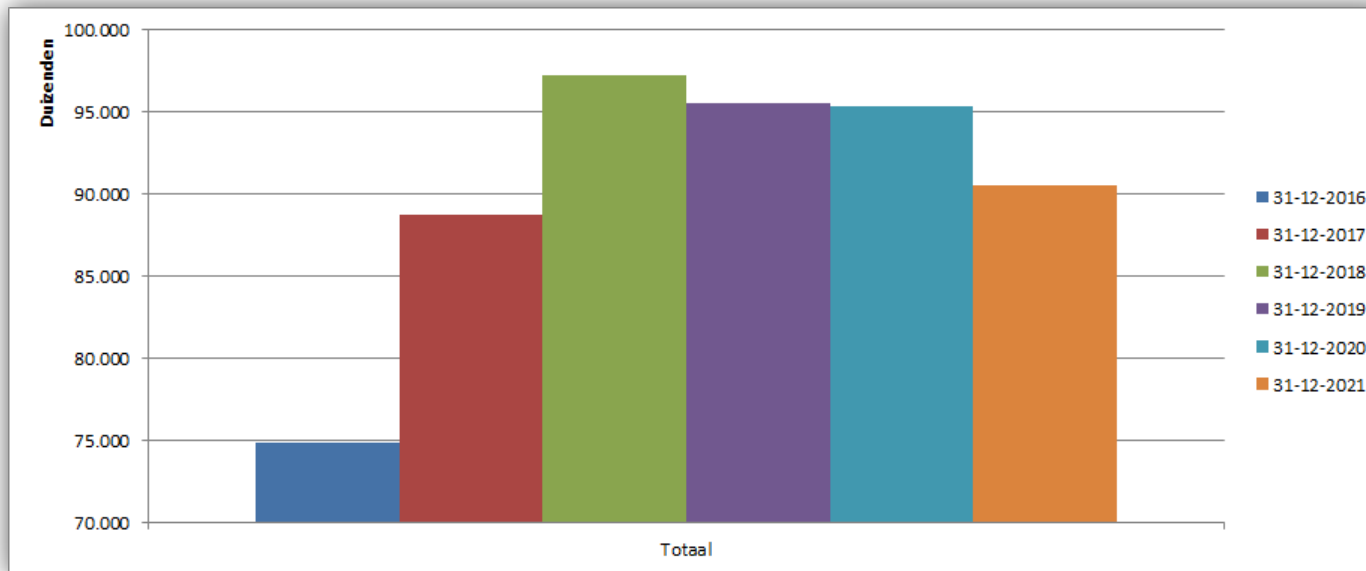
Status Soort aanvraag	investerings bedrag	kapitaallasten 2017	kapitaallasten 2018	kapitaallasten 2019	kapitaallasten 2020	kapitaallasten 2021
Totaal 2. Overige investeringen bedrijfsvoering	1.715	0	80	89	98	199
D. Voorstellen overige investeringen + voorstellen VIP						
3. Vervangingsinvesteringen programma's	378	0	0	3	8	8
4. Overige investeringen						
Integraal project openbare ruimte Bomenbuurt ZSW (2021)	1.450	0	0	0	0	0
Integraal project openbare ruimte Barnewiel 1 (2020)	670	0	0	0	0	44
Zonnepanelen op de gemeentelijke daken (2018)	436	0	0	24	24	24
Integraal project openbare ruimte Bomenbuurt ZSW (2020)	50	0	0	0	0	11
Integraal project openbare ruimte Barnewiel 1 (2019)	30	0	0	0	6	6
Doortrekken De Punt en Geestweg (2018)	100	0	0	0	22	21
Doortrekken De Punt en Geestweg (2020)	2.000	0	0	0	0	99
LOMW historische vaarverbinding Achterburggracht (2018)	1.300	0	0	53	53	52
LOMW voorb historische vaarverbinding Achterburggr (2018)	100	0	0	22	21	21
Speelvoorziening IKC Sint Pancras-zuid (2017)	40	0	3	3	3	3
LOMW voorbereiding revitalisatie havengebied BoL 2 (2018)	100	0	0	12	11	11
Binding fase 2 en 3 - inrichting terrein (2018)	220	0	0	15	14	14
Binding fase 2 en 3 - nieuwbouw entree en hal (2018)	1.130	0	0	46	46	45
Binding fase 2 en 3 - verbouw bibliotheek, school, (2017)	700	0	11	39	39	38
Binding fase 2 en 3 - installatie (klimaat, beveil (2018)	850	0	0	70	69	68
Binding fase 2 en 3 - inrichting (meubilair 2e fas (2018)	300	0	0	35	34	34
Doorvaarbaarheid Sint Pancras - Vroonermee Noord (2018)	1.929	0	31	79	78	78
Totaal 4. Overige investeringen	11.405	0	45	398	422	571

Status Soort aanvraag	investerings bedrag	kapitaallasten 2017	kapitaallasten 2018	kapitaallasten 2019	kapitaallasten 2020	kapitaallasten 2021
E. Extra budget investeringen bedrijfsvoering						
1. Vervangingsinvesteringen bedrijfsvoering	749	4	37	43	123	140
2. Overige investeringen bedrijfsvoering						
MIP Basisregistratie Ondergrond (2018)	40	1	1	9	9	8
Totaal 2. Overige investeringen bedrijfsvoering	40	1	1	9	9	8
F. Extra budget overige investeringen + voorstellen VIP						
3. Vervangingsinvesteringen programma's	794	9	36	37	37	36
4. Overige investeringen						
Brandmeldinstallatie - Sporthal Mayerslot (2018)	27	0	0	3	3	3
Totaal 4. Overige investeringen	27	0	0	3	3	3
Eindtotaal	15.747	13	199	608	724	991

Ontwikkeling boekwaarde

De geplande boekwaarden in de jaren 2018 t/m 2021 worden hier weergegeven. Uit deze grafiek blijkt dat de boekwaarde vanaf 2018 daalt. De vermelde boekwaarden in onderstaande grafiek hebben betrekking op alle investeringen (zowel afgesloten investeringen als lopende investeringen).

Autonome ontwikkelingen

In de onderstaande tabel zijn de autonome ontwikkelingen per mutatie toegelicht. Deze autonome ontwikkelingen zijn onderverdeeld in structurele mutaties bestaand beleid die zijn opgevoerd na de Kadernota 2018, incidentele mutaties bestaand beleid uit de Kadernota 2018 (deze mutaties zijn niet vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2018) en incidentele mutaties bestaand beleid na de Kadernota 2018. De totale bedragen van de structurele mutaties bestaand beleid na de Kadernota 2018 en de totale bedragen van de incidentele mutaties bestaand beleid zijn opgenomen in het Meerjarenperspectief.

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
	Structurele mutaties bestaand beleid				
	<i>Mutaties < € 10.000</i>	-9	-10	-12	4
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>				
1	<p><i>Aanpassen bijdragen gemeenschappelijke regelingen</i></p> <p>Naar aanleiding van de besluitvorming over de begroting 2018 door de gemeenschappelijke regeling dient de bijdrage van de gemeente aan de GR te worden geactualiseerd. Het gaat om RHCA (P. Besturen en burgers), Veiligheidsregio (P. Veiligheid), RUD (P. Milieu), GGD (P. Sociaal Domein) en Geestmerambacht (P. Openbare Ruimte).</p>	45	45	45	45
2	<p><i>Actualisatie diverse budgetten</i></p> <p>Voor verschillende gebouwen bleken de ramingen niet actueel. Dit betreft vooral wegvallende lasten als gevolg van het slopen of afstoten van een accommodatie.</p>	-21	-21	-21	-21
3	<p><i>Actualisatie huurinkomsten</i></p> <p>Door uitvoering van het subsidie- en accommodatiebeleid zijn de huren niet langer actueel. Dit wordt hierbij hersteld.</p> <p>Bij de verschillende bezuinigingsrondes zijn de voordelen al ingeboekt.</p> <p>Naar aanleiding van de werkelijke cijfers over 2016 zijn de verwachte huurinkomsten over 2017 en de volgende jaren aangepast. Totaal gaat het om een nadeel van iets minder dan € 250.000.</p> <p>De mutaties hebben betrekking op meerdere programma's. Op het ene programma ontstaat een nadeel en op een ander programma een voordeel.</p>	248	248	248	248

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
4	<i>Actualisatie kapitaallasten</i> Na de actualisatie van de kapitaallasten bij de Kadernota 2018 blijkt dat de lasten van een aantal activa nog niet correct verwerkt zijn (o.a. netwerkbekabeling en verbouw De Binding).	-36	-41	-41	-9
5	<i>Algemene uitkering: septembercirculaire 2017</i> Hierbij worden de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2017 verwerkt.	-212	-204	-144	-108
6	<i>Bovenweg 62/64</i> Onlangs is het pand aan de Bovenweg 62/64 te Sint Pancras aangekocht. Hierbij worden de exploitatielasten en huurinkomsten geraamd.	-5	-5	-5	-5
7	<i>Correctie kapitaallasten IKC Sint Pancras</i> Abusievelijk zijn de voorbereidingskosten voor de bouw van het IKC te Sint Pancras geactiveerd als immateriële vaste activa. Gelet op het raadsbesluit van 27 september 2016 worden de kosten ineens gedekt uit de reserve Accommodatiebeleid.	-16	-16	-16	-16
8	<i>financiële consequenties vertrek uit Binnenmikke</i> Sinds begin 2017 wordt de Binnenmikke niet langer gehuurd en zijn de gebruikers verhuisd naar de Binding. Een deel van de budgetten van de Binnenmikke kan daardoor vervallen.	-9	-9	-9	-9
9	<i>Gronden & landerijen en snippergroen</i> De ramingen voor deze twee kostenplaatsen worden opgenomen in de reguliere begroting c.q. worden geactualiseerd naar aanleiding van de analyse over het project snippergroen.	-178	42	37	32
10	<i>Herziening GREX n.a.v. Jaarstukken 2016</i> Door de herziening van de grondexploitaties wordt o.a. de rentetoerekening aan de diverse complexen verlaagd. Deze verlaging is een gevolg van het naar beneden bijstellen van de boekwaarden. Deze verlaging van de toegerekende rente betekent een last voor de gemeentelijke exploitatie. Het is ingevolge het BBV niet meer toegestaan om een deel van de verkoopopbrengst van bouw kavels toe te voegen aan de reserve Bovenwijkse investeringen. Bij de kadernota 2018 zijn de toevoegingen aan deze reserve reeds gecorrigeerd. Nagelaten is echter om de betreffende bedragen op het programma Ruimtelijke ordening af te rekenen naar de balansrekening voorraad gronden in exploitatie. Hierdoor zijn voordelige saldi op de taakvelden m.b.t. de grondexploitaties ontstaan. Dit is thans hersteld.	135	163	157	176

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
11	<i>Inflatiecorrectie belastingen</i> Bij de Kaderbrief is afgesproken dat de inkomsten uit belastingen met de verwachte inflatie worden gecorrigeerd.	-46	-46	-46	-46
12	<i>Rente geldleningen UG Woningbouwvereniging</i> In 2016 is een gemeentelijke geldlening aan de woningbouwvereniging Langedijk volledig afgelost. De terug te ontvangen rente in 2020 en 2021 moet hierop nog aangepast worden.	0	0	13	27
13	<i>Riolering</i> De rioolheffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Op verschillende posten (kapitaallasten en andere doorberekeningen) zijn de ramingen al aangepast. Daarnaast is ook het extracomptabel toe te rekenen bedrag voor overhead ten opzichte van vorig jaar gewijzigd. Deze mutaties samen maken nog een paar andere aanpassingen noodzakelijk.	-80	-77	-75	-37
14	<i>Salarissen: gevolgen nieuwe cao</i> Als gevolg van de nieuw afgesloten CAO over de periode 2017-2019 zijn de salarissen gestegen. Daarnaast zijn de werkgeverlasten toegenomen. Bij de kadernota was al een stelpost voor loonstijging geraamd.	169	169	169	169
15	<i>Huisvestingskosten gemeente</i> Als gevolg van de verschuiving en samenvoeging van werklocaties van de gemeente ontstaat een financieel voordeel. Dit voordeel wordt in eerste instantie ingezet ter dekking van de overgang- en ontwikkelingskosten. Vanaf 2021 zal dit per saldo resulteren in structureel lagere kosten van € 300.000 per jaar.				-300
16	<i>Ombuigen uitkeringen</i> Er worden diverse acties ingezet om de ontvangen Buiggelden in de pas te laten lopen. De resultaten van deze acties zullen op termijn ervoor zorgen dat de uitkeringen betaald kunnen worden binnen de ontvangen Buiggelden.	-200	-200	-200	-200
17	<i>Actualisatie uitvoeringsbudgetten</i> Bij de analyse van de budgetten bij het opstellen van de begroting hebben we verschillende uitvoeringsbudgetten naar beneden kunnen bijstellen. De bijstelling zit op verschillende taken binnen de gemeenten maar hebben voornamelijk te maken met de bedrijfsvoering kosten.	-100	-100	-100	-100

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
	Totaal autonome ontwikkelingen na Kadernota 2018	-306	-52	12	-154
	Totaal structurele mutaties bestaand beleid na Kadernota 2018	-315	-62	0	-150
	Incidentele mutaties bestaand beleid uit Kadernota 2018 (deze mutaties zijn niet vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2018)				
	<i>Administratief-technische wijzigingen</i>				
18	<i>Vervangingen gemeentelijke gebouwen</i> Uit het Meerjarenonderhoudsplan komt een aantal vervangingen voor het jaar 2021 naar voren. De meeste hiervan worden opgenomen in het MIP. Vervangingen kleiner dan € 25.000 per gebouw worden (vooruitlopend op het nog vast te stellen vernieuwde activabeleid) opgenomen in de exploitatie.	0	0	0	56
19	<i>Vervanging Kunstwerken</i> Uit de inspecties die eind 2016 zijn gehouden blijkt dat voor een aantal kunstwerken (steiger Amelsgroet, brug Rosmolen, landhoofd oude spoorbrug en damwand vaarduiker Boeier) vervanging noodzakelijk is. Het betreft kleinere bedragen die voorheen geactiveerd werden. Bij het binnenkort vast te stellen activabeleid wordt de grens voor het activeren van vervangingen op € 25.000 gezet. Daarop vooruitlopend worden de geconstateerde vervangingen als kosten van groot onderhoud opgenomen.	20	10	45	0
20	<i>Reserve automatisering</i> In de Programmabegroting 2017 is besloten te stoppen met de systematiek van storten in en onttrekken aan de reserve Automatisering. In de periode 2017-2020 worden nog de extra exploitatielasten (€ 119.000) van I&A ten laste van het resterende saldo gebracht. Uiterlijk in 2020 wordt beoordeeld wat met het restantsaldo moet gebeuren. De geraamde onttrekking in 2021 is ten onrechte opgenomen (kopie van jaarschijf 2020) en wordt afgeraamd.	0	0	0	270
	Totaal administratief-technische wijzigingen uit Kadernota 2018	20	10	45	326
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>				
21	<i>Vernieuwde opleidingsstructuur Burgerzaken</i> Deze opleidingskosten zijn noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke eisen die nu gelden	25	0	0	0

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
	voor bestrijding ID en adresfraude. Medewerkers moeten hiervoor een fors opleidingstraject volgen.				
22	<i>Kosten project omgevingswet 2018-2021</i> Er is door de projectgroep, met de kennis van nu, een inschatting gemaakt van de kosten over de jaren 2018, 2019 en 2020. Niet meegenomen zijn de kosten van I&A incidenteel en structureel. Voor het onderdeel Informatisering is nog veel onduidelijk waardoor voor de langere termijn nu nog geen zinnige prognose gegeven kan worden. In de loop van dit jaar moet meer duidelijk worden.	150	97	97	0
23	<i>Aanvulling jaarschijven o.b.v. beheerplan water 2014-2017</i> De kosten die in het beheerplan water zijn opgenomen voor het opstellen van een baggerplan in 2019 en het vernieuwen van het beheerplan in 2020 zijn nog niet opgenomen in de meerjarenbegroting.	0	20	73	77
24	<i>Precariobelasting</i> Met het goedkeuren van de wet voor precario en de daarbij behorende overgangstermijn is het voor Langedijk mogelijk om tot 2021 precario te heffen. Uit voorzichtigheid was vorig jaar de opbrengst uit de begroting gehaald. Voor de meerjarenbegroting kan deze opbrengst derhalve weer worden opgevoerd. De opbrengst is € 1.691.000. Dit is gelijk aan de opbrengst in 2016. De overgangsbepaling in de wet bepaalt dat het tarief niet verhoogd mag worden gedurende de overgangstermijn. Gezien de tijdelijke aard van de overgangsregeling betreft het hier een incidentele opbrengst voor 5 jaar die derhalve niet ingezet kan worden voor dekking van structurele lasten.	-1.691	-1.691	-1.691	-1.691
25	<i>Kosten invordering precariobelasting</i> Bij de invoering van precario in 2016 is bezwaar aangetekend door een belastingplichtige. Hiervoor zal een procedure gevoerd moeten worden waarbij specialistische ondersteuning nodig is. Het is nog onbekend hoe lang deze procedure gaat duren. Daarnaast zijn er werkzaamheden te verrichten voor nieuwe belastingplichtigen. Er is een voorzichtige inschatting gemaakt van de te verwachten kosten. De verwachting is dat na twee jaar deze kosten vervallen.	100	100	0	0
Totaal autonome ontwikkelingen uit Kadernota 2018		-1.416	-1.474	-1.521	-1.614

nr	programmabegroting 2018	2018	2019	2020	2021
	Incidentele mutaties bestaand beleid na Kadernota 2018				
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>				
26	<i>Aanpassen WABO leges.</i> De begrote opbrengsten van de WABO leges worden naar boven bijgesteld vanwege het doorschuiven van enkele projecten uit 2017 naar 2018. Hier tegenover staan extra kosten om het innen van deze WABO leges mogelijk te maken. Per saldo is er incidenteel in 2018 een positieve bijstelling van € 233.000	-233	0	0	0
27	<i>Ombuigen uitkeringen</i> Op dit moment zijn de Buiguitkeringen ontoereikend om de uitkeringsgerechtigden te betalen. Hierdoor worden er extra algemene middelen ingezet voor de betaling van de uitkeringen.	150	100	50	0
28	<i>Aanpassen dekking kapitaallasten I&A.</i> De totale dekking is € 20.000 te hoog opgenomen waardoor de reserve einde 2021 negatief komt te staan.	0	0	20	0
29	<i>Aanpassen dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting.</i> Vanwege het vervallen van huurinkomsten op onderwijshuisvesting vervalt de toevoeging daarvan aan de reserve. De geplande vrijval van de reserve tot en met 2018 wordt hierdoor lager.	67	0	0	0
	Totaal autonome ontwikkelingen na Kadernota 2018	-16	100	70	0
	Totaal incidentele mutaties bestaand beleid	-1.412	-1.364	-1.406	-1.288

Niet verwerkte voorstellen nieuw beleid Kadernota

In de Kadernota 2018 zijn verschillende voorstellen gedaan voor nieuw beleid. Zoals is aangegeven bij het meerjarenperspectief zijn verschillende van deze voorstellen verwerkt in de voorliggende begroting. Een tweetal voorstellen zijn niet verwerkt te weten:

Nr.	Nieuw beleid	2018	2019	2020	2021
1	<p><i>Wijkaanpak duurzaamheid en energiebesparing</i></p> <p>In het beleidsplan Langedijk CO2-neutraal én in regionale afspraken (SEAP) is vastgesteld dat Langedijk in 2035 CO2-neutraal wil zijn en in aanloop daar naartoe in 2020 20% energie wil besparen. Daarvoor is inzet op besparing bij bestaande woningbouw cruciaal. Daarvoor is voortzetting van een intensieve bewustwordings- en voorlichtingsaanpak nodig.</p> <p>In de (concept) RAP2.0 is dit als onderwerp opgenomen. Eén aspect daarvan is de wijkaanpak energiebesparing. Dit heeft in 2016 en 2017 gedraaid en is grotendeels gefinancierd door de VNG-Energiebudget. Dat budget is nu niet beschikbaar. Om de wijkaanpak voort te zetten is € 50.000 per jaar nodig.</p> <p>Deze aanpak heeft ook verband met het beleid om Aardgasloos te worden.</p>	50	50	50	50
2	<p><i>Armoedebestrijding onder kinderen</i></p> <p>Om het reeds door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader minimabeleid financieel structureel mogelijk te maken stellen we voor de decentralisatie uitkering Armoedebestrijding onder kinderen in te zetten. Bij de decembercirculaire 2016 is voor Langedijk structureel een bedrag beschikbaar gesteld van € 112.000. Dit beschikbaar gestelde bedrag is niet geoormerkt voor dit doel maar er wordt wel aanbevolen dit aan te wenden voor armoedebestrijding onder kinderen</p>	112	112	112	112
Totaal structurele mutaties nieuw beleid		162	162	162	162

Wijkaanpak duurzaamheid en energiebesparing

Het college is bezig met het uitwerken van een plan waarbij niet meer wijkgericht zal worden gewerkt maar waar de gehele gemeente wordt aangepakt. De relatie met Aardgasloos wordt hierbij nadrukkelijk in samenwerking met HVC gelegd. Omdat het hierbij gaat om een veel groter vraagstuk is ook de verwachting dat de middelen die hierbij geraamd staan niet toereikend zijn, daarnaast is het karakter anders. Het gaat immers om een transitie waarvoor het wellicht opportuun is deze ook met eenmalige middelen te dekken.

Armoedebestrijding onder kinderen

Besloten is om dit budget niet direct toe te voegen aan de begroting. Naast de budgetten zoals die reeds in de begroting zijn opgenomen zijn er diverse maatregelen voor armoedebestrijding onder kinderen die gefinancierd worden vanuit de algemene middelen. De extra ontvangen middelen in de decentralisatie uitkering worden derhalve voor een groot deel al ingezet voor de armoedebestrijding van kinderen.

Met de raad is afgesproken dat nieuwe middelen alleen worden toegevoegd het bedrag aan inzet van de gemeente op de armoedebestrijding van kinderen wordt overschreden. De verwachting is dat dit niet het geval is. Een nadere analyse wordt u separaat aangeboden.

Afkortingenlijst

Afkorting	betekenis
3D's	3 decentralisaties (Jeugdwet, Participatiewet en Wmo)
Amk	Advies en meldpunt kindermishandeling
Ava	Algemene vergadering van aandeelhouders
Avoi	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren
Awbz	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
Bbv	Besluit begroting en verantwoording
Bgp	Bruto gemeentelijk product
Bng	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
Btw	Omzetbelasting (belasting over de toegevoegde waarde)
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
Cjg	Centrum voor Jeugd en Gezin
DU	Doeluitkering
Ecb	Europese Centrale Bank
Ejr	Eindejaarsrapportage
Emu	Economische en Monetaire Unie
Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
Fte	Fulltime-equivalent

Afkorting	betekenis
Ggd	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
Ggz	Geestelijke gezondheidszorg
GreX	Grondexploitatie
Grp	Gemeentelijk rioleringsplan
FMI	Functiemengings index
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
Hrm	Human resource management
Hvc	N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland
I&A	Informatisering en automatisering
Ikc	Integrale kindcentra
Ikb	Individueel keuzebudget
Livp	Lokaal Integraal Veiligheidsplan
Mip	Meerjaren Investeringsplan
Mpg	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
Nar	Nederlands Adviesbureau Risicomanagement
OOV- component	Component Openbare orde en veiligheid in de Algemene uitkering
Ozb	Onroerende zaakbelasting
P&c	Planning en Control
P&o	Personeel en organisatie
Pm	Pro memorie
PrO	Praktijkgericht onderwijs.
PZ	Publiekszaken
Rhca	Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Afkorting	betekenis
Rud NHN	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord
Ruddo	Wet Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
Sihp	Strategisch integraal huisvestingsplan
Top	Toeristisch overstappunt
Vat	Voorbereiding, administratie en toezicht
Vlow	Vrijkomende locaties onderwijs- en welzijnsgebouwen
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
Vng	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
Vso	Voortgezet speciaal onderwijs
Vsv	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie
Vve	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Vvi	Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o.
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wnk	Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland
Woz	Wet waardering onroerende zaken
Wsw	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wwb	Wet werk en bijstand
Zzp	Zelfstandige zonder personeel

Moties en amendementen